

Fredagen den 6 december

Kl. 09.00–13.26

§ 1 Avsägelse

Talmannen meddelade att *Carina Ohlsson* (S) avlagt sig uppdraget som suppleant i utrikesutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Aylin Fazelian* som suppleant i utbildningsutskottet.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i utbildningsutskottet

Aylin Fazelian (S)

§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2019/20:12 för torsdagen den 5 december i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från miljö- och jordbruksutskottet.

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2019/20:160

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:160 Religiös propaganda som läromedel
av *Gudrun Brunegård* (KD)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 9 december 2019.

Prot. 2019/20:46
6 december

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 5 december 2019
Utbildningsdepartementet
Anna Ekström

Interpellation 2019/20:184

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:184 Ökat samarbete i den nordiska sjukvården
av Cassandra Sundin (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 januari 2020.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 4 december 2019

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2019/20:185

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:185 Åtgärder mot uppfostringsresor
av Sara Gille (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 januari 2020.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 3 december 2019

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

§ 5 Anmälan om granskningsrapport

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in
från Riksrevisionen och överlämnats till konstitutionsutskottet:

RiR 2019:35 Valförfarandet – valhemlighet, träffsäkerhet och godtagbar
tid

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2019/20:51 till försvarsutskottet

Motion

2019/20:3443 till civilutskottet

Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Herr talman! Andreas Carlson har frågat mig när regeringen beräknar att lämna en proposition som föreslår tillträdesförbud till butiker, simhallar och bibliotek.

Regeringen ser allvarligt på den brottslighet som Andreas Carlson nämner. Brottsligheten kan vara förödande för den som drabbas, och det är naturligtvis särskilt allvarligt om det rör sig om ett systematiskt agerande.

Förra året gav jag en utredare i uppdrag att överväga ett antal frågor rörande tillgreppsbrottslighet och tillträdesförbud. Utredaren har nu, i enlighet med sitt uppdrag, lämnat förslag till en ny lag om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek. Utredarens promemoria har varit på remiss. Jag vill dock förtydliga att remisstiden gick ut den 7 juni 2019 och alltså inte den 23 mars 2019 som det sägs i interpellationen.

Av utredarens promemoria framgår i fråga om butiker att omfattningen och konsekvenserna av stölder är relativt väl dokumenterade, bland annat genom Brottsförebyggande rådets statistik om tillgreppsbrott i butik. I övriga delar konstaterar utredaren att brottens omfattning och karaktär delvis är oklar. Med detta sagt är avsikten att återkomma med en proposition i vår.

Därtill har regeringen vidtagit ett flertal åtgärder på området.

Vi förstärker Polismyndigheten så att fler polisanställda ska kunna bekämpa brottsligheten och öka tryggheten. Regeringen satte förra mandatperioden upp målet om att öka antalet anställda i Polismyndigheten med 10 000 fram till 2024. Från den 1 januari 2016 till och med oktober 2019 har antalet polisanställda ökat med nästan 2 500. Den 4 november 2019 anställdes 515 nya aspiranter runt om i Sverige, och den 25 november 2019 fick de sällskap av 546 färdiga poliser. Vi är alltså på god väg mot nästan 3 000 fler polisanställda.

Det är viktigt att personer som begår brott möts av en snabb och tydlig reaktion från rättsväsendet. Sedan januari 2018 pågår därför en försöksverksamhet i norra Stockholm med ett snabbförfarande i brottmål. En delutvärdering från Brottsförebyggande rådet visar på positiva resultat, med kortare handläggningstider och större andel lagföringar. Regeringen har därför beslutat att försöksverksamheten ska fortsätta efter årsskiftet och i ett första steg byggas ut till hela Stockholmsregionen. Regeringen har också i februari 2019 beslutat om en särskild försöksverksamhet för unga lagöverträdare under 18 år.

Vi har också under den förra mandatperioden växlat upp det brottsförebyggande arbetet, med både tillskott av resurser och ett nytt nationellt brottsförebyggande program. Det brottsförebyggande programmet ska följas upp med en ny skrivelse till riksdagen, och nyligen redovisade 14 myndigheter ett regeringsuppdrag om vilka insatser de genomfört på det brottsförebyggande området.

Även lagstiftningsåtgärder har vidtagits.

En ny kamerabevakningslag trädde i kraft den 1 augusti 2018, där den generella tillståndsplikt som tidigare gällt för kamerabevakning slopats. Den nya lagen medför att kamerabevakning i bland annat butiker nu kan genomföras utan tillstånd.

Dessutom har flera straffskärpningar gjorts vad gäller förmögenhetsbrott och brott mot person. Minimistraflet för bland annat grovt olaga hot och grovt rån höjdes 2017. Samtidigt skärptes straffskalan för grov skadegörelse.

Det är viktigt att den som begår flera brott får ett straff som står i proportion till brottslighetens allvar. Brotts ska aldrig löna sig. Regeringen genomförde under förra mandatperioden en reform som innebär att fler gärningar behandlas som återfall i brott och därmed möts av en skärpt straffrättslig reaktion.

Det har alltså, herr talman, vidtagits ett stort antal åtgärder för att tryggheten ska öka och brottsligheten bekämpas.

Anf. 2 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Jag tackar Morgan Johansson för svaret, även om en stor del av svaret berörde andra delar än själva cloun i frågan, som nämligen var när införandet av tillträdesförbud i butiker, simhallar och bibliotek kommer på plats.

Svensk Handel lägger 11 miljarder om året på sitt brottsförebyggande säkerhetsarbete. Handlarna står alltså för en halv polisbudget bara för kostnaderna för de problem som är förknippade med ordningsstörningar, stölder och hot i butik. I kostnaden 11 miljarder är inte kostnaderna för de faktiska brotten inräknade, såsom rån, skadegörelse och stölder. Handeln tar ett enormt ansvar, men känner i allt större utsträckning att de gör detta ensamma.

Faktum är att kriminalitet och otrygghet har eskalerat så mycket på vissa platser att en del handlare tvingas lägga ned eller funderar på att lägga ned. Det är många som överväger detta. Jag har träffat flera av dem under de senaste ett två åren när jag har varit ute och gjort besök. Jag vet att även justitieminister Morgan Johansson har gjort det.

Det leder mig till en kompletterande fråga efter det svar som Morgan Johansson har gett oss här i kammaren. Regeringen konstaterar att utredaren pekar på att ”brottens omfattning och karaktär delvis är oklar”. Är det även regeringens uppfattning att utbredningen och karaktären är oklar? Det är en följdfråga som jag skulle vilja ha svar på i debatten.

Problemet är mycket större än vad utredningen pekar på. Det kan också leda till att butiker läggs ned. Och det handlar inte bara om butikerna. Inte sällan är mataffären i ett centrum navet varikring andra butiker kretsar. Kan inte Ica, Hemköp eller Coop finnas kvar, finns då kundunderlaget kvar för ett apotek, en kiosk eller en blombutik? Ett ödsligt centrum blir ett otryggt centrum, och ett otryggt centrum blir en plats där samhällets mörka krafter kan ta över. Vi ser redan detta i de särskilt utsatta områdena, där kriminella utövar kontroll över lokalsamhället.

Det behövs fler åtgärder än ett tillträdesförbud i butik för att vända tryggheten. Morgan Johansson var inne på några av de åtgärder som regeringen ser och har genomfört. Från Kristdemokraternas sida tycker vi också att det är angeläget att få på plats ett system med visitationszoner för poliser, så att poliser ska kunna visitera i vissa zoner där man har ökad risk

för brottslighet, samt vistelseförbud för lokalt knutna kriminella, exempelvis dömda personer inom kriminella nätverk som sköter narkotikahandeln på specifika platser. En del av påföljden ska då kunna vara att man blir portad från det området. Men ett tillträdesförbud i butiker skulle få en direkt effekt för handlare och deras anställda. Deras vardag skulle kunna tryggas. Därför är detta en oerhört viktig lagstiftning.

Utredningen är klar och remitterad. Det föreslagna ikraftträdandet för lagstiftningen är den 1 januari 2021. Nu hör jag Morgan Johansson säga att avsikten är att man ska ”återkomma med en proposition i vår”. När avser regeringen att göra det? Kommer utredningens föreslagna tid för ikraftträdandet att kunna hållas? Ska vi se den här avsiktsförklaringen som ett löfte från Morgan Johansson och regeringen?

Anf. 3 INGEMAR KIHLSSTRÖM (KD):

Herr talman! Denna debatt gäller en fråga som är viktig för många människor. Det handlar om handlare som kämpar med att erbjuda en trygg miljö för kunder, anställda och sig själva. Det handlar om personal inom handel som behöver ha en säker arbetsmiljö. Det handlar om dem som jobbar på bibliotek och badanläggningar och som ska kunna utföra sitt jobb utan hot och våld.

Det handlar också om oss vanliga människor som ska kunna handla, bada och låna böcker utan att riskera att dras in i situationer där våld och hot förekommer. Det är dags att se till att dessa människors behov möts. Det behövs en möjlighet till ett tillträdesförbud snarast.

Herr talman! I det tidigare inlägget har behovet av tillträdesförbud be-lysts. Men jag vill även lyfta in några av remissinstansernas synpunkter för att ge en bild från dem som närmast berörs av situationen.

Bland annat skriver Sveriges Kommuner och Landsting – eller Sveriges Kommuner och Regioner, som det heter nu för tiden – att de ”anser att det föreligger tillräckligt starka skäl för att införa en reglering som ger möjlighet att vid straffansvar stänga ute personer från butiker, badanläggningar och bibliotek”. De skriver att ”utredaren har på ett förtjänstfullt sätt redogjort för de ordnings- och säkerhetsproblem som förekommer på kommunala badanläggningar och bibliotek. Det handlar om att såväl besökare som personal utsätts för våld, hot och trakasserier samt att kommunal egendom utsätts för skadegörelse. Problemen innebär kostnader för kommunen och otrygghet för personal och besökare”.

Svensk Handel belyser också detta: ”Den ’vardagsbrottslighet’ som drabbar handeln har ökat i omfattning de senaste åren, enligt Svensk Handels beräkningar har exempelvis stöldbrott i butik ökat med över 50 procent sedan 2014. Detta får allt mer kännbara konsekvenser. Det försvårar rekrytering, begränsar utbud och öppettider samt hindrar medborgare från att besöka allmänna platser på de tider de önskar.” Svensk Handel skriver också att ”ett tillträdesförbuds viktigaste syfte är att säkerställa att de ca 500 000 anställda som arbetar i handeln kan garanteras en trygg arbetsmiljö”.

Om vi går vidare till Handelsanställdas förbund lyfter också det behovet av ett tillträdesförbud. Det anser att ”utredningens konkreta förslag till tillträdesförbud – – – är väl balanserat och att det därför kan införas”. Det skriver att ”en majoritet av de som arbetar i butiker trivs med sina arbeten. Men det finns problem som består i att kunder eller andra individer som

har fri tillgång till butiken kan uppföra sig på ett sätt som stör och skapar oro bland de anställda. Detta är ett arbetsmiljöproblem som arbetsgivaren enligt lag måste kunna hantera och åtgärda”. Handels anser också att ”hanteringen genom polis och rättsväsende sker på ett rättssäkert sätt och att det i sig är ett värn mot eventuellt missbruk av rörelsefriheten”. Handels anser att ”det är viktigt att processen om tillträdesförbud bör kunna ske skyndsamt”.

Till sist vill jag även lyfta fram att polisen för fram behovet av ett tillträdesförbud. De skriver bland annat följande: ”En samhällsutveckling där otrygghet och ordningsstörningar gör att allmänna platser inte kan användas på avsett sätt är inte acceptabel.” Detta understryker behovet av ett tillträdesförbud.

Jag vill därför fråga justitieminister Morgan Johansson: Är inte remissinstansernas åsikter viktiga att möta och också önskemålet från dem om en snabb hantering? Vad innebär målsättningen mer exakt? Innebär proposition i vår proposition i mars eller maj? Man kan fråga sig varför det dröjer nästan ett år efter remissinstansernas svar.

Anf. 4 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag går först till frågeställningen och formuleringen om vad som är oklart eller inte oklart som Andreas Carlson tar upp. Jag tror att Andreas Carlson läst både interpellationssvaret och utredningen dåligt. I interpellationssvaret säger vi att det finns goda belägg för och är väl dokumenterat att det finns ett behov av att införa tillträdesförbud för butiker.

När det sedan gäller simhallar och bibliotek säger utredningen att där är behovet och beläggen något mer oklara. Det är vad vi talar om i grunden. Här finns också en starkare remisskritik om de delarna med både simhallar och bibliotek än vad det finns för butikerna. Men när det gäller behov av att genomföra tillträdesförbud för butiker skulle jag vilja säga att det är väl belagt.

Både Ingemar Kihlström och Andreas Carlson kan vara helt lugna i den delen. Vi kommer att gå vidare med ett tillträdesförbud till butiker. Vi kommer att göra det i vår. Jag ser därmed inga problem med att kunna hålla ikraftträdandedatumet till den 1 januari 2021, och det är vår målsättning.

Då ska man veta att vi gör det som alliansregeringen inte vågade, inte ville och inte orkade gå fram med. Så var det. Alliansregeringen utredde också den här frågan i en särskild utredning som hette Egendomsskyddsutredningen där det kom ett betänkande 2012. Men då fumlade ni med bollen. Ni styrde inte den utredningen. Ni gav inte den utredningen i uppdrag att lägga fram förslag om tillträdesförbud.

När sedan utredningen som tittat på frågan kom föreslog den inte ett tillträdesförbud. Sedan valde ni efter 2012 att helt enkelt lägga det i byrålådan och inte gå vidare med det. Ni tappade sugen i den här frågan.

Det kan inte ha berott på att tillståndet var bättre då när det gällde butiksstölder, snatterier, ringa stöld, rån eller inbrott i butik än vad det är nu. All den tillämplig statistik som vi har visar att det snarare var värre för tio år sedan än vad det är nu på den här delen.

Jag tittar på siffrorna när det gäller butiksstölder och snatterier. Antalet anmälda butiksstölder och snatterier för tio år sedan var nästan 70 000 på ett år. Den senaste siffran 2018 är 42 000. Jag tittar på siffrorna när det gäller inbrottsstöld i butiker, när man faktiskt gör ett inbrott i butiken. Där var siffran för tio år sedan 6 400. Den senaste siffran från 2018 är 2 600, alltså mer än en halvering.

Jag kan titta på siffran för butiksrån. När det gäller både inbrotten och butiksrånen är anmälningsbenägenheten förmodligen betydligt högre än vad den är för snatterier och för stöld i butik. När det gäller butiksrån har vi trots allt en mycket mer kvalificerad och allvarlig brottslighet och därmed också en högre anmälningsbenägenhet.

För tio år sedan, 2009, hade vi 1 100 butiksrån. Senaste siffran för 2018 är 515. Det är alltså en halvering när det gäller antalet anmälda rån. Tittar vi på antalet anmälda rån där man har använt skjutvapen har de på tio år minskat med tre fjärdedelar.

Det ska man också veta. Med detta inte sagt att det inte finns ett behov i dag att genomföra tillträdesförbud, för det tycker jag att det finns. Men det hade kanske varit klokt av den dåvarande regeringen att med tanke på hur det såg ut då gå vidare med förslaget.

Det kommer vi nu att göra. Det som ni inte levererade kommer vi att leverera i vår. Jag ser fram emot att först kunna gå till Lagrådet och därefter till riksdagen med ett sådant förslag. Vi behöver ha skarpare möjligheter helt enkelt för att se till att de som begår brott i butiker och mot butikshandlare inte längre kan göra det.

Anf. 5 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Låt mig börja med frågan om regeringens bild överensstämmer med utredarens bild. Min bedömning är ändå att det finns tveksamheter från utredaren vad gäller själva huvudförslaget. Enligt utredaren skulle förslaget om tillträdesförbud "endast få betydelse för stölder som begås av vissa vaneförbrytare".

Utredaren menar att det enbart skulle rikta in sig mot vissa vaneförbrytare. Det stora problemet i handeln är att det återkommande kommer in kriminella som ser butikshyllorna som sitt eget skafferi. De tömmer vissa köttsorter för att kunna sälja det vidare. Det är just återkommandeproblematiken som är en del av problemet.

Det är som jag uppfattar det viktigt med ett tydliggörande från regeringen att man inte delar utredarens relativisering av det stora problemet. Relativiseringen är just, som justitieministern är inne på, när man tittar på antalet anmälda brott. Man kan absolut säga att de har gått ned. Men man måste titta på det mycket stora mörkertal som finns.

Det märker jag av när jag träffar de handlare som har slutat att anmäla. De har inte tid eller ork att göra allt som krävs för att hålla kvar en person, anmäla ett brott och sedan få ett brev dagen efter om att ärendet är nedlagt. Här krävs det en prioritering och krafttag.

Vi känner igen mönstret från regeringens sida. När vi ställer konkreta frågor om hur vi ska tolka avsikten som ett löfte om när propositionen ska komma får vi höra att allt är alliansregeringens fel.

Jag är den förste att tillstå att på flera områden skulle alliansregeringen ha kunnat göra mer – absolut. Men det var för ganska många år sedan. Den utveckling vi har sett i samhället är en tilltagande normlöshet och en föråring av klimatet. Man hotar, och en ungdom kan till och med stjäla en kanelbulle – tror jag att det var – med hjälp av en pistol eller en attrapp. Ett väpnat rån för en så liten summa har vi inte sett tidigare.

Vi har sett en sådan utveckling i vårt samhälle. Jag vet inte om Morgan Johansson såg den komma, men hans statsminister har vid flera tillfällen sagt att han inte gjorde det. Att säga att Alliansen skulle se allt som inte Socialdemokraterna själva har sett långt innan normlösheten tog vid tycker jag är lite förmätet.

Svara i stället på frågorna! Ska vi se denna avsiktsförklaring som ett löfte? Och när kommer propositionen?

Som Ingemar Kihlström var inne på är detta också en viktig fråga för arbetsmiljön. När det gäller handeln missar utredningen helt att butikerna också är arbetsplats för cirka en halv miljon anställda. Arbetsgivarna har ett arbetsmiljöansvar som de inte förmår att leva upp till eftersom verktygen saknas.

Jag har som sagt träffat många handlare, och de tar upp denna problematik. I våras stod jag i en Icabutik utanför Göteborg som jag vet att också justitieministern har besökt: Ovrells livs i Kortedala. Jag fick då se lite av bilderna från övervakningskamerorna i det lilla kontoret bakom pantmaskinen. Det är klart att man blir upprörd och irriterad. Men man delar också den oro som Mikael, som handlaren heter, känner. Hans medskick – och det som också vi från Kristdemokraterna tycker – är att vi snabbt måste få en lagstiftning på plats.

Därför är det angeläget att ministern svarar på frågan: När kommer propositionen? Ska vi se avsiktsförklaringen som ett löfte från Morgan Johansson?

Anf. 6 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD):

Herr talman! Vi kan konstatera att vi i dagens samhälle har många olika problem relaterade till kriminalitet. Det vi debatterar i dag visar på en vardagsbrottslighet som drabbar handlare, handelsanställda och bibliotekspersonal men också vanliga medborgare.

Jag ser ett tillträdesförbud som en åtgärd för att från samhällets sida ytterligare markera mot oacceptabelt beteende. Det är också ett sätt att förbättra arbetsmiljön för anställda inom handel, bibliotek och badanläggningar.

I dag är det ett faktum att det finns möjlighet till tillträdesförbud i samband med idrottsarrangemang. I ljuset av det vore det naturligt att skyndsamt skapa förutsättningar för ett tillträdesförbud även för butiker och att överväga att göra det också för badanläggningar och bibliotek.

Remissvaren finns, och underlaget finns i utredning. Men vi kan konstatera att trots fem års regerande från Morgan Johanssons sida väljer han att se till åren innan dess. Trots att han säger sig se allvarligt på frågan var remissförfarandena klara i juni, och vi står här nu i december, strax före jul, och debatterar frågan. Och underlaget finns inte på bordet.

Jag upprepar frågan som jag ställde i mitt tidigare inlägg: Kan Morgan Johansson ge oss en mer specifik tidpunkt? När kommer propositionen? Kommer den i mars, som man kan räkna som en vårmånad?

Frågan behöver få en högre prioritet. Vi prioriterade den inte på allianstiden. Morgan Johansson har hittills inte prioriterat frågan. Nu behöver den komma upp på bordet. Det är dags att verka för ett tillträdesförbud.

Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Något slags ärlighet och hederlighet får man väl ändå ha i debatten. Det stämmer, som Ingemar Kihlström just sa, att alliansregeringen inte prioriterade frågan. Det stämmer i den meningen att ni tillsatte utredningen, men ni styrde den inte på ett sådant sätt att den lade fram förslag. Och när betänkandet väl kom 2013 släppte ni bollen. Då brydde ni er inte om frågan längre. Då la ni den i en byrålåda.

Det den här regeringen och jag har gjort är att tillsätta en utredning med uppdraget att ta fram tillträdesförbud. Vi har nu ett sådant underlag på bordet så att regering och riksdag kan gå vidare med det. Det är det jag har gjort.

Det är väl som vanligt: Vi kommer att leverera. När ni fumlade med bollen och inte klarade av att slå in den kommer vi att leverera det här. Ska detta uppfattas som ett löfte? Ja, det är klart att det ska uppfattas som ett löfte. Vår målsättning är precis denna: att leverera en proposition när det gäller tillträdesförbud i butik under våren så att lagstiftningen kan träda i kraft den 1 januari 2021.

Vi behöver naturligtvis ha tid för att först gå till Lagrådet och se hur de ser på saken och därefter komma till riksdagen. Det är det som är själva avsikten. Det är ju därför vi har tillsatt utredningen! Det har vi gjort för att jag tror på detta. Jag vill ha en sådan här lagstiftning.

Jag tycker också att det är stötande att vi har en situation där det kan finnas folk som tror att butiker är deras egna skafferier och springer fram och tillbaka och tar vad de vill ha. Det är djupt stötande. Också jag har träffat många handlare som har tagit upp frågan.

Men vad jag pekar på är att det också finns en annan utveckling när det gäller frågeställningen om hur det såg ut för tio år sedan och hur det ser ut nu. Andreas Carlson tar upp mörkertal. Ja, det kan finnas ett stort mörkertal framför allt när det gäller butiksstölder och snatterier. Men om vi går upp ett steg och tittar på inbrotten blir det plötsligt en försäkringsfråga, och då har man större anmälningsbenägenhet. Om man sedan går upp och tittar på butiksrånen är det ofta våld eller hot inblandat, och då har man också en större anmälningsbenägenhet.

Slutsatsen är ändå att både inbrottsstölder i butik och butiksrån har minskat kraftigt de senaste tio åren. Det är faktiskt en halvering av båda dessa brottsdelar.

Med detta inte sagt att behovet inte finns av att införa ett tillträdesförbud. Jag skulle vilja säga att det är tvärtom. Det behovet har vi haft länge, och detta kommer den här regeringen som sagt att se till att genomföra.

Mina frågor till Andreas Carlson och Ingemar Kihlström är: Om ni tyckte att det här var så oerhört angeläget – varför släppte ni då bollen under den tiden? Varför genomförde ni inte det här när ni hade chansen? Varför ser ni till att det är vi som ska genomföra det?

Det kanske är så att när det handlar om att skydda och försvara äganderätten i Sverige är det ibland en socialdemokratisk regering som behövs för att det verkligen ska hända någonting.

Anf. 8 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Jag har i den här debatten försökt avhålla mig från den roliga leken ”ni gjorde inte det, och ni gjorde inte det”.

Men med tanke på att justitieministern har pekat mycket på Alliansen vill jag peka på att detta bygger på ett tillkännagivande i justitieutskottet. År 2017 röstade Morgan Johanssons parti emot detta mot bakgrund av att en utredning hade konstaterat att de skäl som talade emot tillträdesförbud var starkare än de skäl som talade för. Allianspartierna fick tillsammans med Sverigedemokraterna en majoritet i justitieutskottet för ett tillkännagivande 2017 om att gå fram skarpt med ett förslag om tillträdesförbud. Detta har regeringen fått förhålla sig till, trots att Socialdemokraterna för bara två år sedan i riksdagens utskott röstade nej till detta.

Det är därför vi är oroliga. Det är därför vi inte heller riktigt litat på regeringen i frågan. Vi har sett detta på andra områden också; det tar tid för regeringen. Varför ska vi lita på regeringen den här gången när nu justitieministern efter lite press säger att vi ska se denna avsiktsförklaring som ett löfte? Vi har fortfarande inte fått något datum eller ens en månad för när förslaget ska komma på riksdagens bord.

Mot bakgrund av att Socialdemokraterna röstade nej till detta för bara två år sedan när vi ändå hade sett problembilden väldigt tydligt i Sverige tycker jag att frågan förtjänar ytterligare en förklaring av Morgan Johansson. Varför har man dröjt så länge? Och varför ska vi lita på regeringen den här gången?

Från Kristdemokraternas sida är vi beredda att ta ett initiativ i riksdagens justitieutskott för att gå fram skarpt med en lagstiftning. Vi litat inte på regeringens förmåga med tanke på att man själv har röstat emot detta så sent som för två år sedan i riksdagen. Det är anledningen till interpellationen, och vi kommer att fortsätta att göra allt vi kan för att få lagstiftningen på plats.

Anf. 9 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Nu har vi ett underlag på regeringens bord, och det har vi till följd av att vi tillsatte utredningen. Jag sa dessutom till utredningen att de måste leverera förslag som går i denna riktning.

Det jag nu säger är att regeringen kommer att gå vidare med detta och att vi kommer att se till att lämna en proposition till riksdagen under våren så att lagstiftningen kan träda i kraft när vi har sagt, det vill säga den 1 januari 2021. Därmed levererar vi det som ni inte orkade leverera. Vi gör det därför att vi tycker att det är angeläget att sätta stopp för den typ av missbruk som kan finnas på en del håll när det gäller individer som tror att de kan göra lite hur de vill i butiker.

Jag tycker att detta är en angelägen fråga. Jag tänker se till att gå vidare med den. Jag tänker också se till att vi håller den tidsplan som vi har sagt. Det kan ni betrakta som ett löfte.

Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Ellen Juntti har frågat mig vad jag avser att göra för att minska brottsligheten bland ungdomar upp till 18 år, varför jag vill ge straffrabatt till myndiga återfallsförbrytare mellan 18 och 21 år och varför jag anser att det är rätt att ge mängdrabatt, det vill säga att straffet för varje brott blir lägre ju fler brott gärningsmannen begår.

Det är viktigt att bekämpa såväl brotten som brottens orsaker. Den här regeringen har genomfört en rad straffskärpningar, bland annat för allvarliga våldsbrott, och gör nu den största satsningen någonsin på svensk polis. Regeringens målsättning är att öka antalet polisanställda med 10 000 till 2024. Sedan 2016 har antalet ökat med nästan 2 500. Det är en glädjande utveckling som på sikt kommer att göra stor skillnad för ett starkare samhälle och ett tryggare Sverige.

Regeringen har under förra mandatperioden också skärpt återfallsregleringen på så sätt att fler gärningar ska bedömas som återfall i brott och beslutat om försöksverksamhet med snabbförfarande i brottmål. Det är åtgärder som tillsammans motverkar och markerar samhällets avståndstagande från upprepad brottslighet.

Unga ska inte begå brott eller befinna sig i sammanhang där brott begås. För att förhindra det behövs många insatser. Vi måste ha en skola som fungerar för alla, en socialtjänst som fångar upp ungdomar i riskzonen och ett bostadsbyggande som minskar segregationen.

För de unga som ändå begår brott måste reaktionerna vara snabba. Vi måste också ha tydliga och konsekventa påföljder som kan bidra till att förebygga och hindra att unga fortsätter begå brott. Forskning visar att repressiva åtgärder blir mer effektiva när de kombineras med åtgärder av social karaktär. Det är därför viktigt att samhällets aktörer samarbetar kring barn och unga som riskerar att begå eller begår brott, vilket framhålls i det nationella brottsförebyggande programmet Tillsammans mot brott.

Regeringen har nyligen presenterat det största paketet mot gängkriminaliteten någonsin i Sverige. Paketet omfattar ett flertal nya verktyg för de brottsbekämpande myndigheterna, hårdare straff och ett bättre brottsförebyggande arbete. Flera av paketets åtgärder riktas helt eller delvis mot unga lagöverträdare. Det handlar bland annat om att utvidga och permanenta arbetet med snabbare lagföring, att förbättra utredningarna när barn misstänks för brott, att avskaffa ungdomsreduktionen för unga vuxna vid grov brottslighet och att införa den nya påföljden ungdomsövervakning.

Det handlar vidare om att skärpa straffen för den som rekryterar unga till kriminalitet, att tillföra ytterligare medel till LVU-placeringar, att tillhandahålla fler Sis-platser med god kvalitet för att förhindra återfall i brott, att förbättra socialtjänstens möjligheter att gripa in tidigare och i fler situationer samt att långsiktigt satsa på skolor och socialtjänst i socialt utsatta områden.

Svar på
interpellationer

Jag beklagar att inte fler partier kunde samlas i en uppgörelse kring dessa viktiga åtgärder. Det kommer att krävas målmedvetenhet och samling från alla berörda aktörer för att nå framgång.

Anf. 11 ELLEN JUNTTI (M):

Herr talman! Jag har ställt denna interpellation om ungdomsbrottslighet och straffrabatt därför att det är ett otroligt viktigt ämne. Vi har ett väldigt allvarligt läge i Sverige när det gäller unga brottslingar som begår grövre och grövre brott. Till exempel har personrånen ökat lavinartat. Ofta är det unga män som rånar barn.

Jag tänkte ta upp bara några rubriker från den senaste tiden.

”Ensam man rånades av ett tiotal personer.” Det var en ung man i Göteborg som i ett garage omringades av tio personer som kom närmare honom och hotade med kniv. Ni kan tänka er själva vilken skräck den här killen måste ha känt när tio personer närmade sig och hotade honom. De tog allt utom hans underkläder, och de skar av en bit av örat. Förstår ni – skar av en bit av örat! Det har blivit så grovt att det helt enkelt inte är klokt.

En annan rubrik lyder ”Pojke knivrånad – fick kniv tryckt mot halsen”. Det var en tolvårig kille som var på väg till skolan, mitt på ljusa dagen. Då kommer en rånare och trycker en kniv mot halsen – på en tolvårig pojke! De flesta av oss har barn. Tänk att skicka ett barn till skolan, och så kommer det någon och sätter en kniv mot halsen på barnet mitt på ljusa dagen! Förmodligen påverkar det barnet mer eller mindre resten av livet.

”Edgar knivskuren och rånad – fick sy 41 stygn.”

”Tonåring attackerad och huggen i ryggen” – huggen i ryggen! Det har blivit så grovt att det är fruktansvärt.

Samhället har tappat kontrollen. Detta har mer eller mindre blivit vardagsbrott.

Morgan Johanssons svar när det gäller unga kriminella är att det behövs snabba reaktioner och tydliga och konsekventa påföljder. Det är klart att jag håller med. Men där har faktiskt regeringen misslyckats kapitalt.

Morgan Johansson säger också att man ska införa den nya påföljden ungdomsövervakning. Det är bra, för det har vi efterfrågat. Redan 2015 tillkännagav riksdagen att man ville att regeringen skulle komma med ett förslag om detta. Det är över fyra år sedan, så det kan man i alla fall inte kalla en snabb reaktion från regeringens sida.

Det som också är ett problem, anser jag, är att Åklagarmyndigheten sedan 2017 har ändrade riktlinjer för när unga ska få anhållas. I princip kan de gripas för ett brott, sedan håller man ett kort förhör och sedan får de bara gå ut igen. Ett par timmar senare kan de alltså sitta och fika med sina kompisar och tycka att de är hjältar och att det inte hände någonting.

Det händer också flera gånger med dessa nya riktlinjer att man inte ens håller ett förhör med ungdomar som grips utan släpper ut dem och kallar dem till förhör senare. Det är verkligen inte snabba och tydliga reaktioner. Jag blir faktiskt ganska upprörd över detta. Jag har själv jobbat på ungdomsroteln i Göteborg och vet att man måste visa att de inte kan göra hur de vill. Nu verkar det lite grann som om de kan göra det.

Därför är mina frågor till Morgan Johansson: När kommer lagförslaget om ungdomsövervakningen? Är han nöjd med processen, nu när det har dröjt fyra år? Anser han att det är en snabb reaktion? Anser Morgan Johansson vidare att Åklagarmyndighetens nya riktlinjer om att släppa vissa

ungdomsbrottslingar redan innan man hållit förhör med dem är rimliga? Är det en tydlig reaktion? Om han inte anser det, skulle han kunna tänka sig att göra någonting för att förändra detta?

Prot. 2019/20:46

6 december

Svar på
interpellationer

Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Först kanske man ska nyansera diskussionen en smula. Problemet med rån kan man inte förneka. Det finns där, och vi har också sett en ökning just av antalet anmälda personrån de senaste åren – en liten ökning. Förra året hade vi lite drygt 6 800 anmälda personrån. Det är inte det högsta antalet någonsin. Det högsta antal vi har sett i modern tid var när vi 2011 hade över 7 200 personrån. Dock har vi sett en utveckling i frågan och måste agera.

Därför finns det i 34-punktsprogrammet förslag om att öka häktningsmöjligheterna för bland annat just detta brott, det vill säga rån, så att man i ökad utsträckning ska kunna frihetsberöva dem som begår dessa brott i väntan på rättegång – ungefär på samma sätt som vi gjorde när vi skärpte straffen för de grova vapenbrotten, där vi nu har en automatisk häktning i väntan på rättegång. Går du nu hemifrån med ett vapen som du inte har rätt till är risken stor att du inte kommer hem igen på två år.

34-punktsprogrammet pekar ut ett antal brott där vi bör öka möjligheterna till frihetsberövande, och rån är ett av dem.

Men när detta väl är sagt tycker jag också att man för hederlighetens skull i debatten ska komma ihåg att beläggen för att ungdomsbrott generellt sett ökar faktiskt är oerhört svaga. Det är snarare tvärtom, skulle jag vilja säga. Antalet ungdomar som misstänks för brott – nu talar vi om åldersgruppen 15–20 år – har minskat med 20 procent på tio år. Antalet lagförda ungdomar i samma åldersgrupp har minskat med 30 procent. Det som har minskat mest är just stöldbrott, misshandel och skadegörelse.

Sedan finns också den generella bilden, som Ellen Juntti försöker lyfta fram, att ungdomar begår alltmer brott. Den tror jag faktiskt inte stämmer med verkligheten. Vi har däremot bekymmer med begränsade grupper som dras in i gängkriminalitet. Där måste vi gå in med hårdare insatser än tidigare. Bland annat kan straffsatserna ökas till frihetsberövande.

Ellen Juntti visar i sin interpellation att hon har fått skrivningarna om ungdomsreduktionen om bakfoten. Hon skriver att regeringen inte vill ”avskaffa straffrabatten vid upprepad grov brottslighet” för 18–21-åringar. Det är precis tvärtom. Det är precis det vi vill göra. Det står uttryckligen i programmet att vi ska avskaffa straffreduktionen för unga vuxna vid allvarlig brottslighet.

Vi skriver nu på ett direktiv om en översyn av just det regelverket. Varför då? Jo, det finns en risk för att man även när man är 18, 19 eller 20 år har kommit in i ganska grov allvarlig kriminalitet. Då måste det beteendet brytas. Det kan många gånger göras med kriminalvårdsinsatser. Därför måste vi gå vidare med det. Det finns nu ett grundunderlag för det i en utredning som kom i slutet av förra året. På regeringens uppdrag föreslog utredningen att man ska gå fram med avskaffandet av ungdomsreduktionen.

Förslaget är att ta bort ungdomsreduktionen också för lindrigare brott. Frågan är hur långt man ska gå i det avseendet. Om jag uppfattar Ellen Juntti rätt vill hon ta hela steget, det vill säga ta bort reduktionen också för lindrigare brottslighet. Men Ellen Junttis problem är att hon inte har finansierat det i sin budgetmotion. Hon har inte satt av de pengar som kriminalvården skulle behöva för att kunna möta det.

Anf. 13 ELLEN JUNTTI (M):

Herr talman! Jag vill tacka Morgan Johansson för svaret.

Skadegörelsen kanske har minskat, men den grova brottsligheten bland unga har ökat. Jag jobbade under tre år i slutet på 80-talet och början på 90-talet som ungdomsutredare i Göteborg. Det var inte så här grova rån, att man skär örat av unga killar man rånar, att man sticker kniven rakt in i ryggen nästan utan någon anledning över huvud taget, att man sparkar ned folk hur som helst och står och stampar dem i huvudet och allt vad man gör. Den allvarliga brottsligheten har blivit mycket grövre.

När det gäller straffrabatten vill vi moderater ta bort den helt och hållet. Vi tycker att en myndig person är en myndig person. Det tyckte Löfven också för några år sedan när han var i Göteborg. Då sa han att den skulle bort. Men det är tydligen Miljöpartiet som bestämmer.

Nu har det blivit ett lite svagare förslag. Det står att det "genomförs vad gäller upprepad grov brottslighet". Det blir alltså, vad jag förstår, inte någon reduktion vid det första grova brottet. Man får begå ett brott för vilket minimistraflet är ett års fängelse och få en reduktion. Men om man ska dömas för ett nytt brott för vilket minimistraflet är två års fängelse kommer reduktionen också att användas. Som jag har uppfattat det som står i programmet gäller avskaffandet alltså först när man begår ett andra brott för vilket minimistraflet är två.

Vi ska komma ihåg att för grov misshandel är minimistraflet ett och ett halvt års fängelse. För rån är minimistraflet ett års fängelse. För grov stöld, till exempel inbrott i bostäder, är minimistraflet sex månaders fängelse. Morgan Johansson får gärna rätta mig, men som jag läser det här får man om man begår de brott som jag har nämnt straffreduktion eftersom minimistraflet inte är två år utan lägre.

Det skulle innebära att för till exempel rån, för vilket minimistraflet är ett år, kan man begå rån efter rån och fortfarande få straffreduktion. Det står att det kan bli straffreduktion när man "ska dömas för ett nytt brott med minimistraflet två års fängelse". Rån har minimistraflet ett års fängelse. Morgan Johansson får gärna förklara för mig om det här inte gäller. Hur har man tänkt där?

Min fråga är helt enkelt: Anser Morgan Johansson att det är rimligt att man kan begå rån efter rån och fortfarande få straffreduktion, med tanke på att minimistraflet för rån är ett års fängelse?

Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är inte bara stöldbrotten som har gått ned på ungdomssidan. Det gäller också misshandel och skadegörelse – bara så att vi är klara över det.

Ellen Juntti hänvisar till hur det var i början på 90-talet. Ibland måste man titta på den totala utvecklingen. När det gäller exempelvis grova brott

var det större risk att bli dödad i Sverige 1990 än det är i dag. Antalet fall av dödligt våld per capita har faktiskt minskat sedan 1990. Det hör man inte alltid i debatten. Men det är på det sättet. Vid den tid då Ellen Juntti var aktiv var i alla fall förekomsten av så allvarligt och grovt våld att man dödade en annan person mer förekommande än nu. Den bilden och den nyanseringen av debatten ska man kanske ha ibland.

När det gäller ungdomsreduktionen är vår inriktning att straffreduktionen ska avskaffas vid allvarlig brottslighet. Vi skriver nu på direktiven. När vi är färdiga med dem får ni se hur vi gör med inriktningen. Men det kommer att vara en lång process efter det.

När det gäller kopplingen till rån vill jag påpeka att vi i en annan punkt i 34-punktsprogrammet pekar ut rån som ett område där vi bör gå fram med mer frihetsberövande insatser och då kanske också höja straffskalan för just det brottet. Min inriktning är att vi ska få effektiva medel för att kunna döma dem som systematiskt begår de brotten.

Ellen Junttis problem i den här debatten är att hon står här och lovar saker. Hon säger att straffreduktionen ska tas bort för all brottslighet, också den lindriga. Vi ska komma ihåg att det inte har stöd av remissinstanserna i utredningen. Så gott som alla remissinstanserna framför hård kritik mot att ta hela det steget.

Ellen Juntti lovar att hon ska ta hela paketet. Det innebär en kostnad på 1,1 miljard att avskaffa straffreduktionen för ungdomar också för de lindrigare brotten. Då blir jag nyfiken. Har Moderaterna finansierat det i sin budgetmotion? Svaret är nej. Det har Moderaterna naturligtvis inte gjort, tvärtom.

Bakgrunden är att Moderaterna systematiskt underfinansierar kriminalvården. För ett år sedan fattade den här riksdagen beslut om en ny budget för 2019. Den baserades på Moderaternas och Kristdemokraternas reservation och fick stöd av Sverigedemokraterna. Ni drev då igenom er budget, Ellen Juntti. Kriminalvården hade äskat 395 miljoner kronor. Hur mycket fick de av Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna? De fick 85 miljoner, mindre än en fjärdedel av vad de skulle ha haft.

Det första vi fick göra när vi tillträdde var att öka anslaget till Kriminalvården med över 300 miljoner i våras och med ytterligare över 200 miljoner för innevarande år. Vi har alltså fått hålla i mer än en halv miljard kronor till Kriminalvården i år, för att täcka det som Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna inte orkade med.

Herr talman! Man kan inte stå i den här kammaren och kräva allt högre straff på allting och borttagna straffreduktioner på allting och samtidigt inte finansiera kriminalvården. Då har man ingen trovärdighet.

Min grundfråga är: Om ni vill avskaffa straffreduktionen och ska ta hela paketet, det vill säga ta bort straffreduktionen för alla brott, även för de lindriga brotten, varför finansierar ni inte det i er budgetmotion?

Anf. 15 ELLEN JUNTTI (M):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret.

Morgan Johansson behöver inte bekymra sig om mina problem. Han har ganska många egna.

Han dribblar bort det här med straffreduktionen genom att göra det till mer av en budgetdebatt. Vi moderater satsar nästan 2,5 miljarder mer än

regeringen på rättsväsendet för nästa år. Vi satsar också en hel del på kriminalvården.

Morgan Johansson svarar inte riktigt på min fråga. Jag har tydligen uppfattat det rätt. Man kan fortfarande få reduktion på straffet om man begår ett brott för vilket minimistraffet är ett år i stället för två, alltså rån. Man kan begå rån efter rån och ändå få straffreduktion. Men detta vill Morgan Johansson inte riktigt svara på, vilket jag faktiskt förstår. Det hade jag heller inte velat om jag vore i hans kläder.

Låt mig gå över till min sista fråga som handlade om mängdrabatt. Vi moderater vill ta bort mängdrabatten på brott, som ju är helt förkastlig. Vid en och samma rättegång får man fullt straff för det första brottet och 50 procents reduktion redan vid det andra brottet. Vid det tredje brottet får man vid samma rättegång bara 30 procent av straffet. Om någon exempelvis har begått tre våldtäkter får personen bara 30 procent av straffet för den tredje våldtäkten. Hur känns det för brottsoffret?

Vi i Moderaterna vill ändra på detta så att man får fullt straff för de tre grövsta brotten. Det skulle innebära att gärningsmannen även för en tredje våldtäkt får ett ordentligt straff. Det här skulle öka fängelsestiden med 60–70 procent.

Regeringen verkar dock inte vilja göra någonting åt detta. Ni tycker tydligen att mängdrabatten är bra. Varför gör ni det?

Anf. 16 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Ellen Juntti säger att de avsätter mer pengar till rättsväsendet. Men Moderaterna avsätter inte så mycket pengar till rättsväsendet att de täcker de kostnader som Ellen Juntti nu drar på sig. Om man skulle genomföra hela detta paket och även inbegripa att lindriga brott tas bort från strafffriheten innebär det en kostnad på 1,1 miljard. Att ta hela detta steg avråder för övrigt så gott som alla remissinstanser från.

Moderaterna har inte täckt upp för dessa kostnader i sin budgetmotion, och än mindre för den förändring som Ellen Juntti förslår vad gäller det som kallas mängdrabatt. Ska man göra något åt den måste man också vara beredd att avsätta mer pengar. Om vi skulle gå Moderaternas väg skulle vi stå med en springnota från Kriminalvården. Vi skulle alltså inte bry oss om att dessa kostnader skulle öka.

I 34-punktsprogrammet säger vi två saker avseende det som Ellen Juntti har tagit upp. Vi kommer att se över straffen för en del av de brott som gängen begår. Det handlar exempelvis om grov utpressning och grov misshandel men också rånfrågan. Då kommer vi att se över straffskalan för detta. Det får förstås i sin tur betydelse för hur man ska betrakta ungdomsreduktionen.

Vi skriver direktiv i båda dessa delar just nu, men regeringens inriktning är den jag har fört fram nämligen att vi vill skapa ökade möjligheter till frihetsberövande för dem som begår allvarlig brottslighet av detta slag. Detta behöver vi göra för att vi ska kunna bryta det här beteendet.

Vi tänker dock inte gå fram med åtgärder som vi sedan inte finansierar. Det gör kanske Moderaterna, men det kommer vi inte att göra. Vi kommer att se till att alla åtgärder vi vidtar också är fullt finansierade.

Anf. 17 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Ann-Sofie Alm har frågat mig om jag och regeringen avser att tillse att all blåljuspersonal, även räddningstjänstpersonal, ska erhålla tjänstemannastatus för att få ett starkare skydd mot hot och våld.

Låt mig inledningsvis säga att det inte ska förekomma att de som har till uppgift att hjälpa andra angrips och hindras från att utföra sina uppgifter. Funktioner och verksamheter som är av central betydelse för att vårt samhälle ska kunna fungera måste givetvis kunna fullgöra sina uppdrag utan att bli förhindrade eller försenade på grund av brottsliga angrepp.

För att stärka det straffrättsliga skyddet för de centrala blåljusverksamheterna – polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård – har regeringen föreslagit ett nytt brott – sabotage mot blåljusverksamhet – som straffbelägger att angripa eller på annat sätt störa polis, räddningstjänst eller ambulanssjukvård, om gärningen är ägnad att allvarligt försvåra eller hindra utryckningsverksamhet eller brottsbekämpande verksamhet. Handlingar som omfattas av brottet är bland annat våld och hot mot blåljuspersonal, inklusive räddningstjänstpersonal, och personer som bistår blåljusverksamhet. Räddningstjänstpersonal får alltså därigenom ett ännu starkare straffrättsligt skydd än i dag. Lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2020.

Regeringen har därutöver under senare år vidtagit flera lagstiftningsåtgärder som innebär ett skärpt straffrättsligt skydd mot våld, hot och trakasserier. Bland annat har straffskalorna för vissa allvarliga våldsbrott skärpts och skyddet för den personliga integriteten har stärkts och moderniserats, till exempel genom att det straffbara området för olaga hot har utvidgats.

Det måste finnas ett starkt skydd för såväl den som utövar myndighet som för den som fullgör samhällsnyttiga funktioner utan att göra det. Det var bland annat mot den bakgrunden som regeringen i december 2016 beslutade att ge en särskild utredare i uppdrag att bland annat ta ställning till vilka samhällsnyttiga funktioner som bör omfattas av ett förstärkt straffrättsligt skydd.

I betänkandet *Stärkt straffrättsligt skydd för blåljusverksamhet och andra samhällsnyttiga funktioner* föreslås en straffskärpningsgrund vid angrepp mot samtliga yrkesutövare. I likhet med flera remissinstanser anser dock regeringen att det är tveksamt om den föreslagna straffskärpningsgrunden skulle få avsedd verkan och att den kan förutses ge upphov till betydande tillämpningsproblem. Regeringen har därför valt att i ett första steg föreslå det nya brottet sabotage mot blåljusverksamhet.

Som regeringen uttalar i propositionen kräver frågan om vilka samhällsnyttiga funktioner som är i behov av ett förstärkt straffrättsligt skydd och hur ett sådant skydd kan uppnås på bästa sätt fortsatt utredningsarbete. En framtida utredning kan komma att föreslå ändringar i 17 kap. brottsbalken. Just nu analyseras dessa frågor i Regeringskansliet, och jag avser att inom kort återkomma med ett uppdrag till en utredare att överväga ett sådant stärkt skydd.

Anf. 18 ANN-SOFIE ALM (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Jag tror att ministern säkert har goda intentioner, men regeringen missar det väsentliga i min fråga. I svaret utläses att regeringen försöker skydda verksamheten, men lagen om blåljussabotage skyddar inte den enskilda samhällsbäraren som utför sitt arbete och sin plikt.

Blåljussabotagelagen gör det straffbart att störa, hindra eller angripa räddningstjänst på ett sätt som hindrar eller försenar dess arbete. Det är klokt att skapa ett modernt straffrättsligt skydd för blåljuspersonal. Men det finns ytterligare och angelägna förstärkningar att göra, och då kan regeringen inte föra fram blåljussabotage som en sköld. Man måste ta tag i frågan. All blåljuspersonal har ett särskilt skyddsbehov och bör erhålla tjänstemannastatus.

Herr talman! Jag vill ställa ett par frågor till ministern. Väktare, busschaufförer och taxichaufförer har tjänstemannastatus. Anser ministern att det är viktigare att en taxi kommer fram ohotad än att en räddningsstyrka eller ambulans gör det?

Jag vill naturligtvis inte ställa yrkesgrupper mot varandra, för trygghet och säkerhet är viktigt överallt. Men samhället måste markera tydligare mot hot och våld mot samhällets företrädare. Varför är det så svårt för samhället att visa samma respekt för brandmän och ambulanssjukvårdare som för polis? Vad är det i sak som gör att regeringen verkar ha en ovilja mot att ge dessa tjänstemannastatus med riktigt personligt skydd av värde?

Anf. 19 Justitie- och migrationsminister MORGAN

JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag anser i likhet med alla andra att det är oacceptabelt att människor vars jobb är att rädda liv och skydda oss attackeras. Det straffrättsliga skyddet i dessa avseenden måste vara starkt. Det var därför vi bad utredaren, den förre riksåklagare Anders Perklev, att se över det straffrättsliga skyddet för både blåljusområdet och generellt sett. Han skulle också lämna förslag för att vi totalt sett ska kunna öka det straffrättsliga skyddet.

En del i lagstiftningen har vi kunnat gå fram med, nämligen blåljussabotage. Det är enligt mig en stark lagstiftning. Den innebär att om man angriper ambulans, polis eller räddningstjänst i en utryckningssituation träffas man av denna lagstiftning. Straffskalan är hög om det får följd effekter, vilket det mycket väl kan få om man exempelvis hindrar räddningstjänsten från att rycka ut för att släcka en brand och det slutar med att människor dör eller blir allvarligt skadade. Man kan få upp till livstids fängelse för detta brott.

Själva poängen med lagen är att sända en mycket tydlig och kraftfull signal till dem som kan få för sig att göra på detta sätt. Man ska veta vad man riskerar.

Det finns även andra delar i utredningen. Det handlar om den generella straffskärpningsgrunden för människor som utövar sitt yrke. För den delen fick vi ganska omfattande remisskritik. Därför har vi sagt att vi bör vidareutreda just den frågan. Jag ser ju att det kan finnas behov av ett straffrättsligt skydd också för andra yrkesgrupper, utöver blåljuspersonal, som utför viktiga samhällsnyttiga funktioner. Sjukvårdspersonal är en sådan yrkes-

grupp. Journalister är också en sådan yrkesgrupp. Vi vet att en del ger sig på dem av olika skäl och att det kan finnas en hotbild.

Som sagt: Det förslaget i utredningen fick omfattande remisskritik, men vi arbetar nu på direktiv till en ny översyn för att man ska kunna träffa en vidare krets av yrkesutövare som jobbar med viktiga samhällsnyttiga funktioner. Vi är i slutskedet av beredningen av de direktiven. Jag ser fram emot att utredningen kan tillsättas i början av nästa år och att vi därmed, som jag ser det, ska kunna lämna förslag till riksdagen under denna mandatperiod för att ytterligare stärka det straffrättsliga skyddet för dessa yrkesgrupper.

Anf. 20 ANN-SOFIE ALM (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Det är bra att ni jobbar med frågan. Jag tycker bara att detta borde finnas här och nu.

Jag tänker ta mig friheten att bli lite personlig. År 2016, den 26 april, inträffade en trafikolycka på E6:an utanför Munkedal.

Räddningstjänsten Mitt Bohuslän hade ryckt ut. Ambulans fanns på plats. Blåljusen snurrade. Barriärfordonen stod uppställda för att skydda i olycksområdet infart. Vid räddningsarbetet forcerades avspärningarna av en större personbil i motorvägshastighet. Bilen körde förbi den stillastående kön, rammade det första tunga barriärfordonet och körde in i ytterligare ett fordon innan brandmannen, som stod i räddningsområdet med ryggen åt, träffades. Kraften och hastigheten i påkörningsmomentet medförde att brandmannen omedelbart omkom. Brandmannens namn var Krister Karlsson. Olyckan medförde naturligtvis ett trauma för räddningstjänsten, för familjen och för andra berörda.

Men föraren i bilen fick vara utan körkort i några månader och fick 11 200 kronor i dagsböter.

Om det inte ska uppfattas som att det är acceptabelt att allvarligt skada eller döda dem som har sitt arbete på väg eller blåljuspersonal vid räddningsarbete måste någonting göras. Att det skulle vara legitimt att döda en människa under tjänsteutövning bara för att man sitter i ett fordon är väldigt svårt att ta till sig.

Lagstiftningen måste ses över och straffet höjas, så att respekten, ansvarstagandet och konsekvenstänket på vägarna stärks. Efterlevandeskyddet måste förbättras. När olyckan är framme inom räddningstjänsten är det inte rimligt att efterlevande måste förlita sig på insamling från kollegor och vänner för att de mitt i all chock och sorg ska kunna klara sin ekonomiska vardag.

Att inte räddningstjänstpersonal och ambulanspersonal innehar tjänstemannastatus är för mig obegripligt, herr talman. Jag skulle vilja fråga ministern varför just den frågan inte kom med i blåljussabotageutredningen. Det är ytterst problematiskt att samhället utanför denna kammare i delar tappar tilliten och allt oftare utsätter räddningstjänst för våld vid tjänsteutövning och att respekten för utryckningsfordon på väg minskar.

Men, herr talman, jag tror mig veta att det finns en överväldigande majoritet i denna kammare som är för att vi ska skydda våra samhällsbärare på ett bättre sätt. Jag vill därför ställa denna fråga till ministern: Vilka övriga åtgärder kan vara till hjälp för att bereda större respekt för blåljuspersonal i samhället och ge tryggare arbetsförhållanden och möjlighet att personalförsörja räddningstjänsten även i framtiden?

Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag kan naturligtvis inte uttala mig i enskilda rättsfall. Men det här angreppet eller den här olyckan – jag vet ju inte hur motivbil- den ser ut – inträffade före blåljussabotagebrottet, som kommer att komma på plats den 1 januari 2020. Det brottet innebär att du, om du angriper exempelvis räddningstjänstpersonal som utför sitt arbete, kommer att träf- fas av den lagstiftningen och därmed också av den straffskalan.

Sedan får vi se hur praxis utvecklas i den delen. Men eftersom jag vet för lite om själva bakgrunden till just denna händelse ska jag inte spekulera för mycket om det. Jag kan bara konstatera att från och med den 1 januari skärps, så att säga, synen på just denna typ av händelser och angrepp. Och det är en rejäl straffskala, som sagt. Angriper du räddningstjänst, polis eller ambulans på detta sätt har vi en straffskala som kan ge ända upp till livstids fängelse.

Det var precis det som var syftet, och det spelar i den meningen ingen roll om du har tjänstemannastatus eller inte. Det avgörs i sin tur för övrigt av om man kan bedöma att du ägnar dig åt myndighetsutövning. Det är så man hänger upp tjänstemannastatus.

Men, som sagt, vi skriver nu på direktiv till ytterligare en översyn, ge- nerellt sett när det gäller det straffrättsliga skyddet. Jag ser fram emot att utredningsarbetet ska kunna komma igång i början av nästa år. Jag är öp- pen för att genomföra alla åtgärder för att se till att skärpa det straffrättsliga skyddet ytterligare, men det måste göras på ett sådant sätt att man faktiskt fångar precis de situationer som man vill komma åt.

Låt oss fortsätta att ha en dialog om vilka lagstiftningsskärpningar som vi i så fall skulle behöva göra. Regeringen är naturligtvis öppen för en så- dan dialog.

Anf. 22 ANN-SOFIE ALM (M):

Herr talman! Det är upplyftande att ministern säger att han vill gå mig till mötes i detta. Jag vill tacka ministern för det.

Men det har tagit nästan fyra år att få lagen om blåljussabotage på plats – tre till fyra år. Därför skulle jag, herr talman, vilja att ministern öppnar upp för denna tanke: Finns det ingen legitim anledning så tillsatt inte en utredning, utan fatta beslutet!

Beslutet möjliggörs enkelt genom att yrkesgruppen infogas tillsam- mans med de andra yrkesgrupperna i lagen om skydd för viss tjänsteutöv- ning. Det strider inte mot systematiken som helhet utan framstår som ett ändamålsenligt undantag i linje med övriga grupper i den skyddade per- sonkretsen enligt 17 kap. 5 § brottsbalken.

Räddningstjänsten Mitt Bohusläns räddningschef var tillsammans med Kristers sambo här i riksdagen med en stor namninsamling för att få till hårdare straff för våld och hot mot blåljuspersonal och för att efterlevan- deskyddet ska ses över och förbättras. Det är inte rimligt att man kan köra ihjäl en uppskattad kollega i tjänst, en älskad förälder och en livskamrat och undgå fängelse. Samhällets respons måste vara tydligare och hårdare. Vårt rättssystem måste stå upp på samhällsbärarnas sida.

Jag hoppas att ministern tar del av namninsamlingen och uppropet Vi är du.

Jag vill fråga ministern om regeringen är beredd att göra det rätta: att skyndsamt införa tjänstemannastatus för all blåljuspersonal.

Anf. 23 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Nu ska man komma ihåg att riksdagen precis har röstat igenom hårdare straff för dem som angriper blåljuspersonal. Det har ni precis gjort. Den 1 januari införs det nya blåljussabotagebrottet. Det innebär att du, om du angriper räddningstjänstpersonal, polis eller ambulanspersonal, kan träffas av det brottet. Då kan du få ända upp till livstids fängelse, beroende på hur konsekvenserna blir. Det kanske man ska ha i åtanke.

Sedan har jag i dag sagt att jag är beredd att vidga detta också till andra yrkesgrupper, till exempel sjukvårdspersonal och journalister. Det är det som är huvudspåret i den nya utredningen.

Om vi ska göra någonting ytterligare för just räddningstjänsten får vi i så fall analysera det. Men man ska veta att detta inte är någonting som regering och riksdag bara kan besluta, utan det måste föregås av en utredning. Så är det med all lagstiftning som vi tar fram, för den måste fungera med övrig lagstiftning, och domstolar måste veta hur de ska döma.

Tjänstemannastatus handlar om ifall man ägnar sig åt myndighetsutövning eller inte. Vi ska dock inte låsa oss i en lagteknisk lösning, utan det viktiga är att vi skärper det straffrättsliga skyddet för den personal vi talar om. Lagtekniken, alltså vilka paragrafer man i så fall ändrar, är inte något vi kan låsa oss till.

Från och med den 1 januari innebär blåljussabotagelagstiftningen att vi får ett mycket starkare och strängare regelverk kring dem som angriper personal vars uppgift är att skydda oss och rädda liv. Det är jag i grunden stolt över att vi har kunnat gå vidare med. Sedan går vi fram med ytterligare utredning.

Jag tar naturligtvis gärna del av namninsamlingen och har en fortsatt dialog med riksdagen kring övriga lagstiftningsåtgärder.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2019/20:149 om resursfördelningen till migrationsdomstolarna

Anf. 24 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Ann-Sofie Alm har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att motverka konsekvenserna av den otillräckliga resurstilldelningen till migrationsdomstolarna i regeringens budgetproposition.

Antalet asylsökande har minskat kraftigt de senaste åren, men migrationsdomstolarna står fortfarande inför avsevärda utmaningar. Prognoserna för de kommande åren talar för en fortsatt hög men successivt minsk-

ande tillströmning av migrationsmål till domstolarna. Samtidigt finns en stor balans av mål som ännu inte är avgjorda.

Långa väntetider innebär påfrestningar för den asylsökande, men även stora kostnader för samhället. Regeringen har vidtagit ett flertal åtgärder för att förbättra förutsättningarna för asylsökande att få ett snabbare avgörande med bibehållen rättssäkerhet.

En sådan åtgärd är att riksdagen, på regeringens initiativ, nyligen beslutade om att förlänga möjligheten för de förvaltningsrätter som är migrationsdomstolar att lämna över mål till andra förvaltningsrätter. Förslaget syftar till att ge domstolarna bättre förutsättningar att hålla handläggningstiderna på en rimlig nivå genom att den samlade kapaciteten hos de allmänna förvaltningsdomstolarna tas till vara.

En annan åtgärd har varit att tillföra mer resurser. Moderaterna och Kristdemokraterna tilldelade migrationsdomstolarna ett belopp som var avsevärt lägre än Domstolsverkets behovsprognos. Det första regeringen fick göra var därför att tillföra ungefär 200 miljoner kronor i vårändringsbudgeten för 2019. Regeringen föreslår också nu ett tillskott på 122 miljoner kronor i budgetpropositionen för 2020.

Regeringen har också vidtagit åtgärder för att ta till vara och använda väntetiden i asylprocessen på ett meningsfullt sätt. Under 2017 införde vi ett nytt statsbidrag för tidiga insatser för asylsökande. Syftet med tidiga insatser är att motverka passivisering, att underlätta kontakter med den svenska arbetsmarknaden och att främja etableringen i arbetslivet och samhällslivet för dem som beviljas uppehållstillstånd.

Vidare har kommuner och landsting fortsatt rätt till ersättning från staten under hela asylprocessen för insatser som de är skyldiga att tillhandahålla för asylsökande.

Anf. 25 ANN-SOFIE ALM (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Min fråga handlar ytterst om samhällskontraktet och om något så grundläggande i en rättsstat som förtroendet för våra domstolar. Jag hävdar att med redan nu väldigt långa handläggningstider, som nu ytterligare förlängs, riskerar förtroendet för våra domstolar att rubbas hos allmänheten. Detta, herr talman, är någonting otroligt allvarligt.

Regeringen har i sin budget inte gett migrationsdomstolarna tillräckligt med resurser för att klara sitt uppdrag, vilket är anmärkningsvärt. Märkligaste med hela neddragningen är dock att Migrationsverket beräknar att besparingen på domstolar genererar ökade kostnader som överskrider besparingen på domstolarna.

Herr talman! Det finns helt ingen logik i varför neddragningarna görs. Varför gör regeringen en sådan neddragning på migrationsdomstolarna när det leder till ökade kostnader, längre handläggningstider och framför allt den konsekvens som ministern också nämnde, nämligen en ökad psykisk ohälsa när fler personer får leva längre i total ovisshet om sin framtid.

Vi i Moderaterna lägger i vår budget resurser för att migrationsdomstolarna ska klara sitt uppdrag.

Även om regeringen ibland är för ideologisk för sitt eget bästa och därför inte lyssnar till våra kloka förslag borde man åtminstone lyssna till fackförbunden. Socialförsäkringsutskottet fick ett brev från fackförbunden Saco-S och ST vid migrationsdomstolarna i Malmö och Göteborg som be-

skriver att regeringens neddragningar leder till både arbetsmiljöproblem och längre handläggningstider. Justitiedepartementet och minister Morgan Johansson fick brevet för kännedom, herr talman.

Brevet beskriver handgripliga konsekvenser av bland annat en arbetsrelaterad stress på grund av orimligt hög arbetsbelastning, rekryteringsmöjligheter som försvinner och en negativ inverkan på rättssäkerheten.

Herr talman! Fackförbunden skriver följande: I regeringens budget ges en bild av att Migrationsdomstolarna tillförs medel för att förkorta handläggningstiderna. Denna bild är emellertid inte förenlig med de verkliga förhållandena.

Jag vill därför fråga ministern om han anser att fackförbunden talar osant i sitt påstående, eller om det är så att regeringen far med förskönande osanningar i den budget de lägger fram för folkets företrädare här i riksdagen.

Anf. 26 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Ann-Sofie Alm är orolig för att förtroendet för domstolarna ska minska. Då vill jag bara konstatera att det faktiskt är tvärtom. Förtroendet för domstolar generellt sett i Sverige ökar, vilket också går emot en trend som vi har på många andra håll i Europa där befolkningens förtroende för domstolar tenderar att minska. Men i Sverige ökar det alltså, och det är jag i grunden stolt och glad över.

När det gäller migrationsdomstolarna ska man komma ihåg att bakgrunden är att vi tar emot väsentligt färre asylsökande nu än vi gjorde för några år sedan. När jag tillträdde för fem år sedan tog Sverige emot 15 procent av alla asylsökande som kom till EU. Så var det på Moderaternas tid – 15 procent av alla asylsökande som kom till EU kom till Sverige.

I dag är den siffran 3 procent. Då ska det jämföras med att Sveriges befolkning utgör ungefär 2 procent av EU:s befolkning. Vi ligger alltså numera ungefär där vi ska ligga proportionellt sett efter de lagändringar som vi drev igenom 2015 och 2016. Dessa lagändringar medverkade till att ta ned antalet asylsökande just till Sverige så att vi skulle kunna klara av uppgiften, helt enkelt.

Nu är antalet asylsökande i Sverige det lägsta på 13 år. Vi ser också att vi är igenom puckeln från 2015 och 2016. Den innebar att vi först fick bygga ut Migrationsverket kraftigt. Vi var uppe i över 8 000 anställda på Migrationsverket. Nu är vi nere i ungefär 4 000 anställda, alltså en halvering på några år. Vi behöver nämligen inte lika många anställda på Migrationsverket när det kommer färre asylsökande.

Det är samma sak med migrationsdomstolarna. Där fördubblade vi antalet anställda mellan 2014 och 2018. Antalet avgjorda mål 2018 var det högsta någonsin, vilket var en del i att beta av puckeln, det vill säga resultatet av alla som kom 2015 och 2016.

Nu betar vi av mål efter mål. Balanserna, alltså antalet icke avgjorde ärenden, minskar kraftigt i år. Från över 14 700 för ett år sedan är vi nu nere på 7 300, vilket är den senaste siffran från oktober i år. Balanserna i migrationsdomstolarna har alltså halverats på bara ett år, och vi ser att balanserna nästa år kommer att minska ytterligare till 5 800. Det är ett tecken på att man betar av mål efter mål och är på väg ned i den delen.

Kostymen för migrationsdomstolarna måste alltså minska. Vi kan inte ligga kvar på samma höga antal anställda nu som vi hade då, det vill säga när vi hade så många asylsökande och så många ärenden.

Då tycker Moderaterna att det har gått för fort att minska kostymen, att det borde ha funnits mer pengar. Om det är Moderaternas uppfattning, Ann-Sofie Alm, att migrationsdomstolarna ska ha mer pengar, varför underfinansierade ni migrationsdomstolarna med 250 miljoner kronor i den budget som ni beslutade om i riksdagen för ett år sedan? Det gällde alltså budgeten för 2019 som ni fick igenom med hjälp av Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. Där underfinansierade Moderaterna migrationsdomstolarna med 250 miljoner kronor – en kvarts miljard.

Det är klart att det ställde oss inför en situation när vi kom tillbaka i regeringsställning i januari – det första vi fick göra var att hålla i ytterligare 200 miljoner kronor för 2019 och sedan 120 miljoner till för 2020.

Om detta är så angeläget för er, varför underfinansierade ni migrationsdomstolarna med en kvarts miljard förra året?

Anf. 27 ANN-SOFIE ALM (M):

Herr talman! Det enkla svaret på den frågan är att migrationsdomstolarna nu får de resurser de behöver från Moderaterna för att klara sitt uppdrag. Jag antar att ministern själv får svara fackförbunden om han anser att de far med osanning eller inte i sitt påstående.

Att regeringen inte såg migrationsdomstolarnas ökade resursbehov komma och att det skulle vara en överraskning ser jag som högst osannolikt. Med den politik som regeringen med hjälp av januaripartierna har slagit fast ökar invandringen till Sverige och därmed migrationsdomstolarnas arbetsbörda. När många uppehållstillstånd beviljas blir en naturlig följd att övriga migrationsmål ökar, det vill säga anknytningsmål och medborgarskapsmål. De kommer att öka kraftigt.

Migrationsverket har fortfarande kvar tusentals muntliga förhandlingar i asylmål att klara av. Det gör mig bestört att regeringen inte ser att bakom varje fint ord som benämner dessa mål – anknytningsmål, migrationsmål, asylförhandling – och bakom varje siffra finns en människa vars liv är satt på paus. Att förlänga pausen med otillräckliga budgetresurser till migrationsdomstolarna är inte vad en human stormakt står för. Det är inte samhällsekonomiskt försvarbart, inte ens när regeringen säger att pengarna ska gå till en extra familjevecka.

Herr talman! Regeringen har satt upp verksamhetsmål för Migrationsverket. Regeringen säger att merparten av övriga migrationsmål ska avgöras inom fem månader. Det är bra med kort avgörandetid, och det är precis därför Moderaterna avsätter tillräckliga resurser till migrationsdomstolarna.

Herr talman! Med regeringens tankekurva, som den kallar budget, kommer dessa migrationsärenden att få en väntetid på flera år innan de avgörs slutgiltigt. Jag vill därför fråga justitie- och migrationsministern hur Migrationsverket ska uppnå regeringens mål med den bakhala ekonomiska uppförsbacke som regeringens budget har försatt verket i. Eller har ministern för avsikt att genomföra andra reformer för att motverka att migrationsdomstolarna blir en flaskhals i migrationssystemet? Vilka är de reformerna?

Anf. 28 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det kom inte alls som en överraskning att vi var tvungna att sätta av resurser till migrationsdomstolarna så att de klarade av puckeln. Vi fördubblade antalet anställda vid migrationsdomstolarna 2014–2018. Vi skapade en situation att de kunde fatta fler beslut än någonsin tidigare under 2018 – all-time high.

Nu råder en situation, som jag har redogjort för, där balanserna minskar. Balanserna har halverats på ett år. Prognosen är att de ska fortsätta att minska nästa år. I grunden råder en situation där handläggningstiderna hos Migrationsverket också minskar. När Ann-Sofie Alm talar om flera års väntetid ska man veta att prognosen är att det kan bli nio månaders väntetid, men utvecklingen att det ska gå flera år för att få ett avgörande i en migrationsdomstol ser jag inte framför mig – särskilt inte med tanke på att antalet asylsökande är lägre än på 13 år. Det handlar om att minska kostymen för migrationsdomstolarna i takt med att antalet ärenden sjunker, och det gör de nu.

Herr talman! Om Ann-Sofie Alm var så orolig för migrationsdomstolarna, varför underfinansierade hon dem inför 2019? Nu säger hon att Moderaterna vill ge mer pengar. Men de pengarna hade domstolarna behövt redan i år. Det visade sig att när Moderaterna underfinansierade domstolarna med en kvarts miljard var det första vi fick göra när vi kom tillbaka i januari att skjuta till ytterligare 200 miljoner kronor. Det gjorde vi då. För nästa år blir det ytterligare 120 miljoner.

När man hör Ann-Sofie Alm skulle man kunna tro att Moderaterna täcker upp för det som migrationsdomstolarna har begärt, men så är det inte. Ni ligger ungefär 100 miljoner kronor under vad de begär. De får inte tillräckligt med pengar enligt deras sätt att se på saken av er heller.

Detta är en effekt av att det har varit ett högt antal asylsökande under några år. Verksamheten byggdes ut kraftigt, och den bör nu dras ned så att den passar i den nya situationen. Ann-Sofie Alm pratar om ökad invandring till följd av det som regeringen gör på andra områden, men om hon tittar på utvecklingen av asylinvandringen syns inte den bilden alls. För både antalet asylsökande och antalet anhöriga är vi igenom också den puckeln, det vill säga hur många anhöriga som ansluter sig till före detta asylsökande. Anhöriginvandringen har halverats från 2018 till 2019, och den fortsätter att minska.

Jag vet att det finns signaler om att det är ett ansträngt läge på många håll. Regeringen kommer naturligtvis att fortsätta att följa utvecklingen. Det kommer fler budgetförhandlingar och diskussioner om hur olika myndigheter ska resursättas. Där finns alltid möjligheter för regeringen att agera. Men den underliggande utvecklingen och den underliggande strategin är att vi måste se till att när vi är igenom puckeln – vilket vi nu är – måste också kostymen minskas så att den ligger i linje med de behov som kommer att finnas de kommande åren.

Anf. 29 ANN-SOFIE ALM (M):

Herr talman! Jag har tjuvkikat lite! Morgan Johansson brukar i debatter i sitt avslutande inlägg fara med påståendet att Moderaterna monterar ned välfärden. Men, herr talman, jag vill påstå att det är just det som den socialdemokratiska regeringen gör. Men vad värre är; med otillräckliga resurser

till migrationsdomstolarna monterar regeringen ned inte bara välfärden utan också välmåendet hos de personer som det faktiskt handlar om, de som väntar på avgörande beslut om framtiden.

Man kan bara föreställa sig hur den person mår som passivt måste vänta på att få starta sitt livs resa mot ett bättre liv, vilket är avhängigt ett beslut från migrationsdomstolen.

Herr talman! Jag vill fråga justitie- och migrationsministern om regeringen är medveten om att till följd av den budget de har lagt fram kommer migrationsdomstolarna att behöva minska sin bemanning markant. Det har ministern tagit upp. Det innebär också att produktiviteten kommer att minska med färre avgjorda mål som följd.

Herr talman! Är ministern medveten om den ökning av psykisk ohälsa som kommer till följd av den frustration som många känner och kommer att känna? Är regeringen införstådd med säkerhetsrisken när många människor måste vänta på beslut om framtiden? Om medvetenheten finns, vore det inte klokt att lägga fram en extra ändringsbudget – göra om och göra rätt?

Anf. 30 Justitie- och migrationsminister MORGAN
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det stämmer säkert att jag ofta pekar på att Moderaterna monterar ned vår välfärd. Så är det när Moderaterna får chansen. Skattesänkningar går alltid före satsningar i välfärden. Det är alltid så, och så var det också förra året.

Ni sänkte skatten med över 20 miljarder kronor för ett år sedan. Det gick före satsningar på bland annat det här området. Moderaterna underfinansierade migrationsdomstolarna med 250 miljoner kronor för att få rum för andra prioriteringar, där skattesänkningar framför allt för de mest välbeställda i vårt samhälle fick gå före allt annat.

Ann-Sofie Alm står här nu, ett år senare, och säger att migrationsdomstolarna har för lite pengar. Jag tycker att hon borde ha agerat redan för ett år sedan och sett till att de hade fått de resurser som de skulle ha haft – och inte, herr talman, ställt oss inför ett läge där det första vi fick göra när vi återkom i januari var att skjuta till ytterligare 200 miljoner för att täcka upp för den underfinansiering som Moderaterna hade skapat.

Nu är den underliggande bilden att Sverige tar emot många färre asylsökande än vi gjorde för fem år sedan. Vi har gått från att 15 procent av alla som kom till EU kom till Sverige till att 3 procent av alla som kommer till EU kommer till Sverige. Vi har det lägsta asylmottagandet på 13 år. Nu när Migrationsverket och migrationsdomstolarna så att säga är över puckeln måste kostymen minskas. Antalet anställda kan inte ligga kvar på den nivå som migrationsdomstolarna haft tidigare. Man kommer att behöva minska den kostymen, helt enkelt för att de pengarna behövs på andra områden.

Jag ser att balanserna minskar kraftigt, både i år och det kommande året. Men jag följer naturligtvis utvecklingen i migrationsdomstolarna väldigt nog. Vi får se om vi behöver göra något ytterligare.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 31 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Larry Söder har frågat mig dels om jag kan tänka mig att utvärdera effekterna av kemikalieskatten ur både ekonomiska och arbetsmarknadsmässiga aspekter, dels om jag kan tänka mig att förändra skatten så att den om möjligt blir på europeisk nivå.

Till att börja med vill jag reda ut vissa missuppfattningar i frågan. Larry Söder anger att skatten förväntades ge ökade skatteintäkter med 2,4 miljarder kronor. Den siffran kommer från Kemikalieskatteutredningens betänkande och baseras på det förslag som presenterades där. Det förslaget genomfördes aldrig. De beräknade skatteintäkterna för det förslag som regeringen lämnade, och som sedan genomfördes, var lägre.

Larry Söder anger även att skatten slår mycket negativt mot företag som köper in gammal elektronik, renoverar den och sedan säljer den till andra länder eller verksamheter som inte kan eller behöver köpa ny tillverkad utrustning. Men i lagen finns ett undantag för varor som skattskyldighet tidigare har inträtt för. Redan beskattade varor beskattas alltså inte en gång till. För aktörer som har registrerat sig hos Skatteverket som lagerhållare finns dessutom ett undantag för varor som levereras till en köpare i ett annat land.

När det gäller utvärdering av skatten lämnade regeringen den 28 november 2019 ett uppdrag till Skatteverket och Kemikalieinspektionen att utvärdera kemikalieskattens effekter. Utvärderingen omfattar bland annat samhällsekonomiska effekter, den administrativa bördan för företag och myndigheter samt vilka ämnen som omfattas av lagen.

Finansdepartementet har tagit fram en promemoria om hur skatten kan förändras för att även omfatta sådan försäljning från utländska säljare direkt till svenska konsumenter som i dag är undantagen beskattningen. Promemorian är ute på remiss till den 10 januari 2020.

Anf. 32 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Att med politiska styrmedel försöka få oss som medborgare att välja det som är rätt utifrån miljöperspektiv är i grunden bra. Det är dock viktigt att man utformar detta så att det får den effekt som man vill ha.

Det är alltför ofta vi får rapporter till riksdagen från Riksrevisionen där man anser att analysen och effektiviteten är alltför dålig i förhållande till det man vill uppnå med de olika åtgärderna.

Vi tittar på detta specifika fall och vilket syfte man ville uppnå. Syftet med elektronikskatten är att minska användningen av farliga kemikalier i prylar vi alla använder i vår vardag. Metoden man vill göra det med är att skattebelägga lagerhållningen av produkter med dessa farliga ämnen. Har man uppnått dessa syften?

Även om finansministern i sitt svar kritiserar den siffra på 2,4 miljarder som jag hänvisade till kan man säga att den budgeterade summan inte har uppnåtts. Syftet rent ekonomiskt har alltså inte uppnåtts.

Men de miljömässiga syftena som var grunden till skatten måste man väl ändå ha uppnått? Nej, det vill jag påstå att man inte har gjort. Detta eftersom skatten i dagsläget bara gäller dem som har lagerhållning i Sver-

ige och vi medborgare ganska ofta inte ser skillnad på om varan vi köper på nätet lagerhålls i Sverige eller utomlands. Vi har alltså inte köpt mindre av denna typ av varor utan snarare mer.

Varor utan dessa kemikalier finns inte att välja på marknaden. Därmed har vi köpt samma typ av varor, bara till lägre kostnad utomlands i stället för i Sverige.

Varken de ekonomiska eller miljömässiga effekterna har man alltså uppnått. Vad gör regeringen i den situationen? Jo, man höjer elektronikskatten. Genom historien lär man sig om framtiden, sägs det. I detta fall lär höjningen av elektronikskatten spä på de negativa effekterna och inte hjälpa till att uppnå de mål man önskade.

Det är för mig obegripligt att man väljer att göra detta innan man hittat ett sätt att klara av de miljömässiga målen eller de ekonomiska målen. Som jag antyder i min interpellation borde den rätta vägen vara att göra en utvärdering av elektronikskattens arbetsmarknadsmässiga och ekonomiska effekter.

Jag noterar att finansministern inte bemötte mitt påpekande att vi kanske har tappat 1 000 jobb i Sverige på grund av denna skatt. Med samma system men högre elektronikskatt behöver vi ingen utredning för att förstå att allt fler jobb flyttas utomlands – jobb som blir svåra att hämta hem igen. Med tanke på det ekonomiska resultatet för staten på denna skattebeläggning tappar vi alltså arbetsgivaravgifter och inkomstskatt för minst 1 000 arbetstillfällen.

Jag har noterat att regeringen startat en utredning i syfte att försöka ha liknande regler även för dem som säljer in till svenska konsumenter. Det är bra men borde ha föregåtts av en utvärdering av helheten ur både ekonomiska och arbetsmarknadsmässiga aspekter.

Jag har två frågor till finansministern.

Vad är finansministerns bedömning av antalet jobb som vi i Sverige har förlorat till andra europeiska länder på grund av elektronikskattens utformning i dag?

Vad är finansministerns bedömning att höjningen innebär i förlorade jobb de närmaste åren?

Anf. 33 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är helt korrekt att skatten inbringar mindre än regeringen bedömde när man lade fram förslaget. Det är ju alltid svårt att bedöma hur mycket en ny skatt kommer att uppbåda. Det bygger på en rad antaganden, och därför är det inte ovanligt att det kan se lite annorlunda ut.

Det skulle också kunna vara så att skatten har större styreffekt än regeringen trodde och därför inbringar mindre, alltså att människor väljer varor med mindre kemikalier. Det skulle också kunna vara en förklaring.

Det är just därför vi har tillsatt en utredning – för att kunna studera vad det är som har hänt på marknaden. Man ska också utvärdera de samhälls-ekonomiska effekterna, och där ingår naturligtvis sysselsättningseffekterna. I stället för att stå här och spekulera är det bättre att invänta denna utredning så att har vi ett bra faktaunderlag att diskutera utifrån.

Anf. 34 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Jag tycker att det är bra när vi som konsumenter kan göra uppenbara miljömässiga val. Då är det bra om vi kan välja mellan en vara utan dessa kemikalier och en vara med dessa kemikalier som är mycket dyrare och med skattebeläggning.

Problemet när det gäller elektronikskatten är att vi inte kan göra det valet. Varorna på bägge sidor innehåller samma typ av kemikalier. Det betyder att vi bara kan välja mellan en dyrare vara och en billigare vara. Jag som konsument väljer den billigare varan, för den är precis likadan. Då är den utomlands ifrån, och det betyder att vi förlorar jobb i Sverige.

Jag tycker att detta är en dålig politik. Man borde utvärdera detta på ett tydligt sätt innan man går vidare med kemikalieskatten.

För de företag som bedriver denna typ av verksamhet är det en stor administration kring kemikalieskatten. Många av dessa företag är små och drivs av få människor, som ska klara administrationen och det praktiska på företaget men även kunna dessa regler och kunna hantera dem på bästa sätt.

Precis som finansministern säger kan undantag göras för varor som är använda och för vilka skatt har betalats tidigare; man behöver inte betala kemikalieskatt två gånger. Problemet är bara att företagen inte kan bevisa att de redan har betalat skatt för dessa varor. Det betyder alltså att alla varor beläggs med skatten. Annars skulle man behöva en ännu större administration kring detta.

Det här är problemet, som jag ser det. Vi tycker att man borde premiera att använda varor används och säljs igen. Men det går inte i praktiken, för skatten blir i många fall dyrare än själva varan.

Jag vill hävda att syftet med en sådan här skatt borde vara att staten inte ska få in en enda krona eftersom man inte vill att varor som innehåller denna typ av kemikalier ska användas. Men faktum är att det görs, och man kommer inte att få in mindre skatt eftersom konsumenterna inte har möjlighet att välja ett annat alternativ.

För att spetsa till diskussionen och se om finansministern ändå kan diskutera de förlorade jobben vill jag hävda att finansministern säljer ut mer än tusen jobb för några miljarder i skatteintäkter. Tycker man att det inte spelar någon större roll om dessa jobb går förlorade i Sverige och flyttas utomlands? Eller vill man göra en riktig utvärdering och se hur vi kan få tillbaka dessa jobb till Sverige? E-handeln ökar hela tiden. Det här är inte något som kommer att minska i framtiden, utan jag tror att antalet jobb som försvinner utomlands kommer att öka om inget görs åt detta.

Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är lite svårt att i alla lägen förstå interpellanten. En brist med kemikalieskatten är just att den inte omfattar köp som görs direkt från utlandet. Det bygger på att det inte finns några svenska mellanhänder. Det här vill vi rätta till genom det förslag som nu är ute på remiss, men Larry Söder verkar vara emot även detta – att man går vidare för att minska risken för att handel flyttar utomlands. Jag tycker att det är bra att vi går vidare och förstärker så att risken minskar för att vi ska tappa svenska jobb med denna skatt.

Det är viktigt att utvärdera skatten ordentligt; där delar jag helt interpellantens uppfattning. Det är just därför regeringen har gett i uppdrag att

skatten ska utvärderas så att vi sedan kan se hur vi kan utveckla den på allra bästa sätt.

Det är viktigt att ha en skatt för att minska antalet farliga ämnen i vår närmiljö. Inte minst vet vi att det inte är bra för barn att växa upp i miljöer där det finns mycket farliga kemikalier. Det är detta som är syftet med den här skatten.

Anf. 36 LARRY SÖDER (KD):

Herr talman! Jag sa i mitt första anförande att jag noterade att regeringen hade tillsatt utredningen. Jag tycker att det i grunden är bra, för det blir mer jämlika villkor för företagen i Sverige gentemot dem i Europa.

Grunden till problematiken med kemikalie- eller elektroniskskatten finns dock fortfarande kvar. Vi som konsumenter kan inte välja en vara som inte innehåller dessa kemikalier, för det finns ingen sådan vara att välja. I dagsläget får vi välja mellan en dyrare eller en billigare vara, och den billigare kommer i de flesta fall från övriga Europa. Då väljer den svenska konsumenten givetvis den varan.

Min idé är att man i grunden diskuterar varför vi över huvud taget har denna skatt om vi inte kan uppnå det mål vi vill nå. Då är det ju bara ett sätt att få in skattemedel till staten. Konsekvensen blir då att för några miljarder in i statskassan flyttar tusen eller fler jobb utomlands. Jag kan inte se att vare sig mitt eller finansministerns parti kan tycka att detta i grunden är bra.

Då är det bättre att göra en grundlig utvärdering. Vad är målet med en sådan här skatt? Uppfylls inte målet borde den förändras så att så sker.

Det finns flera bidrag och skatter av denna typ som enligt Riksrevisionen inte analyserats i grunden och inte är effektiva. Detta är också en av de skatter som jag tror att Riksrevisionen skulle ha kritik mot, om de skulle kunna kontrollera den.

Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Larry Söder är väldigt fokuserad på siffran 1 000 arbetstillfällen. Men detta är inget vi vet utan ett antagande som Larry Söder gör. Det är viktigt att vi gör en ordentlig utvärdering av den här skatten och ser vad den har haft för effekter.

Därutöver vidtar regeringen nu åtgärder för att minska risken för att den ska leda till att arbetstillfällen flyttas till andra länder genom att även varor inköpta från andra länder kommer att beskattas. Vi är alltså på väg att åtgärda denna problematik.

Larry Söder glömmet att det finns ett problem. Det är inte bra att barn i Sverige växer upp i miljöer där det finns mycket farliga kemikalier – att vi har fullt med apparater i våra hem som innehåller många farliga kemikalier. Det är farligt för barns hälsa. Detta vill vi åtgärda. Att via en skatt hjälpa konsumenter att välja en vara som innehåller färre farliga kemikalier är ett utmärkt sätt att skydda våra barn.

En del kemikalier ska förbjudas, vilket också sker, på både svensk nivå och EU-nivå. Andra kemikalier kan vi styra bort från genom beskattning. Det är så man styr konsumenter så att de gör klokare val. Det handlar om att skydda våra barn, som är vår framtid.

Anf. 38 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Ludvig Aspling har frågat mig om det händer att Sidafinansierade hjälporganisationer betalar skatt till talibanerna i Afghanistan och, om så är fallet, hur jag kommer att agera. Därutöver har Ludvig Aspling frågat om ARTF:s Anti-Corruption and Results Monitoring Action Plan från 2017 fungerat och, om så inte är fallet, hur jag avser att följa upp hur det svenska biståndet används.

Antikorrupsionsarbete är en prioritet för mig personligen och en viktig komponent i regeringens demokratiseringsarbete. Noggrann uppföljning och transparens är avgörande för att upprätthålla biståndets trovärdighet och effektivitet. Det är därför välkommet att det svenska biståndet granskas.

Sverige är en långsiktig partner i Afghanistans strävan mot fred och hållbar utveckling. Sida ansvarar för genomförandet av utvecklingssamarbetet inom ramen för en strategi som beslutas av regeringen. Myndigheten har väl utvecklade system för att förebygga, upptäcka och åtgärda oegentligheter.

Regeringen för en löpande dialog med Sida om deras arbete med att bedöma riskerna för korruption i biståndet, både generellt och i specifika fall. Utrikesdepartementet har också haft en dialog med Svenska Afghanistankommittén, SAK. Både Sida och SAK uppger att varken någon skatt eller några avgifter ska ha betalats ut till talibanerna.

Svenska Afghanistankommittén har meddelat att de vid ett tillfälle det senaste decenniet pressats av lokala talibaner i ett avgränsat område i ett försök att få organisationen att betala skatt. Det ledde den gången till att SAK valde att stänga ned verksamheten i det aktuella området hellre än att betala. SAK kunde senare åter öppna när lokalbefolkningen själva förmått talibanerna att dra tillbaka kravet.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2020 föreslagit en ökning av Sidas förvaltningsanslag, bland annat för att ytterligare stärka antikorrupsionsarbetet, till exempel genom att ha mer resurser på plats på marken och i större utsträckning följa program och verksamheter och göra utvärderingar.

Sverige har, liksom övriga givarsamfundet, åtagit sig att kanalisera hälften av utvecklingsstödet via den afghanska staten. Hälften av vårt stöd går i dag till den givargemensamma världsbanksfonden ARTF, Afghanistan Reconstruction Trust Fund, som i sin tur stöder den afghanska statens institutioner och utvecklingsprojekt. Världsbanken har system och rutiner för uppföljning och utvärdering. Sidas bedömning är att ARTF möter våra och andra givares rigorösa krav på transparens och uppföljning. Jag välkomnar Världsbankens åtgärdsplan som en del i att stärka det viktiga arbetet mot korruption.

Konflikten i Afghanistan är komplex med många internationella och regionala intressenter. För att skapa framtidstro och motverka grundorsaker till konflikt är det nödvändigt att arbeta med freds- och statsbyggnad, främja förtroendet mellan medborgare och stärka de aktörer i Afghanistan som vill se en fredlig lösning på konflikten. Men det är ingen lätt uppgift, ska alla vara medvetna om.

Anf. 39 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! Nyligen publicerade tidningen Expressen ett reportage från Afghanistan som handlade just om hur bistånd missbrukas och finansierar talibanerna. Forskaren Said Reza Kazemi från den oberoende Sida-finansierade forskningsinstitutionen Afghanistan Analyst Network, som intervjuas i Expressen, påstår att han aldrig har stött på en hjälporganisation som inte betalar skatt till talibanerna. För dem som följer svensk biståndspolitik i allmänhet och arbetet i Afghanistan i synnerhet är detta naturligtvis inget nytt.

I april 2018 publicerade USA:s försvarsdepartement en revisionsrapport som pekade på ett antal synnerligen allvarliga brister i hur givarkollektivet, Världsbanken och de afghanska myndigheterna hanterar det bistånd som kanaliseras via den afghanska utvecklingsfonden, som biståndsmministern nämnde i sitt anförande.

I korthet fokuserar kritiken på det faktum att pengar betalas ut utan att givarkollektivet vet vem mottagaren är, att dom afghanska myndigheterna inte klarar att avlägga korrekta rapporter om betalningsmottagare och att uppföljningen om vad som i slutändan händer med pengarna ofta är obefintlig.

Den bristfälliga tillsynen har också förvärrats av det faktum att afghanska myndigheter har stor flexibilitet i hur de får använda pengarna. Givarkollektivet har inte heller klarat av att ge riktlinjer om vart medlen ska förmedlas geografiskt, vilket har lett till att pengar betalats ut i områden som kontrolleras av just talibaner.

Den ansvarige utredaren John Sopko medger att givarkollektivet dels medvetet sett mellan fingrarna med förskingring och med att fonden finansierat regelrätta krigsherrar, dels underblåst korruption genom att skjuta till för mycket pengar för snabbt och med alldeles för lite kontroll. Dessutom har man förvärrat den militära konflikten i Afghanistan genom att undergräva allmänhetens förtroende för den afghanska regeringen och genom att helt enkelt bryta ned moralen hos landets militär. Vi ska understryka att Sverige är en av de största givarna till fonden.

Jag ställde därför förra året frågan till Sida hur man ser på dessa problem. Det svar jag fick var lite besynnerligt. Sida skriver så här: "ARTF genomförs i en av världens svåraste kontexter, med pågående krig och en svag statsförvaltning och där utvecklingsbehoven är enorma. ARTF:s uppföljning är anpassad till detta." Det är det ena svaret. Det andra svaret är: "Då givare, banken och regeringen var överens om att ytterligare stärka ARTF:s uppföljning och utvärdering av resultat togs en åtgärdsplan (ARTF Anti-Corruption and Results Monitoring Action Plan) fram under 2017. Nuvarande arbete med uppföljning och anti-korruption sker i enlighet med åtgärdsplanen."

Mot bakgrund av detta vill jag fråga statsrådet Peter Eriksson: Vad händer egentligen – är det så att Sidafinansierade hjälporganisationer betalar skatt till talibanerna eller inte? Har ARTF:s Anti-Corruption and Results Monitoring Action Plan från 2017 fungerat? Om den har fungerat, varför finns det då vittnesmål om att pengar går till talibanerna? Och vad betyder det egentligen att uppföljningen är anpassad till omständigheterna på marken? Betyder det att man kompromissar med kontrollen av vart pengarna går eftersom de praktiska möjligheterna att kontrollera är begränsade?

Anf. 40 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Herr talman! Det är flera olika frågor som Ludvig tar upp. Vi har från UD försökt kontrollera detta. Vi har talat med Sida och med Svenska Afghanistankommittén, som själva har gjort undersökningar. Svenska Afghanistankommittén har ju en ganska stor verksamhet. Man har funnits i Afghanistan väldigt länge och har över 6 000 anställda i landet, varav 99 procent är lokalbefolkning. Man driver hälsovårdscentraler, sjukhus och skolor i stora delar av landet men inte i hela landet.

Svenska Afghanistankommittén har själv fått fram entydiga resultat, nämligen att det inte har betalats några skatter till talibaner. Som jag sa i mitt tidigare svar finns det fall där de har haft tryck på sig, för det har förekommit att en del andra organisationer har blivit krävda på skatt i områden där talibanerna styr, men Svenska Afghanistankommittén hävdar att de inte betalar någon sådan skatt och inte har gjort det tidigare heller. Jag har ingen anledning att tro något annat.

Artikeln i Expressen som Ludvig Aspling refererar till visar inte heller på något i sak som tyder på det, utan det handlar bara om att en enskild person tycker att det i allmänhet verkar vara så att man betalar skatt till talibanerna i de områden där de styr, men han verkar ha verkat i områden där SAK inte är aktiva.

I vilket fall som helst finns det som situationen ser ut just nu ingen anledning att tro något annat än att Svenska Afghanistankommittén har rätt och att man inte betalar skatt, så länge som det inte framkommer något annat. Men om det skulle komma fram uppgifter om att det är på annat sätt måste man naturligtvis kontrollera de uppgifterna. Hittills har dock inget sådant enskilt fall kommit fram, utan det är bara ett slags rykten som Ludvig Aspling här vidarebefordrar.

Vi vet att Afghanistan är ett av världens mest korruperade länder. Det är en stat som inte fungerar. Staten i sig har inte kontroll över hela landet. Staten är väldigt svag. Det är en hög grad av analfabetism och stora andra problem som extrem fattigdom. Man har varit i krig och konflikt i över 40 år. Vi vet vad det har lett till. När talibanerna tog makten tidigare ledde det också till våld och konflikter i andra delar av världen.

Därför finns det ett starkt intresse från oss och från omvärlden av att försöka bidra till att skapa ett fungerande samhälle och en fungerande stat i Afghanistan. Det är därför som Sverige har varit med i det projekt som kallas ARTF, med ett avtal som till stor del handlar om att bygga institutioner och att bygga en stat. Detta, ska man vara medveten om, görs i en kontext som är extremt svår, men det är ett viktigt och omfattande arbete. ARTF är utsatt för en svår press, men man har också under tiden fått bättre och bättre möjligheter att hindra korruption.

Anf. 41 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! Här har vi alltså flera trovärdiga källor – vissa av dem experter som finansieras av Sida självt för att avlägga rapporter om situationen i Afghanistan – som bekräftar de misstankar som har florerat, det vill säga att biståndet är en direkt inkomstkälla för talibanerna.

Vi har alltså en situation där en svensk myndighet, Sida, finansierar vapen som syftar till att döda personal från en annan svensk myndighet, nämligen Försvarsmakten. Detta, fru talman, tycker jag är ett alldeles utmärkt exempel på det kaos som den här regeringen skapar.

När Sida konfronteras med dessa uppgifter får vi alltså till svar att kontrollen av vad pengarna faktiskt går till är anpassad till situationen på marken, vilket betyder att det i de områden som kontrolleras av talibaner eller andra rebellgrupper antagligen inte sker någon kontroll alls, i stort sett, utan pengarna kan gå rakt ned i terroristernas fickor.

Det som regeringen inte verkar förstå är att varje biståndskrona som går till talibaner investeras i terror, vilket skapar ett större behov av bistånd, vilket gör att vi måste skicka mer pengar, vilket gör att talibanerna kan ta ut mer skatt, investera i mer terror och så vidare.

Peter Eriksson börjar mer och mer likna något slags biståndets Bagdad-Bob, som står här i Sveriges riksdag och försäkrar att det inte sker någon terrorfinansiering och att allt är lugnt, medan hans myndigheter uppenbarligen har tappat kontrollen och i praktiken fungerar som en bankomat för civilisationens fiender.

För afghanernas skull och för alla andra som drabbas av denna missriktade välvilja hoppas jag att denna regering snart har gjort sitt.

Jag vill ställa en enkel och konkret fråga. I interpellationssvaret säger Peter Eriksson att både Sida och Svenska Afghanistankommittén uppger att varken skatt eller avgifter har betalats ut till talibanerna.

För det första är det inte fråga om att dessa organisationer skulle ha betalat pengar direkt till talibanerna. Det är inte detta anklagelsen handlar om, utan den handlar om att de som implementerar biståndet på marken betalar en skatt till talibanerna för att få verka där. Det är det första.

För det andra anklagas dessa organisationer för att ha dålig kontroll. Det är vad interpellationen handlar om. Det svar som biståndsministern levererar bygger på en fråga som han har ställt till den person som vi påstår har gjort fel. Vi påstår alltså att Sida och Svenska Afghanistankommittén har gjort fel, och då säger Peter Eriksson att de själva säger att de inte har gjort något fel. Dessa organisationer kan ju rimligtvis inte utöva något slags tillsyn över sig själva, utan man måste vända sig till de experter som finns utanför Sida och Svenska Afghanistankommittén.

Jag undrar: Kan Peter Eriksson peka på något expertutlåtande från en tredje part, som alltså är oberoende, som bekräftar den bild han ger, det vill säga att inget svenskt bistånd har finansierat talibanerna? Kan Peter Eriksson garantera här och nu i Sveriges riksdag att svenskt bistånd inte går till att finansiera talibanerna i Afghanistan?

Anf. 42 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Detta blir en diskussion av typen ”Har du slutat slå din fru?”. Ludvig Aspling kommer med helt lösa påståenden. Det finns ingen som har ett konkret exempel på att Svenska Afghanistankommittén skulle ha betalat någon form av skatt till talibanerna. Det är bara allmänt prat, lösa påståenden och rykten som han sprider vidare.

Att det, som Ludvig Aspling säger, skulle finnas flera trovärdiga källor som uppger att Svenska Afghanistankommittén betalar skatt är bara rent svammel. Det finns inga sådana källor – inte en enda! Ta fram dem innan ni kommer med ytterligare anklagelser om att svenska skattepengar går via Svenska Afghanistankommittén till talibanerna! Gör det! Då tar vi en ny diskussion om detta, men än så länge finns ingen sådan uppgift över huvud taget. Resonemanget dras dessutom vidare – att pengarna skulle gå rakt ned i terroristernas fickor.

Arbetet inom ARTF är en annan fråga. Det är i grunden ett mycket svårare uppdrag att försöka bygga ett statligt samhälle i ett land som inte fungerar och där det finns en extrem korruption. Jag vet att det har funnits problem inom detta område. Det tror jag inte att någon förnekar, och det är heller inte förvånande. Det är heller ingen nyhet att det har funnits problem med korruption i Afghanistan också inom arbetet med att försöka bygga institutioner och en stat.

De rapporter, revisioner och utredningar som har funnits under de allra senaste åren har kommit med ytterligare ett antal förslag, både från den amerikanska myndigheten Sigar, som är den egentliga bakgrunden till Ludvig Asplings kommentar och fråga, men också från Världsbanken. Man har nu genomfört och implementerat ytterligare ett antal åtgärder för att minska risken för korruption.

Korruptionen är en av de allra allvarligaste och farligaste saker som finns, och den hindrar skapandet av fungerande samhällen i världen, särskilt i fattiga länder. Men i vissa fall måste man våga ta risker. Det finns inte situationer som är rena. Och det är inte i länder som Norge eller Finland som vi bedriver den typen av verksamheter, utan det är i länder som inte fungerar. Om man inte är villig att ta några risker kommer man heller inte att kunna göra några framsteg eller nå framgångar, utan då hamnar man i en situation där man låter de som är korrumpierade ta över helt och hållet. Det ska vi inte göra. Vi ska inte acceptera någon korruption, men om man ska få ordning i länder som Afghanistan måste man ändå verka i dessa länder och i situationer som är mycket besvärliga, både ur våldssynpunkt och ur andra synpunkter.

Anf. 43 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Jag vill till att börja med uppmana biståndsministern att läsa interpellationen lite noggrannare. Jag nämner inte Svenska Afghanistankommittén i interpellationen, utan jag nämner ARTF. Det är detta frågan handlar om, men då kommer Peter Eriksson och säger i sitt svar att Sida och SAK uppger att inga pengar har betalats ut till talibanerna däriifrån. Det är ju för väl. Det är jättebra om Svenska Afghanistankommittén inte betalar ut pengar till talibanerna. Jag är nöjd och glad över det.

Den fråga som jag ställde i interpellationen handlar dock om den afghanska återuppbyggnadsfonden. Där finns det trovärdiga källor som igen och igen påpekar att den betalar ut pengar till rebellgrupper, terrorister, krigsherrar och talibaner. Detta är väl belagt. Men då kommer Peter Eriksson och säger att det finns en annan organisation som också finansieras och att den i alla fall inte betalar ut pengar till terrorister. Det är ju jättebra, men det är knappast ett svar på frågan.

Jag måste reagera på det som biståndsministern sa, att den person som intervjuas i Expressen bara är en person. Nej, det är inte bara en person, utan det är en expert som får betalt av Sverige för att avlägga rapporter om situationen i Afghanistan. Att avfärda den personen som bara en person bara för att han kommer med uppgifter som biståndsministern inte gillar är inte sjyst.

Jag skulle vilja att biståndsministern använder sitt sista anförande till att förklara något. Om det nu är så att den afghanska regeringen är en av världens mest korrumpierade, så som biståndsministern själv tillstod i sitt tidigare anförande, hur i hela friden har man då kommit fram till att det är

en bra idé att använda den afghanska regeringen som en implementerande partner för biståndet? Hur i helsike har man kommit fram till att det är en bra idé?

Anf. 44 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Jag vill säga två saker.

Den första är att de artiklar som Ludvig Aspling refererar till och som gäller Afghanistan och skatt som betalas till talibanerna avser anklagelser mot Svenska Afghanistankommittén. Det är i den artikeln som hela det resonemang förs som sedan har spridits vidare. Det är ingen slump att just Svenska Afghanistankommittén lyfts fram, för det är en av de största biståndsorganisationer som finns i Afghanistan och den organisation som får mest svenskt stöd. Det var den ena.

Det andra är det som jag försökte förklara tidigare. Det har egentligen aldrig funnits en stark stat i Afghanistan. Detta är bakgrunden till mycket av det våld och de problem som finns där, förutom att det har varit krig där i 40 år. Så länge man inte har en fungerande stat med institutioner som fungerar kommer man inte att komma till rätta med problemen. Detta är orsaken till att världssamfundet – Världsbanken, USA och flera andra länder tillsammans – medverkar i det avtal som kallas ARTF, för att försöka se till att ett fungerande samhälle skapas i landet. Detta är i grunden för att undvika ytterligare katastrofer och krig och att talibanerna kommer tillbaka och tar över makten. Det är inte särskilt svårförklarat att vi är med i detta arbete.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2019/20:45 om striktare EU-direktiv för körkort för tunga fordon

Anf. 45 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Alexandra Anstrell har ställt ett antal frågor till mig om de medicinska kraven för att ha körkort med högre behörigheter.

Säkra förare är en viktig del av arbetet för att uppnå nollvisionen. Därför finns det gemensamma minimikrav för förarens medicinska lämplighet i EU:s körkortsdirektiv. De medicinska kraven för körkort vid epilepsi är högre för yrkesförare än för andra förare. I ett överträdelseärende mot Sverige har EU-kommissionen klargjort att de medicinska minimikraven för körkort alltid ska vara uppfyllda. Enligt körkortsdirektivet krävs för tunga behörigheter tio års anfallsfrihet utan medicinering. För förare med god prognos kan denna tid kortas. Bedömningen görs i de enskilda fallen av Transportstyrelsen.

Det innebär att nationella myndigheter kan bevilja undantag från kravet på den anfallsfria tiden om tio år efter en individuell bedömning, men inte från kravet att vara medicinfri. Transportstyrelsens tillämpning av undantagsmöjligheten i förhållande till direktivet har prövats och fått stöd bland annat i en dom från kammarrätten.

Inom ramen för EU:s arbete med körkortsdirektivet ses de medicinska kraven över löpande för att kunna uppdateras i takt med den medicinska utvecklingen. Sverige är aktivt i detta arbete.

Prot. 2019/20:46

6 december

Svar på
interpellationer

Anf. 46 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Till er åhörare, både här på läktaren och i tv och radio, vill jag säga att detta handlar om att Transportstyrelsen har implementerat ett striktare EU-direktiv för körkort för tunga fordon utan några egentliga övergångsregler. Det innebär rent krasst att vi i dag har förare av tunga fordon som kört tung trafik i nästan hela sitt liv men nu helt plötsligt inte får köra, inte får utöva sitt yrke, inte ha sin inkomstkälla och inte heller får inneha sitt drömyrke. Detta har alltså skett för att det har implementerats ett EU-direktiv med striktare krav utan några som helst övergångsregler. Vem har informerat dessa förare?

Fru talman! För att få lov att ta och behålla körkort i Sverige måste den enskilde uppfylla krav på medicinsk lämplighet. Kraven ställs för att säkra en god trafiksäkerhet och handlar om bland annat syn, hörsel och andra hälsoaspekter som är viktiga i trafiken. Särskilt höga krav ställs för att få körkortsbehörighet för tyngre fordon och för fordon som framförs i yrkes- trafik. Det är naturligtvis oerhört viktigt att värna trafiksäkerheten. Det är nog alla här inne överens om.

Men detta direktivs implementering, fru talman, ställer till en hel del problem. Dessa problem finns det ganska många exempel på. Vi har till exempel Roland upppe på läktaren. Vi har ett annat uppmärksammat fall i Åre – Patrik med eget åkeri. Det finns ganska många fler exempel, och ganska många fler kommer att hamna i denna situation. Det är yrkeschaufförer som har fått sina körkort indragna av Transportstyrelsen på grund av sin sjukdomshistoria gällande epilepsi, inte för att deras epilepsi på något sätt har eskalerat utan för att reglerna hux flux har ändrats utan någon som helst information.

Tidigare sa reglerna att yrkesförare skulle ha varit anfallsfria i fem år. Om de åt medicin eller inte spelade ingen roll. Men 2017 beslutade Transportstyrelsen att EU-direktiven ska följas, och de är betydligt striktare. Detta har ministern och jag talat om tidigare vid en frågestund. Nu ska yrkesförare ha varit anfallsfria i tio år, och under dessa tio år får de inte heller ha tagit mediciner.

Med anledning av detta ställde jag min första fråga i interpellationen: Tycker inte ministern att det borde ha funnits och borde finnas någon form av övergångsreglemente som möjliggör för innehavare av körkortsbehörighet för tyngre fordon att följa regelverket inom rimlig tid?

Fru talman! Jag upplever inte att detta fanns med i något svar från ministern. Jag undrar om jag ska tolka det som att ministern inte har något svar.

Jag är ekonom, och jag gillar att räkna. Framför allt vill man då i slutändan att ekvationen ska gå ihop. Men det gör den inte här hur man än räknar.

Transportstyrelsen väljer att implementera ett EU-direktiv 2017 som kräver att yrkesförare har varit anfallsfria i tio år och inte har tagit mediciner. Många har varit medicinerade *just in case* och inte fått någon information om att detta skulle ändras. De har hamnat i denna fälla att man ska ha varit medicinfri i tio år. Men de har ändå tidigare fått sitt fortsatta kör-

kortsinnehav beviljat av Transportstyrelsen, trots att Transportstyrelsen kände till medicineringen.

Hur tänkte regeringen när detta implementerades, och vad säger ministern till alla dessa åkare som nu inte kan utöva sitt yrke?

Anf. 47 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tackar Alexandra Anstrell för detta. Hon är inte bara ekonom utan också riksdagsledamot. Och som riksdagsledamot vet man att vi också är medlemmar i Europeiska unionen.

När det handlar om ett överträdelseärende mot Sverige när vi är medlemmar är vi skyldiga att följa detta direktiv. När man tydligt säger att det inte heller finns möjligheter till övergångsbestämmelser enligt de så kallade farfarsprinciperna är det också någonting som Sverige måste följa.

Det finns dessutom möjlighet för individer att överklaga. När det sedan prövas i förvaltningsrätt och det visar sig att förvaltningsrätten, i detta fall kammarrätten, säger att det är rätt bedömning är det en svensk domstol som har slagit fast en praxis.

Som riksdagsledamot bör man ändå vara ganska bekant med hur processen ser till att vi ska följa EU-direktivet, eftersom det var ett överträdelseärende, och dessutom rimligtvis följa de svenska domstolarna.

Jag måste därför ställa följande fråga till Alexandra Anstrell: Tycker hon att vi inte ska följa EU-direktivet, att vi i strid med EU ska låta bli att implementera direktiv, att vi ska bryta mot principerna när det gäller implementeringen av övergångsregler eller att vi ska strunta i de domstolsbeslut som nu har fattats när det gäller tolkningen? Jag hoppas och tror inte det.

Jag tycker själv att det enda rimliga hade varit övergångsregler och tid för detta. Det tror jag att många tänker. Men det är uppenbarligen så att när EU har valt att implementera detta direktiv, och Sverige inte likt andra medlemsstater gjort en strikt implementering från början, inledde man en process med ett överträdelseärende. Då är den gången att svenska myndigheter har att följa detta. Det ankommer inte på mig som statsråd eller på Alexandra Anstrell som riksdagsledamot att i enskilda ärenden göra någon annan särskild bedömning, utan det får prövas av ansvarig myndighet. Det kan sedan överklagas. Och när det överklagas har man rätten att få det prövat förvaltningsrättsligt. Det är så gången är.

Sedan tycker jag, och det tror jag att alla tycker, att det är otroligt viktigt att tillgodogöra sig all den erfarenhet och den kunskap som personer både med epilepsi och andra sjukdomar har och att säkerställa att de i så stor utsträckning som möjligt kan använda sin gedigna yrkeskunskap.

Men bakgrunden till direktivet är det faktum att just yrkesförare framför fordon i 50–60-tonsklassen. Därför ställer man särskilda krav på att dessa personer ska vara medicinfria. Det är det handlingsutrymme som finns.

Det som vi kan och ska göra är att följa den medicinska utvecklingen och att följa hur praxis utvecklas. Återigen: Det är kanske inte vare sig jag som statsråd eller Alexandra Anstrell som riksdagsledamot som ska göra denna bedömning, utan det är läkarvetenskapen tillsammans med berörda myndigheter som ska göra denna bedömning. Jag kommer att följa detta noga eftersom det är viktigt att vi använder alla tillgängliga resurser som

finns när det gäller att ha chaufförer inom yrkestrafiken. Där finns det nämligen en brist. Vi behöver därför använda så stor kunskap som möjligt.

Därför är det bra att det också finns möjligheter till undantag. Vissa lättnader kan medges när det gäller den anfallsfria tiden för den som har en god prognos och en låg anfallsrisk. Det är denna bedömning som både domstolar och Transportstyrelsen kan göra enligt det direktiv som vi som EU-medlemmar nu har skyldighet att implementera.

Anf. 48 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Jag tycker egentligen att allt det här är ganska konstigt. Jag kan inte tro att man på en statlig myndighet implementerar ett regelverk och inte informerar ett antal duktiga åkare. Någonstans måste det ju ha blivit ett systemfel – någon måste ha glömt bort någonting.

Jag tänker också att jag som riksdagsledamot är med och stiftar lagar, vilket betyder att man även kan ändra lagar. Vi kan inte skylla på ett EU någonstans långt bort; vi är ju en del av EU, och då får man vara med och påverka i EU. Så tänker jag.

Ministern har sagt tidigare och sa också i dag att ärendet ska följas. Jag undrar hur ministern menar att det här problemet för Sveriges yrkeschaufförer ska lösas genom att man följer frågan. Vore det inte bättre att någonstans försöka ta tag i frågan – förändra den och lösa den?

Vi kan jämföra den här frågan med någonting annat. Vi har alltså ett antal personer som har haft körkort för tung trafik och som någon gång i sitt liv har haft epilepsi men sedan fått medicinering. Sedan dess har det inte varit några problem, utan Transportstyrelsen har beviljat fortsatt innehav trots kännedom om medicineringen. Detta kan sättas i relation till att vi kanske har 700 000 bilister som kör omkring med olagligt dålig syn. För att få körkort i dag krävs ett syntest, men det krävs inte sedan när man förnyar körkortet. Det kan få till följd att mer än 1 av 10 bilister kör runt med en syn som ligger under Transportstyrelsens gränskrav. Ni hör ju precis som jag att detta låter lite konstigt, fru talman.

Nu ska yrkesförare ha varit anfallsfria under tio år, och under de tio åren får de heller inte ha tagit mediciner. Jag tycker verkligen precis som ministern att trafiksäkerheten är jätteviktig, men någonstans måste det finnas rim och reson i regelverket. Churchill lär ha sagt att det inte är något fel med förändring, bara den går i rätt riktning. Därför återkommer jag till detta med övergångsregler eller undantag. Det måste nämligen finnas möjligheter.

Självklart ska de som är olämpliga inte få körkort, och där har vi redan ett regelverk med hänvisning till medicinska och personliga förhållanden – man ska vara lämplig och så vidare. Tidigare innebar reglerna att man skulle ha varit anfallsfri i fem år, och om man åt medicin eller inte spelade ingen roll. Sedan beslutade Transportstyrelsen 2007 att EU-direktiven skulle följas, och de är betydligt striktare: tio års anfallsfrihet och tio år utan mediciner.

Det jag tänker, fru talman, är att man inte kan gå från ett regelverk till ett helt annat regelverk utan att ge någon som helst information. Någon måste ju ha haft kännedom om detta. Eller har det helt enkelt fallit mellan stolarna? Sådant kan hända, fru talman, och även solen har sina fläckar – eller hur? Frågan är alltså varför dessa personer inte har fått information om detta. Vad gör regeringen åt problemet?

Anf. 49 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag konstaterar att Alexandra Anstrell inte har några förslag om att vi ska bryta mot EU:s regelverk. Det innebär också att förutsättningarna för Sverige att införa övergångsregler inte finns.

Däremot pågår det kontinuerligt en revidering av de medicinska kriterier som finns i körkortsdirektivet. Där finns möjligheter att följa utvecklingen och se om man gör en annan bedömning. Det finns också möjligheter att i kommande revidering av körkortsdirektivet lyfta fram frågor. Men, som sagt: Med den ordning vi har i dag är det ändå så att det finns möjlighet att få behålla körkortet om prognosen är god och anfallsrisken låg. Det finns även en rättslig ordning där du faktiskt kan överklaga Transportstyrelsens beslut, ta det till förvaltningsrätten och låta svenska domstolar avgöra.

Vi är dock medlemmar av Europeiska unionen, och vi bör följa det gemensamma regelverket. Det är klart att det finns möjligheter att göra andra undantag, men då har vi i så fall en lång resa framför oss för att ändra körkortsdirektivet. Alexandra Anstrell skulle, tillsammans med andra i riksdagen, kunna föra en diskussion om vilka undantag vi i så fall ska ha. Men låt oss vara överens om att vi inte ska äventyra trafiksäkerheten! Vi ska inte hamna i ett läge där trafiksäkerheten på våra vägar äventyras – särskilt inte inom yrkestrafiken.

Återigen: Ingen tycker mer än jag att vi ska använda den kompetens vi har när det gäller yrkesförare. Det behövs; vi har brist på yrkesförare i dag, och vi behöver fler som kan använda sin gedigna kunskap för att utföra det viktiga jobb det innebär att vara yrkeschaufför. Men vi har också ett regelverk som varken jag eller Alexandra Anstrell i vår utövning kan bedöma, utan det är läkare som utformar de medicinska kriterierna och Transportstyrelsen som myndighet som avgör. Det finns en rättslig ordning.

Handlingsutrymme är alltså begränsat. Jag inser målkonflikten och tycker att Alexandra Anstrell gör det lite för enkelt för sig när hon, trots att hon är ledamot i Sveriges riksdag, tycker att man borde hitta på något slags övergångsregler. Nu är det ändå så att EU, i ett överträdelseärende där man rättsligt har drivit detta mot Sverige, säger att vi inte kan införa övergångsregler eftersom det finns en farfarsprincip just när det gäller yrkeschaufförer. Det är det handlingsutrymme som finns.

Anf. 50 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Jag blev politiker för att jag ville förbättra Sverige. Jag tror fortfarande att man kan göra det, men då måste det finnas en vilja. Man kan inte bara lämna ett problem åt sitt öde. Jag har lärt mig att det krävs mycket hårt arbete för att få saker att hända.

Fru talman! Jag är bekymrad eftersom jag i det här fallet inte ser något intresse av eller något hårt arbete för att lösa en problematik som kanske har uppstått av misstag. Jag undrar – och många med mig, tror jag – om ministern avser att agera eller om ministern bara kommer att följa utvecklingen. Avser ministern att agera för att lösa en problematik som kanske aldrig borde ha uppstått? Det kan vara lätt att skylla på EU-direktiv, men som jag sa tidigare är vi faktiskt en del av EU. Det betyder att vi också kan påverka inom EU, men frågan är om viljan finns.

Fru talman! Transportstyrelsens beslut om att inte medge förlängning av behörigheter gäller omedelbart, oavsett om det överklagas. Man tar alltså lappen på en gång. Hur ska dessa människor fixa sin försörjning? De har haft detta som sitt levebröd under många år, och det är ett drömjobb för många. Vad säger ministern till alla dessa drabbade chaufförer? Är det bara att gå till Arbetsförmedlingen, utan att passera gå?

Anf. 51 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tror att Alexandra Anstrell och jag är överens om att det finns skäl att titta på förändringar för att vi ska kunna tillgodogöra oss den kompetens som finns. Vi behöver fler yrkesförare, och vi behöver se till att använda den kompetensen.

Jag tror dock att Alexandra Anstrell även är medveten om att jag som statsråd inte kan frågå eller kommentera vare sig enskilda ärenden eller den rättsordning som vi enligt EU är skyldiga att följa. Det är det jag tycker att jag behöver använda tiden här i talarstolen för att klargöra. Vi är medlemmar i Europeiska unionen, och det finns ett överträdelseärende därför att Sverige inte har implementerat direktivet som andra medlemsstater. Nu gör Transportstyrelsen detta. En prövning görs, och det finns vissa undantagsmöjligheter. Det kan överklagas, och det prövas då i svenska domstolar.

Därutöver måste vi göra väldigt mycket mer för att säkerställa att den kompetens som finns – säkert även här på läktaren – kan användas i så stor utsträckning som möjligt. Vi behöver nämligen fler med den kunskapen inom hela transportbranschen. Här har inte minst arbetsgivare och andra ett ansvar att säkerställa att man kan tillgodogöra sig den kompetensen. Vi behöver nog gemensamt arbeta för att det fortsatt ska vara attraktivt att jobba – och köra säkert – som lastbilschaufför i Sverige, för det behöver vi fler som gör.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2019/20:172 om planeringen av infrastrukturinvesteringar

Anf. 52 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Magnus Jacobsson har frågat mig när jag och regeringen avser att ge besked om inriktningen för infrastrukturplaneringen samt om jag och regeringen avser att under år 2020 låta riksdagen ta ställning till infrastrukturplaneringen i form av en proposition från regeringen.

Jag har nyligen, den 25 november 2019, svarat på en skriftlig fråga från Magnus Jacobsson om den nationella infrastrukturplaneringen. Mitt svar är detsamma nu som då.

Arbetet med kommande nationell infrastrukturplanering bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Just nu genomförs den beslutade nationella trafikslagsövergripande planen för transportinfrastrukturen för perioden 2018–2029 med satsningar på totalt över 700 miljarder kronor. Det är över 100 miljarder kronor mer än den föregående nationella planen, som den borgerliga regeringen beslutade om.

Anf. 53 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret, men tyvärr blir jag lite bekymrad. Jag har – innan jag återkom till riksdagen – haft förmånen att vara kommunpolitiker i 16 år och även regionpolitiker, sittandes i regionala utvecklingsnämnden i Västra Götaland, i åtta år.

Både jag och ministern vet att dessa planer siktar på en tolvårscykel, där man har haft som tanke att man vart fjärde år ska utvärdera för att kunna rulla ut kommande tolv år. När beslutet togs 2018 skulle alltså nästa översyn, som man sitter och väntar på, ske 2022. Om denna ska kunna fungera så att någon form av nytt beslut rullas ut 2022 behöver detta arbete dras igång.

Då ska det inte bara dras igång i form av att det bereds i Regeringskansliet, utan det behöver hanteras av våra myndigheter och regioner. Jag kommer ju från en region – Västra Götaland – där man har haft lite andra regler och där regionen har varit mer inkopplad i dessa frågor än i andra delar av Sverige.

Det uppstår ett antal problem med detta väldigt korta svar. Det gör att våra myndigheter inte riktigt har en tydlig signal om vad de ska börja arbeta fram för nästa fyraårscykel, efter 2029. Våra regioner har inte möjlighet att fullt ut planera vilka objekt de ska rulla in efter 2029. Vårt näringsliv, i form av handelskammare och många andra större företag, vet inte heller vad som händer efter 2029.

Min fråga till ministern är hur man ämnar hantera den fyraårscykel som ändå har funnits i arbets sättet.

Anf. 54 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag har förstått att engagemanget från Magnus Jacobssons sida inte minst handlar om vikten av att kunna få bra planeringsförutsättningar för sträckorna Stockholm–Jönköping och Göteborg–Jönköping.

Jag kan verkligen dela den uppfattningen. Jag tycker att det vore viktigt att få klarhet i hur vi till exempel ska kunna få nya stambanor som går från Stockholm via Jönköping upp mot Göteborg. I den nuvarande nationella planen klargör vi att sträckan påbörjas med Göteborg–Borås, på samma sätt som Lund–Hässleholm och Ostlänken utgör viktiga grunder för byggandet av nya stambanor.

Det är, med tanke på den kapacitetsbrist som finns i det svenska järnvägssystemet, väldigt viktigt att vi också kan fortsätta att bygga och utveckla ny järnväg i Sverige. Detta är ett av skälen till att vi gör den största järnvägssatsningen i modern tid. Vi lägger 100 miljarder mer än den nationella plan som den borgerliga regeringen hade. Vi renoverar, vi reparerar och vi bygger nytt, till exempel i fråga om Norrbottenbanan, Sydostlänken och Ostlänken.

Men en förutsättning för att lösa de kapacitetsproblem vi har i det svenska järnvägssystemet är att vi kommer till en ordning där vi kan fatta beslut om nya stambanor. Där är Magnus Jacobssons eget parti ett parti som nu verkar byta uppfattning och tycka att detta inte behövs. Man tycks inte längre ställa sig bakom förslaget om byggande av nya stambanor för höghastighetståg, trots att vi vet hur viktigt det skulle vara.

Vi har en nationell plan som sträcker sig till 2029. Regeringen bereder underlaget för detta, såväl när det gäller diskussionerna om nya stambanor som när det gäller andra angelägna infrastrukturinvesteringar.

Sverige behöver satsa mer på infrastruktur, inte mindre. Vi behöver renovera och reparera det svenska järnvägssystemet, och vi behöver bygga ny järnväg.

Vi behöver fortsätta att utveckla sjöfarten genom modiga beslut om farledsfördjupningar. Vi tredubblade satsningarna i den nationella plan som nu ligger.

Vi behöver fortsätta att stärka vägnätet, inte minst eftersom det finns en risk att vi i slutet av planperioden kan få en försvagning av vägarnas standard i det kapillära vägnätet, som jag tror att det uttrycktes vid något tillfälle. Detta är ett av skälen till att denna regering har gjort extra satsningar – de så kallade potthålspengarna – på att förstärka kvaliteten på vägarna på landsbygden.

Planeringen och arbetet pågår. Jag är mer bekymrad över hur Magnus Jacobsson och Kristdemokraterna ser på behovet av stora infrastrukturinvesteringar och inte minst på behovet av nya stambanor. Från regeringens sida är vi klara med detta – det behövs nya stambanor för höghastighetståg. Vi behöver se till att kraftigt öka kapaciteten.

Trafikverket har nyligen konstaterat att de inte kan tillgodose de behov eller önskemål som finns från flera operatörer om mer tid på järnvägen just eftersom vi har kapacitetsproblem. Då borde det väl ändå vara så att Kristdemokraterna har förslag på lösningar på hur vi ska stärka kapaciteten.

Kommuner längs hela Sverigeförhandlingens bana har förhandlat och ställt upp på bostadsbyggande. Man säger att man är beredd att skaka hand med staten och bidra till en modernisering. Man vill bygga bostäder och utveckla nya områden för att se till att få snabba och bra transporter som är klimatsmarta och som kan avlasta det nuvarande järnvägsnätet och därmed frigöra kapacitet för både pendeltåg och godståg.

Planprocessen fortgår, men jag tror att det också är viktigt att Magnus Jacobsson ger besked om hur Kristdemokraterna ser på byggandet av nya stambanor.

Anf. 55 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Jag hör här att vi behöver, att vi behöver och att vi behöver. Vi kristdemokrater är nog de första att hålla med om att vi behöver.

Om ministern hade tittat på vårt rikstingsbeslut hade han sett att vi är tydliga med att vi säger nej till höghastighetståg men ja till nya stambanor. Vi har också som parti sagt, i olika sammanhang och på olika sätt, att vi när som helst är beredda att komma och sätta oss i samtal om framtida stambanor eller framtida järnvägsutbyggnation. Vi är också beredda att sitta i samtal om hur detta ska kunna finansieras. Det förutsätter dock att regeringen bjuder in till någon form av samtal.

Det är också här vår oro kommer. Nuvarande plan är i många stycken bra. Till skillnad från regeringen lägger vi faktiskt 1 miljard mer de kommande tre åren. I detta sammanhang är 1 miljard inte så mycket pengar, men det är ändå ett faktum att vi lägger mer pengar än regeringen på infrastruktur.

Det hindrar, återigen, inte det som är grundfrågan. Min grundfråga är inte huruvida vi lägger 1 miljard mer eller mindre än regeringen, utan min grundfråga gäller själva arbetsprocessen.

Vi har en tolvårig modell där tanken är att man vart fjärde år ska återkomma. Detta får jag faktiskt inte svar på. Här har vi ett antal frågor som jag vet att olika delar av Sverige funderar över.

Vi har frågan om nya stambanor i den norra respektive västra delen av Sverige.

Vi har frågan om en utbyggnad av Arlanda. Vi ser vad som händer med flyget just nu – vi behöver ta ställning till hur vi ska hantera Arlanda på sikt.

Vi har frågan om en ny Öresundsbro, som vi behöver grubbla på. Den kanske ska medfinansieras på något sätt, likt normmännens bompeng eller något annat.

Vi behöver också ha en bättre förbindelse mellan såväl Danmark och Sverige som Norge och Sverige.

Inte så jättemycket av detta är med i nuvarande planer. Om jag skulle gå till min egen hembygd är det klart att en halv sluss i Trollhättan inte lär hjälpa oss. Vi vill gärna ha en finansiering av en hel sluss – det skulle göra livet lite enklare.

Jag vill återkomma till det som är grundfrågan: Ämnar regeringen påbörja ett arbete utanför Regeringskansliet så att vi före 2022 kan få en revidering av infrastrukturinvesteringsplanerna?

Anf. 56 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Magnus Jacobsson, för berömmet när det gäller den nationella planen! Jag är också ganska stolt över den, för den innehåller modiga satsningar som är viktiga för Sverige. Den innehåller, som sagt, 100 miljarder mer än vad som fanns i den föregående planen.

Detta innebär att vi just nu rustar upp hela det svenska järnvägssystemet. Vi renoverar, vi reparerar och vi gör nyinvesteringar. Det innebär dessutom att vi – naturligtvis – satsar på vägar och sjöfart.

Vi har en särskild satsning på cykelvägar i den nationella planen. Vi ökar också trafiksäkerheten.

Detta arbete fortgår; det sker just nu.

På bristlistan och på 10-procentslistan finns angelägna objekt framöver. Jag uppvakts – och det antar jag att Magnus Jacobsson också gör – av väldigt många kommuner och regioner som vill att vi ska göra mer satsningar. Det välkomnar jag, för Sverige behöver göra mer investeringar i klimatsmart resande, inte minst om vi ska klara klimatkraven. Där är byggandet av nya stambanor en viktig del.

Jag välkomnar det besked jag fick från Magnus Jacobsson om ett ja till samtal och om att Kristdemokraterna vill bygga nya stambanor. Det hade jag inte riktigt uppfattat i partiledningens kommunikation, men om det stämmer – och det förutsätter jag att det gör – är det ett välkommet besked från Kristdemokraterna att man ser byggandet av nya stambanor som en viktig del i att utveckla det svenska järnvägssystemet.

Återigen: Planeringsprocessen är en fråga som vi bereder i Regeringskansliet, och vi kommer att återkomma.

Anf. 57 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Återigen: Vi är väldigt överens om det som är i planen. Vi har ju också varit med och jobbat med den på olika nivåer. För egen del jobbade jag med den på regional nivå när den arbetades fram.

Det som är min huvudkritik just nu är svaret att det bereds i Regeringskansliet, för det behöver komma utanför Regeringskansliet. Vi behöver få med våra myndigheter, regioner och även näringslivet i processen.

Sedan hoppas jag att jag har varit tydlig med att vi säger nej till det projekt som vi i dag har arbetat fram när det gäller höghastighetsspår. Vi uppfattar det inte som miljövänligt. Vi uppfattar det inte heller som samhällsekonomiskt lönsamt. Men vi är positiva till att man bygger ny järnväg och sitter gärna ned och samtalar om åtgärder mot olika flaskhalsar som kan finansieras på ett bra sätt.

Vi har som parti också tagit ett annat principbeslut som vi hoppas att regeringen kommer att titta på framöver, och det är att kommuner ska få lov att ta initiativ till bompeng. För egen del har jag uppvaktats av flera kommuner som vill ha lokala broar mellan kommuner, exempelvis Orust–Stenungsund, men som bromsas av det faktum att man har för korta avskrivningstider hos Trafikverket, vilket gör att det blir en väldigt hög kostnad per år. Det försvåras också av att det inte är kommunerna som kan fatta beslut om bompeng. Om de i det här fallet hade fått ha en längre avskrivningstid och ett starkare kommunalt självstyre hade de löst de här problemen.

Återigen: Huvudfrågan är inte enskilda projekt. Huvudfrågeställningen är om regeringen ämnar återkomma före 2022. Jag har uppfattat svaret som att nej, man ämnar inte återkomma före 2022. Det beklagar jag. Jag tror nämligen inte att det räcker att detta bara bereds i Regeringskansliet, utan att vi behöver ha en bredare process där vi jobbar tillsammans för en bättre infrastruktur i Sverige.

Anf. 58 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! När det gäller den förra processen om nationell plan berömdes vi i Regeringskansliet för vårt arbete. Vi åkte runt och besökte samtliga regioner. Jag träffade regionråd, kommunalråd, handelskammare och andra för att lyssna in alla önskemål och synpunkter på det som då var Trafikverkets förslag. Detta sätt att arbeta är otroligt viktigt att fortsätta vårda. Självklart kommer det att vara en viktig del när vi reviderar och förändrar en ny nationell plan framöver.

Jag vill påstå att Sverigeförhandlingens sätt att arbeta var någonting unikt. Alliansregeringen presenterade det som Sverigebygget, och det fortsatte sedan under rubriken Sverigeförhandlingen. Där inkluderade man kommuner och regioner med egna åtaganden i bostadsbyggande, eftersom mark frigjordes genom ny satsning på infrastruktur.

Nu förtydligar Magnus Jacobsson Kristdemokraternas ställningstagande, och då blir jag bekymrad igen. Ni säger alltså nej till Sverigeförhandlingens förslag; ni säger nej till att bygga nya stambanor för höghastighetståg. Det är så jag tolkar det. Vad är då svaret till Jönköping, Borås, Linköping, Norrköping och Hässleholm, till alla de kommuner och regioner som har tänkt sig att det här ska bli en viktig del för att få en arbetsmarknadsförstoring och dessutom en möjlighet till stadsutveckling och bostadsbyg-

gande? Lyssnar ni inte på den processen? Ni var ju själva med och startade den.

Att inte kunna ta ansvar för långsiktiga ställningstaganden, som infrastrukturbyggande faktiskt är, och påbörja en tio- eller tjugoårig process i Sverige och sedan ändra sig imponerar inte.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2019/20:129 om rovdjurspolitiken

Anf. 59 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Lars Beckman har frågat mig hur jag ser på de återkommande rovdjursattackerna på tamboskap, om jag anser att det borde återinföras licensjakt på varg i Sverige, i varje fall i områden med ett högt rovdjurstryck, vilka åtgärder jag vidtar för att säkerställa att rovdjurstrycket är spritt över hela Sverige i enlighet med riksdagens beslut, om jag anser att man ska kunna bo och leva i hela Sverige samt bedriva lantbruk utan att riskera att få sin tamboskap attackerad av varg och slutligen hur regeringen säkerställer att länsstyrelsernas bedömning i fråga om skydds jakt på varg på grund av socioekonomiska hänsyn inte skiljer sig åt.

I propositionen 2012/13:191 *En hållbar rovdjurspolitik*, som riksdagen ställt sig bakom, anges att Sverige ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus för rovdjursstammarna samtidigt som tamdjurshållning inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn ska tas. I propositionen föreslås att referensvärdet för gynnsam bevarandestatus hos den svenska populationen ska vara 170–270 individer. Referensvärdet för gynnsam bevarandestatus får inte underskridas. Populationen har dock haft en högre inavelsgrad än vad som anses acceptabelt, och den sårbarhetsanalys som låg till grund för referensvärdet kritiserades för att inte beakta genetiska aspekter.

Den dåvarande regeringen uppdrog 2015 åt Naturvårdsverket att utifrån ett brett vetenskapligt underlag uppdatera analysen och, med den nya analysen som grund, utreda vad som krävs för att populationen ska anses ha gynnsam bevarandestatus. Naturvårdsverket har utifrån analysen bedömt att det behövs minst 300 vargar och att minst en invandrad varg från Finland eller Ryssland reproducerar sig med en skandinavisk varg varje femårsperiod för att populationen ska ha gynnsam bevarandestatus.

I nämnda proposition framkommer även att när ett rovdjursförvaltningsområde har uppnått miniminivån för en art bör delegering av beslut om licensjakt kunna ske till samtliga länsstyrelser som ingår i förvaltningsområdet utan begränsning. Denna ordning gäller fortfarande, det vill säga att licensjakt kan genomföras först när en art har gynnsam bevarandestatus och övriga villkor för sådan jakt har uppfyllts. Det bedöms att vargstammen ligger precis på referensvärdet för gynnsam bevarandestatus – 300 vargar. Detta anges som skäl till att Naturvårdsverket inte delegerat licensjakten kommande vinter till länsstyrelserna, något som regeringen inte kan ha någon synpunkt på. I propositionen anges även att vargens förekomst i renkötselområden och i län med fäbodbruk, intensiv fårskötsel eller skärgårdar i huvudsak ska begränsas till de områden där den gör minst skada.

Naturvårdsverket har det övergripande nationella ansvaret för att genomföra den beslutade rovdjurspolitiken. Myndigheten har delegerat rätten att besluta om skyddsjakt efter varg och de övriga stora rovdjuren till de länsstyrelser där rovdjuren förekommer. Det är viktigt att dessa beslut fattas regionalt, där man har kunskap om lokala förhållanden. Skyddsjakt är en viktig del i rovdjursförvaltningen. Det är också viktigt att länsstyrelserna får göra egna bedömningar utifrån lokala och regionala förhållanden, också när det gäller socioekonomiska hänsynstaganden.

Under den förra mandatperioden införde regeringen en ordning där alla beslut om jakt efter rovdjur som överklagas prövas av en och samma förvaltningsrätt. Detta innebär att samtliga länsstyrelser bedömningar av bland annat socioekonomiska hänsynstaganden prövas av samma domstol, vilket torde leda till mer likartade bedömningar. När det gäller rovdjursattackerna på tamboskap visar statistiken att de minskat de senaste åren. Det beror exempelvis på att djurägare har genomfört flera förebyggande åtgärder som att sätta upp rovdjursavvisande stängsel men också på att antalet vargar minskat.

Rovdjur flyttar sig över stora områden. I nämnda proposition anges att vargstammens koncentration ska minskas där den är som tätast. Vargens referensvärde för gynnsam bevarandestatus när det gäller utbredningsområdet ska vara hela Sverige förutom den alpina regionen och Gotlands län. Att uppnå det är en process som tar tid och måste få göra det.

Människor ska kunna leva och bedriva näringar där rovdjuren finns. En livskraftig och aktiv landsbygd behövs för en hållbar utveckling och tillväxt i hela landet.

Anf. 60 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Låt mig vara tydlig: Vi moderater anser att rovdjurspolitiken har så stora brister, inte minst vad gäller nivån på varg i Sverige, att vi menar att riksdagens beslut om den nedre gränsen, 170 vargar, ska hanteras av regeringen i ett regleringsbrev.

Varför har vi kommit fram till detta? Jo, fem år med Miljöpartiet i regeringen har fått stora konsekvenser, inte minst för mitt hemlän Gävleborg. Så sent som i går kväll var det ett möte i Kilafors, och då bekräftade länsstyrelsen att det finns en vargflock på 14 individer. Den som vill kan läsa i helahalsingland.se i dag om att uppgivna personer träffades på mötet och att länsstyrelsens handläggare helt frankt konstaterade att det finns väldigt mycket varg. Han sa till och med: "Det är jävligt många vargar."

Det har varit attacker på fårgårdar i Hälsingland. I Ockelbo har under hösten funnits en helt oskygg varg. På Gefle Dagblads hemsida kan man se en film där en kvinna försöker skrämman iväg en varg som står på hennes gårdsplan. Vi kan läsa att tamdjur har dödats i Ockelbo och att det har varit ännu en vargattack mot får i Bollnäs kommun. På en skola i Kilafors ville rektorn inte släppa ut barnen på skolutflykt på grund av oro för barnens säkerhet. Tänk om en skola i Stockholm inte hade släppt ut barnen på grund av rädsla för varg! Detta är alltså Sverige 2019.

En lantbrukare i Ockelbo frågar sig om det är värt att fortsätta med djurhållning. Han är aktiv i LRF och berättar om sina uppgivna kollegor. SVT Gävleborg berättar om Tobias som filmade vargen mitt i Sandviken. I en artikel kan vi läsa om en varg vid en skola i Hofors.

Så här fortsätter det i artikel efter artikel, och det är bara i min valkrets Gävleborg. Länsstyrelsen sa på mötet i går kväll att man uppskattar att det finns uppemot 90 vargar bara i Gävleborg.

I en tidigare interpellationsdebatt har ansvarigt statsråd sagt att detta ska lösas med skydds jakt. Läser vi tidningsartiklar om det kan vi konstatera att länsstyrelsen avslår skydds jakt efter skydds jakt. I de fall länsstyrelsen har beviljat skydds jakt upphäver förvaltningsrätten det eftersom det finns två tre mycket aktiva organisationer som ser till att överklaga varje skydds jakt.

Slutsatsen vi moderater drar är enkel: Regeringen har ett ansvar för att man kan bo och leva i hela landet. Regeringen har ett ansvar för att man ska kunna bedriva företags verksamhet i hela landet och inte riskera att få sina får uppätta. Regeringen har ett ansvar för att instruera sin myndighet att nu får det vara nog och nu ska riksdagens beslut om 170 individer följas eftersom detta inte fungerar längre.

Anf. 61 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Min kollega Lars Beckman har ställt en bra interpellation, men jag är lite bekymrad över svaret. Det är lätt att gå lite vilse i alla forskningsrapporter som produceras i en strid ström. Några innehåller relevanta fakta medan många består av tyckande och farhågor.

Låt mig ge er lite historik så här på fredag förmiddag. Under sent 70-tal konstaterades tre vargar i Värmland och eventuellt ett ytterligare antal på norsk sida, den så kallade Trysilflocken. Sedan dess har ett enormt arbete lagts på bevarande och forskning. Hela tiden tycks mantrat ha varit att vi inte gör nog för att rädda och återställa stammen och att det finns en stor risk att stammen kommer att dö ut. Men i själva verket har detta fåtal vargar blivit över 300 ytterst välmående djur. Historien om vargen är, precis som för många andra viltarter, en framgångssaga. Enligt forskarna bygger dagens vargstam på tre individer.

Fru talman! Jag har själv upplevt många olika tyckanden i en vargdebatt, men man får inte bete sig hur som helst. Farhågor är en sak och personliga känslor en annan. Men fakta är ändå fakta. Om riksdagen tar ett beslut och regeringen uppdrar åt en myndighet att utreda något måste det väl ändå vara riksdagen som ändrar beslutet. Det kan inte bara försvinna ut i rymden.

För att skapa en acceptans för vargförvaltningen krävs en nystart. Moderaternas uppfattning är att vargstammen måste minskas till 170 stycken i linje med riksdagens nedre mål. Större hänsyn måste tas till dem som bor och verkar i vargområden. När fler rovdjur etablerar sig i områden ökar konflikten med människan. Vi kan se det vargkaos som är i mitt ursprungsland Jämtland, mitt i renbetesland. Jag tänker att om vi en gång har lagt oss i får vi också se till att ta ansvar för både nutid och framtid. Man måste ju kunna bo, leva och verka på landsbygden.

Fru talman! Tänk på de personer som inte vågar låta sina barn gå själva till skolan eller skolbussen eller hem från skolan. Så kan vi inte ha det. Att möta en varg på en skolgård är inte roligt, kan jag berätta. Vi får inte glömma bort att vargen är ett rovdjur.

För oss moderater är det viktigt att minska koncentrationen av vargar där den är som högst men också att bygga acceptansen för Sveriges rovdjursförvaltning. Moderaterna anser att förvaltningen ska utgå från riksdagens beslut.

Fru talman! Varför tar ministern inte detta på allvar?

Anf. 62 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Vargen väcker känslor och har alltid väckt mycket känslor i Sverige, både när vi har haft mycket varg och när vi har haft lite varg. Den väcker känslor åt båda håll.

Vargförvaltningen fungerar inte, och då blir missnöjet stort. Det här drabbar inte bara landsbygdsbefolkningen utan till syvende och sist även vargen.

Har vi mycket varg i vissa områden måste det hanteras med jakt, och vi borde kunna ha licensjakt i vissa bestämda områden. En tidigare talare nämnde att det närmar sig 90 vargar i Gävleborgs län, vilket alltså är 30 procent av Sveriges vargar. Det är anmärkningsvärda siffror.

Många värnar om vargen, och då blir detta också olyckligt. Det talas om att det finns en illegal jakt på varg, vilket är olyckligt. Det finns en risk att denna jakt växer, och då blir vargen förloraren.

I går lanserade jag därför ett förslag från Moderaterna om en nystart i vargförvaltningen. Om vi minskar stammen till 170 djur minskar vi koncentrationen där den är som högst och gynnar djurproduktionen och de socioekonomiska effekterna i dessa områden.

Vi kan också få en ny acceptans om vi tar oss en rejäl funderare på hur vi ska ha det med vargen. Naturvårdsverket säger att 300 vargar är en gynnsam bevarandestatus. Jag tror att vi kan ha en livskraftig och stark vargstam med färre vargar. Men då behöver vi kanske göra andra insatser.

Landsbygdsministern brukar också tala sig varm för andra åtgärder, till exempel rovdjursavvisande stängsel. Ja, de fungerar bra i vissa fall. Men pengarna för att betala för dessa stängsel ska ju tas från något. Det blir dessutom en kostnadsökning för djurhållarna att hantera dessa stängsel eftersom det är dyrare än att ha vanliga staket. De pengar till rovdjursavvisande stängsel som fanns för hela mitt hemlän för ett par år sedan räckte inte ens till att stängsla in betesmarkerna på min gård. Vi talar alltså stora pengar om vi ska sådana stängsel överallt.

Jag vet att det här är jättekomplicerade frågor. De väcker som sagt känslor på båda håll. Därför vill jag sträcka ut en hand till Socialdemokraterna och landsbygdsministern. Låt oss tillsammans sätta oss ned och ta fram en ny vargförvaltning! Vi behöver en vargförvaltning som väcker acceptans hos både dem som vill ha mer vargar och framför allt de människor som ska leva med vargen varje dag, som ska ha sina barn ute och leka, som ska ha sina barn på skolgården och som också ska kunna bedriva en produktiv och bra livsmedelsproduktion med betesdjur som främjar våra naturbetesmarker på ett väldigt bra sätt, betesmarker som hyser lika många arter som regnskogen gör. Det är oerhört viktigt. Därför sträcker jag ut handen till landsbygdsministern och hoppas och vädjar om att vi ska kunna sätta oss ned och ta ett omtag i rovdjursförvaltningen.

Anf. 63 MALIN LARSSON (S):

Fru talman! Förvaltningen av våra rovdjur är en svår fråga som berör många. Speciellt vargen har alltid väckt mycket känslor, som föregående talare var inne på. Vargen bidrar inte heller liksom annat vilt till klimatsmart kött på våra bord, utan tvärtom. Samtidigt som vargen är en del av vår natur och bidrar till en viktig balans i naturen är den ett stort problem för både rennäringen och tamdjursägare. Jag pratade precis före interpellationsdebatten med en man från Kilafors, som nämndes tidigare, om vargproblematiken hos dem.

Jag är själv jägare och har två stövare i familjen. Löshundsjakten är den jaktform jag och många jägare med mig uppskattar allra mest. Tack och lov har vi inte drabbats av vargangrepp på våra hundar, men jag lider verkligen med dem som har drabbats. År 2018 minskade antalet vargdödade hundar, men det har tyvärr ökat i år igen.

På ena sidan debatten står vargen. På andra sidan står rennäring, löshunds jakt, fäbodbruk och tamdjursägare. Mitt emellan står vi beslutsfattare på olika nivåer. Vi ska fatta kloka beslut utifrån olika parametrar. Det är viktigt att vi följer utvecklingen och forskningen, men också att vi ser till att ha en juridiskt hållbar rovdjursförvaltning. Vi får hela tiden ny kunskap. Med ny kunskap kan det också behövas nya beslut.

Vi har dock ett ansvar att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus i den svenska rovdjursförvaltningen, där vargen är en del. Samtidigt ska de som lever och verkar på landsbygden kunna jaga och ha djur, och de vargar som tar renar, hundar och tamboskap ska bort. Sedan i onsdags har sammanlagt fem vargar avlivats i Jämtland i samband med skydds jakt för att värna renskötseln i länet. Tre av vargarna fälldes i närheten av Överturingen, på gränsen mellan Jämtlands län och mitt hemlän Västernorrland. Under förra mandatperioden fattades det beslut om att öka rättssäkerheten vid beslut om skydds jakt. Det fattades också beslut om att införa ett skyndsamhetskrav och att se över möjligheterna till överklagan.

Fru talman! Utifrån detta har jag en fråga till ministern. Tycker ministern att det med dessa beslut har blivit enklare att bevilja skydds jakt på varg?

Anf. 64 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Lars Beckman så mycket för att han har ställt interpellationen. Jag tackar även alla andra som engagerar sig i den här frågan. Det är en fråga som berör, som alla debattörer har tagit upp. Den berör på olika sätt, och den väcker väldigt mycket känslor.

Det som är en stor utmaning i alla typer av debatter som i grunden är känslomässigt drivna är att ha koll på fakta och att fatta faktaavvägda beslut. För mig är det ohyggligt viktigt att vi säkerställer att de beslut vi fattar är tagna på vetenskaplig grund. Jag skulle vilja säga att forskning i Sverige och forskningsrapporter producerade i Sverige inte kan beskrivas som att en del innehåller fakta och andra innehåller tyckande. Det var på det sättet det beskrevs i debatten. Någonstans gör man ju exakt samma sak själv i så fall – man tycker någonting om fakta och väljer de fakta som passar ens eget tyckande. Det där är svårt. I någon mening är det någonting som vi säkert lite till mans gärna hemfaller åt.

Men om jag försöker hålla mig till det som jag uppfattar som tydliga fakta i den här frågan kan jag konstatera att vi har en proposition som lades fram av den förrförra regeringen, alltså av alliansregeringen, under deras andra mandatperiod, om jag kommer ihåg rätt. Den slår fast att vi ska ha gynnsam bevarandestatus. Den slår också fast ett antal, 170–270. Det har sedan på vetenskaplig grund ifrågasatts om detta antal är tillräckligt för att ha gynnsam bevarandestatus. Man har också sagt att man ska ta hänsyn till tamboskap och socioekonomiska konsekvenser och att man ska verka för en spridning över hela landet.

Alla de sakerna ligger fast. De är också formulerade utifrån att vi faktiskt inte har egen nationell kompetens i den här frågan. Det här är en fråga som är strikt reglerad via EU-rätten, unionsrätten. Det som är tydligt är att den kräver att man har gynnsam bevarandestatus. Detta framgår också av allt det som jag räknade upp och som vi har fattat beslut om i Sveriges riksdag.

Vi har också ett latent liggande överträdelseärende mot Sverige. I händelse av att vi skulle göra någonting som får EU-kommissionen att tycka att vi uppenbart går ifrån gynnsam bevarandestatus är en kvalificerad gissning – det är klart att man alltid bara kan gissa – att vi riskerar att få ett överträdelseärende som aktiveras gentemot oss. Det skulle jag personligen tycka var olyckligt, för det skulle begränsa våra möjligheter att arbeta inom ramen för det beslut som finns.

Givet det välkomnar jag John Widegrens konstruktiva ingång i diskussionen. Jag tror att det är svårt att landa i att man skulle säga att man kan ha 170 vargar. En siffra skulle indikera att antalet är viktigare än att de mår väl och är friska och så vidare. Men vad gäller alla de andra delarna handlar det om att bygga legitimitet kopplat till den här frågan. Lars Beckman talar om olika medier i sitt anförande, men man kan hitta andra medier som tycker motsatsen. Det som till syvende och sist händer är att man undergräver legitimiteten, så att befolkningen förlorar tilltron till att man har kontroll på en fråga och gör det som är rimligt och nödvändigt för att uppnå olika målsättningar. Jag välkomnar absolut att vi har en diskussion om vad som är rimligt att göra. Det är bra om vi kan hitta några gemensamma nämnare som syftar till att leverera det som jag tror ligger i vårt gemensamma intresse.

Anf. 65 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Problemet här är inte medier. Problemet är verkligheten. Verkligheten är, enligt länsstyrelsens tjänsteman på mötet i går kväll i Kilafors, att det finns uppemot 90 vargar i Gävleborg. Det är en helt ohållbar situation. En rektor på en skola säger: ”Vi hade tänkt att barnen skulle gå till skolskogen i dag, men vi sätter säkerheten i första hand och barnen får därför hålla sig inne på skolgården.” Det är en helt oacceptabel situation. Här har regeringen ett oavkortat ansvar att styra sina myndigheter.

Jag skulle väl inte bli så väldigt förvånad om det möjligtvis visade sig finnas en inneboende konflikt mellan de två regeringspartierna. När man lyssnar till riksdagsledamoten från Sundsvall är det uppenbart att Socialdemokraterna har en linje i den här frågan och Miljöpartiet en annan. Det är bara att titta på vilka det är som överklagar skyddsjakterna. Det är miljöpartisterna själva eller Miljöpartiet närstående organisationer som gör det.

Vill man på allvar att det ska gå att bedriva lantbruk även i Ockelbo har staten ett ansvar att se till att det kan ske. Vill vi på allvar att man ska kunna bedriva lantbruk i Alfta, Järvsö, Kilafors eller Bollnäs kan vi inte ha en situation där det är vargattack efter vargattack efter vargattack efter vargattack.

Sedan kan jag inte ens föreställa mig, eftersom jag inte är jägare själv, den känsla som skulle uppstå om min hund blev uppäten av en varg. Alla vi som har husdjur vet att ett husdjur är en livskamrat. Tänk dig då att din livskamrat blir uppäten av en varg.

Alla vet och följer vad som sker. Det är inte så att människor är oinsatta i det här riksdagsbeslutet. Det var en väldigt ambitiöst framtagen rovdjursproposition där riksdagen fastställde till exempel att det ska vara ett rovdjurstryck över hela Sverige, utom i de områden som statsrådet läste upp.

Det är då orimligt att en tredjedel av Sveriges vargpopulation eller ännu mer finns just i Gävleborg. Då har regeringen en skyldighet att agera. Jag tycker att Socialdemokraterna ska ta Moderaternas utsträckta hand. I den här frågan har vi sannolikt samsyn.

Ska man kunna bo norr om Dalälven, ska man kunna bo utanför våra storstäder, måste vi ha en relevant rovdjurspolitik. Det är nu rimligt att de två stora partierna sätter ned foten och säger 170 individer.

Om vi vill röra oss med siffror skulle man kunna gå tillbaka och säga att man skulle kunna ha 35–45 djur i Norden, sedan ökar man det till 100, och sedan ökar man det till 170. Man gjorde det tre gånger när vi höll på med rovdjurspropositionen.

Oaktat det är det nu en helt orimlig och omöjlig situation för dem som bor i Gävleborg och andra vargtäta områden. Regeringen har alla möjligheter att styra sina myndigheter via regleringsbrev.

Något initiativ måste naturligtvis regeringen ta för att hjälpa dem som bor i de mest vargtäta områdena. Det är en helt orimlig situation för de boende utanför Stockholm.

Anf. 66 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Fru talman! Det är på många ställen i landet som det här är ett stort problem. Människor vågar inte låta sina barn gå till skolan själva, och rektorer vågar inte ha barnen på utflykt.

Senast i oktober, tror jag det var, hade vi i södra Stockholm en eller flera vargar som attackerade och hade ihjäl sju tackor och en bagge. Det handlar väldigt ofta om småföretagare som vill bedriva en verksamhet i landsbygden men som inte kan göra det.

Det behövs en starkare lokal förankring vid beslut om jakt. Det behövs också att den framtida förvaltningen bättre harmoniseras med de människor och lokala näringar som påverkas av vargen.

Jag kommer tillbaka till att riksdagen har fattat ett beslut. Regeringen uppdrar åt en myndighet att utreda något, och den gör det. Den kommer fram till något annat, och sedan bestämmer den sig för att det är vad som gäller. Det verkar som att Naturvårdsverket anser sig ha tolkningsrätt före regering och riksdag. Det tycker jag är lite märkligt, fru talman.

Jag hoppas verkligen att Socialdemokraterna och ministern nu tar Moderaternas utsträckta hand för att komma till rätta med Sveriges rovdjurspolitik.

Anf. 67 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Som vi märker av debattens låga väcker det här känslor. Även om medierna rapporterar på ett sätt eller ett annat är det väldigt många exempel som läggs fram på bordet här, exempel från medierapporter om vargen och vad den leder till.

Det är ytterligare en sak som gör att man känner att vi behöver ta ett omtag. Vi har nu en snöboll som rullar, och jag tror att den rullar ganska fort. Det missgynnar både landsbygdens människor och vargen.

Vi har nu varg i Östergötland. Vi har den sydligaste familjegruppen som finns i Sverige i Östergötland. Vi har inte haft det särskilt långvarigt. Men jag blir fullständigt nedringd hela tiden, och jag får så mycket mejl. Jag träffar de här människorna. Det är precis samma historier som jag hör som de från Gävleborg.

Det är en oro som finns. Hur ska vi hantera det? Hur ska vi ta hand om våra betesdjur? Finns det pengar till rovdjursavvisande stängsel? Finns det möjlighet till skyddsjakt? I nästa mening tänker de: Vi vågar inte ens ansöka om skyddsjakt, eftersom det finns en hotsituation från vissa grupper så fort vi gör en ansökan. Det väcker känslor.

Fru talman! Jag sträcker därför återigen ut handen till landsbygdsministern och hoppas att vi kan ta en sittning om det här. Landsbygdsministern säger att vi inte ska tala om siffror. Anledningen till att jag talade om en siffra är att vi genom att göra den sänkningen kommer att minska koncentrationen där den är som högst, och då kan man göra en nystart där.

Den nystarten ska inte bara handla om antalet individer och vilken typ av skyddsjakt eller licensjakt vi ska använda. Det ska handla om hela det beslut som fattades genom propositionen. Det ska kontras mot det viktiga beslutet vi har tagit för landsbygden om livsmedelsstrategin.

Det är först när vi får de två bitarna att prata med varandra som vi får en förvaltning som människor kan leva och verka kring.

Anf. 68 MALIN LARSSON (S):

Fru talman! Tack, ministern! Jag kan konstatera att den socialdemokratiska regeringen förra mandatperioden fattade beslut som gav en snabbare, effektivare och mer likvärdig beslutsprocess. Det har vi också sett resultat av i de inventeringar som genomförs varje år.

Det senaste inventeringsresultatet från 2018/19 visar att det fanns 300 vargar i Sverige. Det är att jämföra med 305 vargar 2017/18, 355 vargar 2016/17 och 415 vargar år 2015/16. Alltså har antalet vargar minskat fyra år i rad efter att den socialdemokratiska regeringen tagit tag i det på allvar.

Ingen tjänar på en infekterad vargdebatt. Det är bättre att försöka minska konflikterna kring alla rovdjur och få till en fortsatt hållbar licensjakt på rovdjur och också snabba skyddsjaksbeslut som håller för domstolsprövningar. Att skyddsjaksbeslut dessutom fattas regionalt är oerhört viktigt. Det ska vara nära dem som är berörda och känner sin egen bygd och dess förutsättningar.

Det handlar inte heller bara om antalet vargar utan framför allt om åtgärder. Vi måste fortsätta med åtgärder som gör skillnad och har betydelse samtidigt som vi har ordning och reda i den svenska rovdjursförvaltningen.

Anf. 69 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Det här är en fråga som berör. Det finns all anledning för alla människor som är seriöst intresserade av frågan att följa den och diskutera den i konstruktiv anda. Jag talar givetvis gärna med Moderaterna och andra som har konstruktiva tankar och idéer om hur man skapar större legitimitet och lever upp till det som vi gemensamt någonstans ändå vill. Det handlar om att vi ska ha en ordnad rovdjursförvaltning med respekt för de olika storheter som ska balanseras mot varandra i detta.

Givet att alla debattörerna i interpellationsdebatten i någon mening är på samma sida i debatten och beskriver en problembild vill jag ändå nyansera bilden lite grann. Det är ohyggligt viktigt att vi eftersträvar att ge en så korrekt och sammanfattande bild som det bara är möjligt.

Här kommer en del påståenden som inte är möjliga i debatten. Exempelvis är det självklart så att regeringen styr sina myndigheter. Det är inte tu tal om det. Men Sverige är också medlem i Europeiska unionen. Vi styr inte över direktiv som är fattade inom den ramen, utan vi har förbundit oss att leva upp till det.

Ett sådant väldigt tydligt direktiv som finns är art- och habitatdirektivet som har ett strikt skyddande ingångsvärde för rovdjur. Det kan inte vi välja om vi vill uppfylla eller inte uppfylla, utan vi måste leverera enligt detta.

Malin Larsson redogjorde förtjänstfullt för det som jag hade skrivit upp och egentligen hade tänkt ta i debatten, nämligen hur utvecklingen ser ut. Det låter i debatten som att det finns ett skenande problem, alltså någonting som har blivit värre och värre och som kan skyllas på att Miljöpartiet finns med i regeringen och har drivit på. Det var inte ens underförstått, utan tydligt uttalat av interpellanten.

Verkligheten är att de senaste fyra åren har antalet vargar minskat från 415 till 300 vid den sista mätningen. Vi har inte fått slutavräkning på året, men det finns indikationer på att det möjligen har minskat ytterligare.

Samtidigt påstås det att man inte kan ha licensjakt. Vi har licensjakt i Sverige; det är fullt möjligt, och det medges när man gör bedömningen att det kan ske utan att skada gynnsam bevarandestatus. Senast vi hade licensjakt var 2018. Då beviljades licensjakt för 22 vargar i de län som hade störst problem. Till detta har vi skydds jakt. Hittills i år kan jag konstatera att 13 vargar har fällts med anledning av att det har beviljats skydds jakt.

Om man tittar på utvecklingen av licensjakt över tid – återigen kopplat till att andra regeringar eller andra konstellationer skulle ha gjort det här bättre än den nuvarande regeringen med dess samarbetspartner – kan jag konstatera att under denna mandatperiod har 88 vargar fällts med anledning av licensjakt. Den sista mandatperiod som det parti som Lars Beckman och John Widegren representerar satt i regeringen var motsvarande siffra 47.

Någonstans handlar det om att alla partier när man väl sitter i regeringsställning har att förhålla sig till det som är fakta på bordet.

Anf. 70 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Det finns lika lite varg på Södermalm som det finns miljöpartister norr om Dalälven.

Det är klart att verkligheten slår landsbygdsministrarnas retorik, som jag skulle vilja påstå att det är. Länsstyrelsens tjänsteman sa på ett möte i Kila-fors i går klart och tydligt: Det finns uppemot 90 individer varg i Gävleborg. Nio noll, 90, och detta i *ett* av de 21 länen!

Jag har själv varit med och antagit propositionen i riksdagen, som har sagt att det ska finnas en spridning över hela landet. Man kan inte ens med den bästa välvilja i världen säga att 90 individer av 270 eller 300 som befinner sig i Gävleborg skulle vara god spridning över hela landet.

Jag skulle önska att jag fick ett klart och tydligt besked från landsbygdsministern när det gäller följande. För det första: Det är inte acceptabelt att det finns så många djur koncentrerat på samma yta. För det andra: Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta?

Precis som min kollega John Widegren säger här är det så att om människor känner en stor uppgivenhet inför att vi inte har en rovdjurspolitik som fungerar finns det risk för att vargen kommer att försvinna på andra sätt. Det är en utveckling som ingen över huvud taget vill se.

Jag är ingen hundägare, och jag är ingen jägare, utan jag förhåller mig strikt till hur människor upplever situationen. Det gäller till exempel när man träffar en förskola i Ljusdal där personalen berättar att de inte tårs släppa ut barnen på gården. Det är *deras* verklighet. Det handlar om hur de upplever situationen. Det är naturligtvis inte något problem att medierna skriver om det, utan problemet är att statsmakten och regeringen inte agerar för att lösa situationen för alla dem som bor utanför Stockholm.

Jag tycker verkligen att ministern borde ta den utsträckta handen från Moderaterna.

Anf. 71 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Det blir lite problematiskt att ha en konstruktiv debatt. Jag rabblar upp hur den faktiska utvecklingen ser ut och talar om hur någonting är: att vargantalet faktiskt har minskat och att både skyddsjakten och licensjakten har ökat. Jag säger också att det har fattats beslut om skyndsamt krav som har inneburit att man inte får de långa överklagandeprocesserna och att man har samlat överklagandena till en domstol för att fatta mer rättssäkra beslut.

Då blir svaret: Problemet är inte verkligheten utan retoriken! Jag vet inte; det är knappt lönt att ens bemöta något sådant.

Bortsett från det: Jag är seriöst kopplad till att det är ohyggligt viktigt att man på alla politikområden, så också detta, har en legitimitet för att saker och ting fungerar. Det blir extra viktigt i alla frågor som är starkt känslomässigt styrda, och jag skulle vilja påstå att det här är ett typiskt politikområde som rymmer väldigt många starka känslor.

Därför kommer jag gärna, trots den något raljanta tonen från Lars Beckman i interpellationsdebatten, att tala med Moderaterna om hur vi bygger legitimitet i de här frågorna inom ramen för det som är givet, att vi exempelvis är styrda av EU-direktiv.

Här finns frågor där jag kan se att vi behöver utveckla det hela och ta nya steg. Det har vi inte pratat om i debatten så här långt, men det kan exempelvis handla om inventeringsmetodik. Det är ibland ifrågasatt om den är tillräckligt bra och vetenskapligt grundad. Man skulle kunna driva den i riktning där man exempelvis använder DNA.

Som ni märker finns det absolut frågor att tala om, men min talartid här räcker inte till.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2019/20:139 om utfasning av burar inom äggindustrin

Anf. 72 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Elin Segerlind har frågat mig om jag avser att agera för att fasa ut burarna från den svenska äggindustrin och se till att burarna inte återintroduceras.

Sverige har varit ett föregångsland i arbetet med att förbättra inhysningen för värphöns. Redan i slutet av 1990-talet förbjöds traditionella burar, så kallade oinredda burar, i Sverige. Sedan dess har det funnits ett krav på att alla höns ska hållas i inhysningssystem som erbjuder rede, sittpinne och sandbad. Sverige var det första landet inom EU som fullt ut genomförde omställningen till mer djurvänliga inhysningssystem för värphöns. Det skulle dröja till 2012 innan resten av EU följde efter och också förbjöd oinredda burar.

Välfärden för värphöns är en aktuell fråga på EU-nivå, inte minst sedan Sverige tillsammans med Belgien, Danmark, Nederländerna och Tyskland bidrog till att EU-kommissionen 2017 inrättade EU-plattformen för djurskydd. Samarbetsländerna har även bidragit till att det inom ramen för plattformen pågår arbete med att förbättra välfärden för unghöns, ett område där det i dagsläget saknas gemensam lagstiftning.

Enligt kravet i djurskyddsförordningen ska värphöns alltid ges möjlighet att uppfylla sina behov av att värpa i rede, sitta upphöjt och sandbada oavsett inhysningssystem. Detta ligger väl i linje med bestämmelsen i den nya djurskyddslagen om att djur ska hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att deras välfärd främjas samt att de kan utföra sådana beteenden som de är starkt motiverade för och som är viktiga för deras välbefinnande. De flesta värphöns hålls i dag i frigående system, och denna andel har ökat under senare år. Jag har mot bakgrund av detta inte för avsikt att vidta några särskilda åtgärder i frågan.

Anf. 73 ELIN SEGERLIND (V):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Den 1 april i år fick Sverige som bekant en ny djurskyddslag. I den lagen blev det tydligare skrivningar som bland annat handlar om att djur ska ha möjlighet att utföra sitt naturliga beteende, som är en viktig del av deras välbefinnande. Det klargörs också tydligt att djur ska ha rätt att röra sig obehindrat.

Lagen beskrevs av regeringen när den kom som en helt ny, uppdaterad och modern djurskyddslagstiftning där avsikten klart var att stärka respekten för djur och att säkerställa en god djurvälfärd. Det fanns ljus och ett visst hopp om förändring efter lagens antagande, men mycket lite har skett sedan dess.

I Sverige sitter i dag fortfarande omkring 800 000 hönor instängda i små burar inom den svenska äggindustrin. Rätten för dem att utföra sitt

naturliga beteende lyser med sin frånvaro. I dessa burar kan hönorna inte sträcka ut sina vingar. De kan inte lägga sig ned utan att röra vid varandra eller burarnas väggar. Det är trånga burar som inte kan anses vara förenliga med den ambition som nu finns i djurskyddslagstiftningen om att djur ska ha möjlighet att utöva sitt naturliga beteende.

Frågan om höns i bur är på inget sätt en ny fråga. År 1988 blev Astrid Lindgren lovad ett burförbud av dåvarande statsministern Ingvar Carlsson, ett löfte som han tyvärr inte höll. Då var argumentet att det saknades fullgoda alternativ till burarna inom den storskaliga äggindustrin. Mycket har dock som bekant skett sedan dess. I dag är frigående system det absolut vanligaste bland svenska äggproducenter. Det är tack vare oss konsumenter, som aktivt visat att vi vill ha ägg från frigående höns, och företagens aktiva arbete att erbjuda oss just detta.

Trots de stora förändringar som gjorts hålls fortfarande omkring 10 procent av hönorna i bur. Eftersom de äggen är svårsålda direkt till konsument används de i blandprodukter och färdigmat som säljs i matvarubutikerna, där vi som konsumenter omöjligt kan veta om äggen kommer från frigående höns eller inte.

Därför behövs politiska beslut som säkerställer att samtliga hönor inom den svenska äggindustrin har de rättigheter som djurskyddslagen kräver. Det behövs ett beslut om att fasa ut burarna från den svenska äggproduktionen. Frågan kan inte längre ligga enbart på konsumenternas axlar.

Enligt en Novusundersökning som gjordes tidigare i år vill nio av tio svenskar att burarna inom äggindustrin fahas ut. Flera länder har redan fattat beslut om detta, däribland Tyskland, Österrike och Schweiz, liksom flera delstater i USA. I Sverige vill vi gärna slå oss för bröstet som det främsta landet när det kommer till starkt djurskydd, men på flera områden har vi halkat efter.

Enligt djurskyddslagen är det upp till regeringen att säkerställa att djur hålls på ett sätt som bland annat främjar deras välfärd. Om så krävs har regeringen rätt att bestämma att en viss form av djurhållning ska vara förbjuden och meddela det i djurskyddsförordningen. När det kommer till hönsen finns det inget tvivel om att den standard de har i dag inte lever upp till kraven. Att kunna sträcka ut vingarna borde vara varje hönas rätt. Ändå har regeringen inte agerat i frågan eller svarat upp mot folkets vilja att förändra.

Därför ställde jag frågan till statsrådet om regeringen tänker agera. Det är tråkigt att höra att så inte är fallet.

Anf. 74 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! När man ändå är här kan man väl passa på att hoppa med i lite debatter. Det är ju roligt.

Jag vill faktiskt börja med att ge landsbygdsministern beröm i frågan. Jag tycker att detta är ett klokt ställningstagande från regeringen. Det här är en ganska svår fråga. Vi är ju väldigt noga med att ha strikta djurskyddsregler och miljöregler i Sverige, men frågan om burhöns är inte så himla lätt. Jag förstår precis Elin Segerlinds tankar och resonemang, absolut, men de måste också vägas mot annat. Jag har själv jobbat en hel del i fjäderfäproduktionen i min ungdom, både i frigående system och i bursystem. Man må tycka vad man vill om burarna, men faktum är att de höns som bor i bur i regel är de som har bäst produktion. De är friskast, de lever

längre och de har en hög produktion lite längre. Dessa hönor mår alltså inte så himla dåligt som många vill göra gällande – vi talar då om inredda burar. Det gör frågan ännu svårare.

Denna produktion blir dessutom billigare än den frigående produktionen, mycket tack vare att man har en lite högre produktion. Industrin vill ju ha billigare ägg, och alternativet för industrin blir att importera mer ägg. Det tycker jag vore olyckligt, för den produktionen blir alltid sämre för miljö och djurskydd. Det vet vi sedan gammalt. Därför tycker jag att detta är en svår fråga.

Handeln har i mångt och mycket tagit ställning för om man vill ha burhöns eller frigående höns. Konsumtionsäggen kommer väl i dag i princip bara från frigående höns, men industrin vill som sagt fortfarande ha de här lite billigare äggen.

Jag tror att detta i sinom tid säkert kommer att lösa sig självt. Men de burlevande hönsen i Sverige i dag har det som sagt ganska bra. Därför tycker jag att det är ett riktigt ställningstagande som regeringen gör. Det är ju också en viktig del i livsmedelsstrategin att vi kan behålla vår produktion i Sverige, en produktion som är ganska bra och som gynnar 800 000 höns och ett antal uppfödare.

Jag tror som sagt att landsbygdsministern landar klokt i detta. Det är ett bra steg i livsmedelsstrategin. Jag tror också att handeln kommer att ta hand om problemet och komma med en bättre lösning efter hand, och under den tiden är det viktigt att vi håller lönsamheten i svenskt jordbruk.

När jag ändå står här vill jag ställa en fråga till landsbygdsministern. När vi tog bort de icke inredda burarna exporterade vi ju många av dessa, och sedan köpte vi tillbaka ägg till Sverige från sådant som var förbjudet i Sverige. Tror landsbygdsministern att det finns en risk, om vi nu skulle förbjuda detta, att det blir lika tokigt en gång till?

Anf. 75 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack så mycket för frågan, Elin Segerlind!

Initialt vill jag säga att Sverige har och ska ha världens bästa djurvälstånd. Jag hävdar att den lagstiftning som kom på plats den 1 april bidrar till att vi stärker den. Den blir mer modern, och det går i rätt riktning.

Samtidigt är jag ingen förespråkare för att lagreglera någonting om det finns andra incitament som fungerar lika bra eller bättre. Tittar man på utvecklingen i Sverige sedan 2010 ser man att vi då hade 35,2 procent av hönsbeståndet i inredda burar. År 2018, alltså åtta år senare, var siffran nere på 9,3 procent. För 2019 ser siffran ut att bli under 8 procent. Det innebär att vi har en utveckling i ganska snabb takt, utan förbud på plats, i riktning mot det som jag upplever att Elin Segerlind strävar mot. Det tycker jag är bra.

Det finns säkert flera skäl till att denna utveckling sker. Ett sådant är konsumentmakten, som Elin Segerlind själv tog upp i sin interpellation. Det syns tydligt framför allt på att de konsumtionsäggar du köper nästan uteslutande är från frigående höns, eftersom det är det som kunderna efterfrågar. Kunskapsspridning, märkning som innebär att konsumenterna kan göra medvetna val och konsumenternas betalningsvilja för att köpa någonting som är producerat på ett sjyst sätt är verkningsfullt i Sverige. Det påverkar väldigt uppenbart marknaden och hur vi producerar.

Den sista fasta siffra jag har i min tabell är 2018-siffran. Jämför man den med EU kan man konstatera att 53 procent av hönsen i EU finns och vistas i inredd bur, att jämföra med 9,3 procent i Sverige. Det är alltså kanske inte så jättekonstigt att det finns vissa länder som behöver ta till lagstiftning för att flytta sina processer och där det är lite mer angeläget.

Vilken typ av verktyg man använder för att uppnå en utveckling och en inriktning som man önskar är ju ett vägval som politiken gör. Interpellanten nämnde Tyskland som ett exempel, och Tyskland finns med i mina papper. Där har man jobbat med lagstiftningskrav med en övergångsperiod fram till 2025. Det innebär att vi om sex år, med samma utveckling som vi haft i Sverige så här långt, har fasat ut detta snabbare utan lagstiftning än vad man bedömer att man kan göra i Tyskland.

I Österrike har man också jobbat med lagstiftning och hade en utfasningsperiod på 15 år. Det finns alltså ingenting som egentligen verifierar att det med hjälp av lagstiftning skulle vara snabbare, enklare eller effektivare att se till att vi inte har några i bur i Sverige jämfört med de incitament som vi redan har på plats.

Därför är svaret att så länge vi har den utvecklingen ser jag inget behov av att lagstifta på detta område.

Anf. 76 ELIN SEGERLIND (V):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Jag kan inte säga att jag är förvånad, men det är ändå tråkigt att höra att Socialdemokraterna som parti har övergett den ambition som ni angav i valrörelsen 2018. I en enkät från Djurens Rätt sa ni då: Vi arbetar först och främst för att alla djur ska hållas lösgående. Vi bedömer sammantaget att de stora fördelarna med lösgående system, med möjlighet till utevistelse, är rätt väg att gå framför allt när det gäller att öka djurens möjlighet till naturligt beteende.

Utifrån ministrerns svar kan jag inte förstå det på annat sätt än att detta inte längre är en prioriterad ambition. Och jag har mycket svårt att se att det skulle vara ert samarbetsparti i regeringen som håller er tillbaka.

I sitt svar säger ministern att hönorna ges möjlighet att uppfylla sina naturliga behov som att värpa i rede, att sitta upphöjt och att sandbada tillsammans med tillräcklig rörelsefrihet, som jag förstår det. Och därför ska dagens bursystem anses leva upp till djurskyddslagstiftningen. Vänsterpartiet delar inte på något sätt den uppfattningen.

Vi kan ta oss igenom de olika delarna. Men låt oss först konstatera att hönorna i äggindustrin härstammar från djungelhönsen i Asien. De är fortfarande samma art och har kvar den starka motivationen att sitta högt upp på natten för att undvika rovdjur, att välja ett passande rede, att sandbada för att rengöra fjädrarna och att sprätta och picka på marken mer än hälften av sin vakna tid för att må bra. Inget av det kan de göra på ett tillfredsställande sätt med dagens system.

För det första: Ges hönorna som hålls i bur tillräcklig rörelsefrihet? Ministern säger ja. Men om vi utgår från det faktum att varje höna ges mindre än ett A4-ark av eget utrymme i burarna är det onekligen svårt att svara ja på den frågan. Inför den nya djurskyddslagen påpekades i lagrådsremissen att djuren ska kunna lägga sig ned, resa på sig, vända sig, klia sig och putsa sin päls eller fjäderdräkt. Men enligt Jordbruksverket är det fortfarande tillåtet med mindre yta än vad som skulle krävas för att hönorna

ska kunna ligga ned och rengöra sin fjäderdräkt. Deras utrymmen är närmare bestämt nära på hälften så stora som de skulle behöva vara i det avseendet.

För det andra: Ges möjlighet till sandbad? Ministern säger ja. Vänsterpartiet säger nej, inte i realiteten. Kritiken här riktas främst mot att ströbaden i burarna är för små samt att det är tidsbegränsat, vilket gör att inte alla hönor kan eller vill använda dem. Ströbaden är nedemot en femtedel av den storlek de skulle behöva vara, enligt forskare på bland annat SLU. Det har lett till att många hönor inte använder de resurser som har satts in i de inredda burarna. Vissa hönor försöker till och med utföra sandbadningen på gallergolvet. Det kan leda till skador och ger inte heller den effekt hönan vill ha.

För det tredje: Kan en pinne ett par centimeter upp anses tillgodose behovet av att sitta upphöjt? Ja, säger ministern. Nej, säger forskarna. Eftersom burens höjd kan vara så liten som 45 centimeter innebär det att sittpinnen bara är några centimeter ovanför burgolvet. Att sitta högt är en del av deras instinktiva beteende. Forskare menar att effekten av enbart ett par centimeters höjning är tveksam och att hönorna snarare ser det som ett extra golv som råkar ha fördelen att inte vara täckt av galler.

Mycket har hänt de senaste 30 åren för att minska antalet höns i bur. Men siffran på lite under 10 procent har under lång tid varit statisk. Det beror troligtvis på att konsumenternas makt inte längre når producenterna i och med att äggen främst används som ingrediens i olika matprodukter.

Det må se värre ut i andra länder. Men ska Sverige vara ett föregångsland bör vi också ta på oss den ledartröja som vi så gärna vill bära. Nu är det upp till politiken och i synnerhet regeringen att lyssna på både konsumenterna och forskningen och släppa burarna.

Anf. 77 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Jag förväntar mig att ministern återkopplar på min fråga i nästa inlägg. Hur ser man på risken för att precis samma produkt i stället importeras om vi inför förbud och plockar bort system? Det är ett faktum att industrin vill ha en del av de billigare äggen. Vi kommer att få svårt att göra den storskaliga frigående produktionen så billig som industrin vill ha den.

Fru talman! Handeln har, som landsbygdsministern säger, gått fort mot att vilja ha frigående ägg. Marknaden sköter det på ett föredömligt sätt.

Jag måste säga igen att jag förstår interpellanten när hon lägger fram siffror, mått, vetenskap och sådana saker. Men verkligheten blir inte alltid sådan. Jag har som sagt varit runt en del och tittat på system med inredda burar. De hönsen mår bra. De är mindre pickade, de har en högre produktion och luften är många gånger bättre än i de frigående systemen. Det här är alltså inte en enkel fråga.

Jag håller dock med om att det finns vetenskap som visar på olika saker. Marknaden styr oss dit. Vi behöver inte lagstifta om det. Vi behöver inte slå ned med ytterligare en lag för svenskt jordbruk som kommer att försvåra för produktionen. Vi ska såklart försöka behålla så mycket produktion som vi kan i landet. Vill marknaden bara betala för frigående ägg i framtiden blir det säkerligen så. Men vi behöver inte försvåra för våra näringsidkare.

Jag frågar landsbygdsministern igen: Om vi kommer med lite för hårda lagar och regler finns det då risk för att vi får en större import av produkter som blir sämre än de svenska?

Prot. 2019/20:46

6 december

Svar på
interpellationer

Anf. 78 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag ber John Widegren om ursäkt. Jag noterade inte frågan i första rundan. Det var bra att den kom igen.

Om ett kostnadsläge för det vi producerar inte kan motiveras finns det alltid en risk att man väljer att i stället importera till en lägre kostnad och då oftast något som är sämre producerat. En annan fråga som vi driver hårt, exempelvis inom ramen för EU och inte minst kopplat till CAP-förhandlingarna, är att vi ska kunna tillgodoräkna oss den goda djurvälstånd som vi har i Sverige. Jag anser att den är världens bästa och att det är viktigt att vi har den.

Elin Segerlind ställer också ett antal frågor som jag ska försöka hinna beta av. Den första var ett påstående om att vi har övergett vårt vallöfte. Jag tror inte att jag var så otydlig. Det jag säger är att jag inte på något sätt är övertygad om att lagstiftning är det snabbaste sättet att uppnå det som jag tror är min och Elin Segerlinds gemensamma ambition på området. Jag ser att, givet andra incitament, utvecklingen har drivit mot frigående höns på ett starkare sätt än den har gjort i länder som har valt att exempelvis lagstifta. Skulle det stanna upp helt eller om ingenting skulle hända är det rimligt att ha en diskussion om det och om man då behöver göra något annat.

Jag kan också konstatera att för att bygga nya burar krävs det att man förprövar. Vi har därför ganska god överblick av hur utvecklingen ser ut när det gäller om det tillkommer något nytt, ifall det skulle minska på ett ställe men växa någon annanstans. Statistik visar att det inte har förprovats något i Sverige sedan 2010. På nio år har alltså ingen valt nya burar eller ersatt något gammalt med det. Allting tyder på att all utveckling går i den riktning som jag och Elin Segerlind vill.

Jag får också ett antal frågor om hur stor pinnen ska vara, hur högt upp i luften den ska vara, hur stort sandbadet ska vara och så vidare. Jag tycker inte att det är politikens sak att bestämma hur stor pinnen eller sandbadet ska vara. Jag har fullt förtroende för att våra ansvariga myndigheter lyssnar på den vetenskapliga grund och rådgivning som vetenskapen ger och att myndigheterna ser till att implementera det på ett rimligt sätt

Vi har skärpt lagstiftningen ganska nyligen. Den har ett halvår på nacken. Självklart ska de myndigheter som utformar regler och efterser att det fungerar, som alltså har kontrollansvar för det här, uppfylla det som beslutats av politiken i lagar. Det är den ordningen jag tycker att vi måste ha.

Det finns också en annan diskussion – jag minns inte riktigt vem som tog upp den. Det handlar om att det må vara att det man köper för att koka till sin frukost kommer från en frigående höna, men i övrigt finns inga incitament som innebär att det blir en efterfrågan på något annat. Jag har dock en lista med mig över företag som enligt egen uppgift håller på att fasa ut andra ägg. Det är Axfood, Bergendahls Citygross, Coop, Lantmännen, Martin & Servera, hamburgerkedjan Max, hamburgerkedjan McDonalds, Pågen och SJ.

Detta indikerar att sådana som använder det i annat led också tydligt har börjat efterfråga något annat. Jag ser därför ingen risk för att efterfrågan på god kvalitet har tagit slut.

Anf. 79 ELIN SEGERLIND (V):

Fru talman! Jag delar denna bild och tror inte heller att vi kommer att se en ökning av burhöns i framtiden. Jag menar bara att 800 000 är för många.

Slutsatsen är ändå att höns som lever i bur inte har möjlighet att utöva sitt naturliga beteende. Burarna ger varje höna mindre än ett A4-ark att röra sig på. Ströbaden är en femtedel av den storlek de skulle behöva vara för att hönorna ska kunna använda dem, och sittpinnen är placerad ett par centimeter snarare än ett par meter ovanför marken.

Jag håller med om att det inte är vår sak att inom politiken ange sådana detaljer, men det är vår sak att ge myndigheterna uppdrag som gör att de kan skriva bra förordningar och skapa en god välfärd för djuren. Sammantaget ger inte detta en bild av en god djurvälstånd.

Regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet var, trodde jag och nog en hel del med mig, överens om att djur bör vara frigående och därför också var överens i denna fråga. Därför borde det finnas goda förutsättningar för ett beslut om att fasa ut burarna en gång för alla. Det går inte tillräckligt fort.

Hönornas liv i bur med mindre än ett A4-ark av eget utrymme att röra sig på är inte en god djurvälstånd. Ministern talar gärna om Sverige som ett land med högt anseende när det gäller djurskydd. Det kanske är sant i vissa sammanhang, men vi är inte bäst i alla lägen. Om ministern vill att vi ska återta vår roll som ett föregångsland i flera avseenden i praktiken och inte bara som ett minne av fornstora dagar kan vi inte fortsätta hålla höns i bur.

Vi skulle inte vara pionjärer i frågan, för andra länder har redan gått före. Nu är det dock dags för Sverige att följa efter, och ministern skulle få möjlighet att införliva Ingvar Carlssons löfte till Astrid Lindgren 30 år senare. Det är dags för ministern och regeringen att lyssna på folket, på forskningen och på den egna moraliska kompassen. Det är dags att släppa burarna.

Anf. 80 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Tack, Elin Segerlind, för en bra debatt! Givet retoriken måste jag för min del säga till Vänsterpartiet och Elin Segerlind att det är dags att släppa plakatpolitiken på området. Det som ger resultat i verkligheten för burhönsen borde vara det viktigaste.

Det är bekymmersamt när man hävdar att andra länder är föregångare på området bara för att de stiftar en lag. Det gör de i ett läge när de befinner sig i en mycket sämre situation än Sverige. De har avvecklingsplaner som är mycket långsammare än det vi ser i Sverige med de incitament vi har valt. Man försöker låtsas som att man bara kan göra förändringar genom lagar. Erfarenheten visar ju tydligt att så inte är fallet.

Jag är fast besluten om att vi ska ha en god djurvälstånd i vårt land. Jag är väldigt nöjd med att vi har fått en ny lagstiftning på plats. Om den på olika områden och på riktiga grunder skulle visa sig inte vara god nog eller visa en utveckling som är dålig eller inte ske för burhöns eller andra djur är jag beredd att justera den. Så är i nuläget inte fallet.

Jag tycker inte att vi har något anseende att reparera på området. Jag anser att vi är världsledande även på detta område. När jag träffat kollegor i Europa har jag fått bilden av att andra länder snarare tittar på Sverige. Vi ska säkerställa att det förblir så.

Tack ändå för att ni är en blåslampa! I någon mening är det nog alltid så att man behöver en debatt om man ska vara på alerten och se till att inte stagnera. Jag välkomnar givetvis debatten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2019/20:148 om måluppfyllnad i livsmedelsstrategin

Anf. 81 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Ann-Sofie Alm har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att uppnå målen i livsmedelsstrategin.

Den nationella livsmedelsstrategin med sikte mot år 2030 antogs av riksdagen den 20 juni 2017. Den innebär att en tydlig linje är förankrad för livsmedelspolitiken fram till 2030. Strategins övergripande mål är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet.

Regeringen har under 2017–2019 avsatt 1 miljard kronor på genomförandet av livsmedelsstrategin, vilket kan delas upp i två delar: dels åtgärder inom landsbygdsprogrammet, dels insatser inom ramen för regeringens handlingsplan. Totalt innefattar det närmare 50 åtgärder och insatser för att bidra till livsmedelsstrategins övergripande mål. Här ingår bland annat satsningar för att stödja branschen att samordna sig för att samverka kring forskning och innovation, för att verka för en innovativ, hållbar, lönsam och konkurrenskraftig livsmedelssektor. Dessutom finns åtgärder för att främja svensk livsmedellexport som en del i det fortsatta arbetet för en ökad produktion, konkurrenskraft och lönsamhet i livsmedelskedjan.

Jordbrukets konkurrenskraft är en helt central aspekt i livsmedelsstrategin, vilket i sin tur är en väsentlig del av ett bondepaket, men där ingår även det krisstöd som beslutades i samband med vårändringsbudgeten. Också utformningen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik blir en viktig aspekt för genomförandet av livsmedelsstrategin.

I budgetpropositionen för 2020 föreslår regeringen som en del av ett bondepaket att finansieringen av livsmedelsstrategin förstärks så att den, inklusive tidigare avsatta medel, uppgår till 261 miljoner kronor år 2020 och 122 miljoner kronor per år under perioden 2021–2025. Detta innebär att vi kan skapa en kontinuitet i arbetet framåt med långsiktiga åtgärder, och det är en viktig del för att öka livsmedelskedjans konkurrenskraft.

Jag ser att den svenska livsmedelskedjan har en stor potential som är viktig att utnyttja. Inom ramen för arbetet med livsmedelsstrategin har vi identifierat en rad frågor som är relevanta för företag inom livsmedelskedjan, så att det finns förutsättningar för företagen att fortsätta utvecklas. Vi behöver hålla ett öga på primärproduktionens i vissa fall höga kostnadsläge, utmaningarna kring innovation och kunskapsutveckling samt behovet av ytterligare regelförenklningar, i synnerhet sådana regler som påver-

kar företagens möjlighet att växa. Detta är viktiga frågor som jag ser all anledning att fortsätta arbeta med.

Anf. 82 ANN-SOFIE ALM (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Jag uppfattar ministern som en jordnära och engagerad person. Jag ser dessvärre att vi har en regering som för en kontraproduktiv politik, om man ser till helheten.

Herr ålderspresident! Jag hörde dessvärre inget svar på *hur* målen i livsmedelsstrategin ska uppnås. Efter två och ett halvt år har gårdarna ännu inte sett någon skillnad. Många svävande ord sätter inte svensk mat på bordet.

Ta till att börja med vargjakt! Moderaterna vill införa mer jakt på varg under reglerade former, såsom skyddsjakt och licensjakt, då det gynnar svensk livsmedelsproduktion och biologisk mångfald. Ju fler lantbrukare som vågar satsa på djurbesättningar, desto fler öppna och betade marker och därmed mer mat till folket som bonus.

I dag finns det dubbelt så många vargar som det lägsta antalet riksdagen beslutat om. Och lantbruksföretagare väljer att lägga ned sin produktion. Den ekvationen behöver vi lösa.

I direkt koppling till detta kan med emfas nämnas att rättssäkerheten för lantbrukare måste stärkas. I dag ser vi hur lantbrukare drabbas när djurrättsaktivister utför rena dödshot och gör sig skyldiga till terrorbrott, trakasserier och förföljelse utan att särskilt hårda straff, om ens några, utdöms. Det finns dock framgångsrika exempel i våra grannländer, som med terrorlagstiftning skyddar företagarna på landsbygden och därmed också tryggar framtida livsmedelsproduktion.

Moderaterna har haft många förslag för jakt och fiske. Det handlar om hur man ska förenkla reglerna för jägare i stället för att krångla till det. Att underlätta när det gäller att ta till vara vad skogen ger i form av närproducerad mat är klimatsmart.

Ta vildsvinsplågan, till exempel! Vildsvinsstammen växer på bekostnad av grödor, och den orsakar trafikolyckor. Lantbrukare vittnar om att plågan blir övermäktig och väljer att lägga ned sina jordbruk. Här borde lagarna förändras så att det blir lättare att sälja vildsvinsköttet, både privat och på den kommersiella marknaden. Jägare är liksom lantbrukare fyllda av tacksamhet över naturen. Man använder den med vördnad och alltid med stark moral som drivkraft bakom sitt hållbarhetsarbete. Ingen jägare skulle skjuta vildsvin och bara låta köttet ligga. Därför behövs det regel-förenklingar.

Jag åt vildsvinsbiffar, herr ålderspresident, på Drottninggatan för några veckor sedan. Det var jättegott.

Herr ålderspresident! Jag vill fråga ministern om regeringen kommer att underlätta för jägare att sälja sitt vilt även kommersiellt. När kommer vi i sådana fall att få se det hända? Jag vill fråga ministern varför inte regeringen tillser att förvaltningen utgår från och följer riksdagens beslut om antalet vargar i Sverige. Jag vill också fråga ministern om regeringen tar hoten mot de svenska lantbrukarna på allvar och kommer att verka för att det ska dömas utifrån att detta hotar svensk livsmedelsproduktion och utifrån de terrorbrott som de faktiskt är.

Anf. 83 JOHN WIDEGREN (M):

Herr ålderspresident! När livsmedelsstrategin kommer upp på agendan vill man gärna gå upp och debattera. Interpellationen om måluppfyllnad i livsmedelsstrategin öppnar för lite olika vinklar på debatten.

Jag är en av dem som under en tid har sagt att just beslutet om livsmedelsstrategin kanske är det viktigaste landsbygdsbeslut som vi har tagit på väldigt lång tid i Sveriges riksdag. Jag är väldigt glad över att vi har tagit det.

Jag hyser ibland oro och får ibland signaler. Människor säger att det är jättebra att man har antagit strategin, men det händer ingenting. Två och ett halvt år senare pratar vi fortfarande om handlingsplaner, och snart kommer handlingsplan nr 2, vad jag förstår. Det händer inte så mycket på enskild nivå. Det är lite olyckligt.

Jag har frågat landsbygdsministern många gånger förut vilka konkreta verktyg hon vill ge, så jag tänker inte fråga det nu, utan jag vill vända debatten lite annorlunda.

Jag ser ett väldigt stort problem för svenskt jordbruk i dag, och det gäller kompetensförsörjningen. Framför allt stora lantbruk skriker efter mer personal, som är väldigt svår att få tag på. Man har på senare tid i stora djurproduktioner fått förlita sig på människor från andra länder som kommer till Sverige och jobbar. Nu är problemet att den svenska kronan börjar bli så oerhört svag att dessa människor inte längre vill komma till Sverige och jobba, för de förlorar pengar när de reser tillbaka till sina länder. Det är ett jättebekymmer.

Jag tycker att det tyngsta målet i livsmedelsstrategin handlar om att öka livsmedelsproduktionen. Den behöver ju vara i takt med att jordbrukarna kan växa, och då är kompetensförsörjningen en väldigt viktig fråga. Därför vill jag fråga landsbygdsministern: Hur ska vi tillgodose jordbrukets behov av kompetensförsörjning?

En annan fråga som interpellanten Ann-Sofie Alm lyfte gäller hot och trakasserier mot jordbruket. Det är ett jättebekymmer och har faktiskt till och med lett till att vissa jordbrukare har valt att lägga ned. Det är jordbrukare som ägnar sig åt en produktion som följer lagar som har slagits fast av riksdagen och rekommendationer och föreskrifter som har satts av myndigheter och andra. Samtidigt blir de utsatta för hot, våld och trakasserier. Det kan till och med gå så långt att de blir misshandlade.

Jag fick själv en släng av detta i somras när jag förespråkade svensk köttproduktion. När en svensk myndighet sa att de inte längre skulle använda kött i sina måltider fick jag en ganska rejäl släng av det här, och det är obehagligt. Det är obehagligt eftersom jag utanför riksdagen är jordbrukare. Jag har en egen djurproduktion, och min familj är hemma på gården när jag är här uppe i veckorna. Det är okej om någon vill hota, förfölja eller trakassera mig, men när min familj blir utsatt och mitt företag blir utsatt är det olyckligt.

Jag får tyvärr inga signaler om att detta minskar, herr ålderspresident. Det tilltar snarare. På något sätt blir det mer och mer accepterat i samhället att faktiskt förfölja och trakassera människor som ägnar sig åt en näringsverksamhet – det är en näringsverksamhet som är oerhört viktig för Sverige, en näringsverksamhet som i mångt och mycket ska bidra till våra miljö- och klimatmål. Där blir jag orolig.

Jag vill också ha svar på denna fråga av vår landsbygdsminister: Hur ser man på den här utvecklingen, och hur kan vi förbättra säkerhetsläget för våra jordbrukare?

Jag nöjer mig med de två frågorna.

Anf. 84 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Herr ålderspresident! Jag är alltid väldigt glad över att få diskutera livsmedelsstrategin. Jag delar John Widegrens bild att det är ett av de viktigaste landsbygdsbeslut som riksdagen antagligen har fattat i nära tid. En av de viktiga sakerna är faktiskt framtagandet av den: att man gör det i dialog med näringen och att man har fokus på en fråga. Det är alltid en stor utmaning att lyckas upprätthålla fokus efter att man har levererat en strategi. Därför väljer vi nu att jobba med handlingsplaner. Möjligen kommer man att behöva bredda det arbetet vidare.

Tack så mycket för att du lyfter frågeställningen och ger oss möjlighet att tala om den! Sedan delar jag såklart inte din analys av resultat i stora delar. Men en sak är alldeles uppenbar, och där håller jag verkligen med. Jag tror att John Widegren också lyfte upp detta. Många som du möter, exempelvis bönder, säger: När märks det på gårdsnivå? När kommer det till mig? Det är klart att det i någon mening är en balansgång. Det handlar om att man förväntar sig något väldigt konkret på gårdsnivå samtidigt som det är kopplat till att en strategi i alla fall i min värld handlar väldigt mycket om att man måste jobba långsiktigt och uthålligt.

Initialt i strategin handlar det mycket om att fokusera på forskning och innovation, om att skapa samverkansplattformar, om att öka möjligheterna för fler företag att gå på export, om särskilt riktade medel för att jobba med att marknadsföra svenska produkter och så vidare. Det är klart att alla de delarna är ohyggligt viktiga utifrån mitt perspektiv. Det handlar om att vi behöver stärka lönsamheten i branschen. Då behöver man stärka efterfrågan och effektiviteten i alla delar från primärproduktionen hela vägen ut i en exportkedja. Det är ingenting man gör över en natt, utan det är ett arbete som måste få vara långsiktigt.

Sedan finns det andra delar i en strategi som är viktiga, och det handlar om mer kortsiktiga bollar. Om man hittar ett bra sätt att hantera regel-förenklingsfrågan tror jag att det på riktigt skulle innebära att man skulle uppleva att det händer någonting på gårdsnivå.

Detta är sannolikt den mest regeltunga bransch vi har, givet att man hanterar livsmedel, vilket innebär att man faller under typ all lagstiftning som finns. Jag tror att få av oss tycker att vi inte ska ha system i Sverige som med råge säkerställer att vi har sunda, säkra och hälsosamma produkter. Man ska givetvis rensa bort eventuella regler och lagar som möjligen inte är ändamålsenliga, men jag tror att det alltid kommer att vara mycket regler och lagar kring detta i ett land som Sverige.

En viktig fråga är att jobba med hur man förenklar för att kunna göra rätt. Kan man använda digitaliserade plattformar? Kan man hitta sätt som innebär att man inte behöver rapportera lika mycket, eller kan man rapportera på andra sätt? En fråga som har lyfts och som vi nu utreder är hur man betalar. Kan man betala i efterskott i stället? Det skulle öka legitimiteten för att kontrollen finns, att du får vad du vill och så vidare.

Här finns alltså ett antal olika frågor kopplade till regler som ligger i pipe just nu.

Vi är just nu i fasen att ta fram handlingsplan två. Den kommer förhoppningsvis att presenteras före årets slut – med andra ord väldigt snart, givet att vi är inne i december. Då handlar det om att ”okej, vad skruvar vi lite på nu”. Jag kan givetvis inte föregå handlingsplanen innan den är färdig och vi är beredda att lägga fram den, men jag kan konstatera att det handlar om att hantera och jobba vidare med de nära frågorna. Exempelvis regelfrågorna är för mig personligen väldigt motiverade också i den nya handlingsplanen.

Nu rinner tiden ut, så jag följer upp med resten i nästa inlägg.

Anf. 85 ANN-SOFIE ALM (M):

Herr ålderspresident! Tack, ministern, för svaret! Jag ser fram emot fortsättningen.

Det här är den mest regeltunga bransch vi har. Den har 600 fler regler att följa än andra branscher, så om ministern åtminstone kan komma tillbaka med en lista med hälften, alltså 300 regler, tror jag säkert att vi skulle ha en ganska stor majoritet i riksdagen för att dra igenom dem.

När det kommer till innovationer och utveckling för landsbygden, herr ålderspresident, finns det exempel där regeringen motverkar riksdagens beslut. Då tänker jag främst på gårdsförsäljningen. I dag är vin- och ölproduktion inte bara en damejeanne i källaren som står och puttrar; det är en hel värld av vetenskap som bemästras av kemister med en gedigen kunskap. Att tillåta gårdsförsäljning skulle ge landsbygden möjlighet till högteknologiska arbetstillfällen, extra inkomstkällor och dessutom ett uppsving för vår turistindustri.

Jag skulle vilja fråga ministern varför regeringen obstruerar mot riksdagen och inte inför gårdsförsäljning fast riksdagen uttryckligen och upprepat tillkännagett detta för regeringen. Anser inte ministern att detta skulle vara ett litet men gott verktyg för att släppa innovationskraften på landsbygden fri och därmed underlätta för svenskt lantbruk att blomstra och känna framtidstro?

Herr ålderspresident! Jag vill också fråga ministern om skarpare verktyg för att öka svensk matproduktion i upphandling.

I dag serveras det mat i skolor, på äldreboenden och på sjukhus som är importerad. Undersöker man den importerade maten och tittar på hur den är producerad inser man snabbt att om maten skulle ha producerats här skulle bonden ha kastats i fångelse – lite raljant, men det är faktiskt sant.

Moderaterna anser att upphandlad mat självklart även den ska följa svenska produktionsregler så långt det är möjligt. Vad avser ministern att vidta för åtgärder för att främja svensk livsmedelsproduktion vid offentlig upphandling?

Vid insynsrådet på länsstyrelsen i Västra Götaland fick vi för några månader sedan information om att svensk djurproduktion kunde vara hotad av afrikansk svinpest. Jag ställde då frågan varför inte uppmaningen från länsstyrelserna var att köpa svenskproducerad mat, eftersom det skulle vara en av de främsta åtgärderna för att motverka spridning av smittan.

Herr ålderspresident! Svaret jag fick var att jag borde fråga ansvarigt departement. Så det gör jag nu: Varför ser vi inte mördande reklam för svenskproducerad mat när vi vet att den är säkrare, sundare och bättre för svensk företagsamhet?

Anf. 86 JOHN WIDEGREN (M):

Herr ålderspresident! Jag emotser snart svar på mina första frågor.

Jag tycker att ministern lyfter en väldigt intressant vinkel, och det är hela biten med regler och administration som drabbar jordbruksföretag. En jordbruksföretagare är många gånger ensam i sitt företag. Ändå kan han vara djurägare och mjölkproducent och belastas då av alla de här reglerna och den administration som nämns av interpellanten. Många gånger är det som sagt 600 fler lagar och regler än för en vanlig företagare.

Vi har en stor djurproduktion där hemma. Det är klart att jag skulle kunna anställa en administratör som skötte alla journalföringar och annat som lyder under tvärvillkor, kommunala kontroller och annat. Men jag har tyvärr inte den lönsamheten i min produktion att jag kan anställa människor för det syftet. Jag skulle gärna sysselsätta tio personer till, men lönsamheten medger inte det. Faktum är att lönsamheten är så dålig i svenskt jordbruk att många jordbrukare går på knäna, eftersom de får jobba dubbla skift i stället för att ha någon anställd som gör jobbet.

Herr ålderspresident! Jag tror att om vi menar allvar med att minska på regler och administration och annat kommer vi att få ta en del obekväma beslut. Det kan vara sådant som vi tycker är givet att det ska finnas kvar, men jag tror inte att det kommer att påverka säkerheten i vår livsmedelskedja.

Det mesta av krångel och regler har vi lagt på under senare tid. Vi hade inte problemet innan, utan det här har kommit till för att, ja, jag vet inte – sysselsätta någon pappersvändare på någon myndighet? Tänk om en lantbrukare skulle kunna möta en myndighet i stället för att träffa tre eller fyra olika myndigheter som gör i princip samma typ av kontroll. Det vore väldigt mycket vunnet om vi kunde effektivisera det så mycket att man möter en person och en myndighet och gör sig beredd för en kontroll i stället för fyra.

Anf. 87 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Herr ålderspresident! Det är tveksamt om jag kommer att hinna svara på alla frågor som kommer, men jag gör mitt bästa för att beta av lite grann och plockar lite blandat.

Jag börjar med något som jag absolut inte vill glömma, en fråga från förra rundan när Ann-Sofie Alm ställde frågor som också John Widegren ställde kring hot och våld. Det tycker jag nämligen är en fråga som förtjänar att adresseras och besvaras och inte glömmas bort i debatten när den är ställd.

Jag är både djupt bekymrad över och kritisk till att sådant förekommer i ett land som Sverige. Det är få individer som ägnar sig åt sådant, men de ställer till enormt stor skada. Det är inte acceptabelt.

Därför är jag väldigt nöjd med att man reagerade väldigt kraftfullt vid den senaste uppmärksammade vågen. Vi har i Sverige så här långt förändrat reglerna för kameraövervakning. Det gjorde vi 2018, vilket innebär att en jordbruksverksamhet kan sätta upp kameror utan särskilt tillstånd, något som man behövde tidigare. År 2017 skärpte vi även både minimistrafet för grovt olaga hot och straffskalan för grov skadegörelse.

Till detta har vi i år gett ett uppdrag till Polismyndigheten att redovisa hur man arbetar för att motverka brottslighet kopplad just till djurrättsaktivism. Det är alltså ett riktat uppdrag att titta just på den typen av brotts-

lighet. Vi har också indikerat att om man identifierar bra sätt att hantera den här frågan är vi beredda att titta vidare på dem.

Jag tycker därför att det är väldigt uppenbart att vi tar frågan seriöst, och jag är också glad att andra partier lyfter frågan så att vi fortsätter att hålla trycket uppe. Det här är inte acceptabelt.

När det gäller regler vill jag kort säga att jag inte tror att antalet regler är grejen. Även 300 regler är rätt obegripligt att hantera. Däremot kan man jobba med andra saker, exempelvis att träffa färre myndigheter och att organisera reglerna på ett sådant sätt att det blir mer administrativt hanterbart.

Här tror jag faktiskt att digitala lösningar kan vara en stor hjälp. Det bygger på att man bygger ut bredband i hela landet och även andra frågor, och dem behöver vi adressera. Man behöver ta ett helhetsgrepp på det. Detta är givetvis viktigt.

Gårdsförsäljning lyftes upp här. Jag instämmer inte i bilden att regeringen obstruerar i frågan. Jag konstaterar att frågan har utretts två gånger. Senaste gången var av den förra alliansregeringen, som satt på utredningen i flera år innan den skrevs av 2014. Frågan är komplicerad, framför allt för att gårdsförsäljning hotar det svenska monopolet, systembolagsmonopolet, som Sverige har ett uttalat undantag för i EU. När det väl har blivit ett skarpt läge har inga politiker varit beredda att riskera monopolet. Det är vad man gamblar med.

I januariavtalet, som är grunden för det här regeringssamarbetet, är det dock bestämt, givet att det finns ett tillkännagivande för riksdagen, att gårdsförsäljning ska utredas igen. Det är också intressant i sammanhanget att Finland experimenterar lite grann eftersom det är Sverige och Finland som har undantag. Regeringen följer utvecklingen.

När det gäller LOU kan jag konstatera att det pågår ett arbete. Det är också något som är reglerat inom ramen för EU-samarbetet. Vi tittar på möjligheterna att kräva att upphandling sker i enlighet med svensk lag. Vi kan inte kräva att man ska upphandla svenskt – det får man inte göra eftersom det strider mot EU-ramverket – men jag hoppas att vi kan testa att upphandling sker i enlighet med svensk lag.

Anf. 88 ANN-SOFIE ALM (M):

Herr ålderspresident! Tack för att ministern tar hoten och trakasserier mot lantbruken på allvar!

Jag hoppas att del 2 av livsmedelsstrategin kommer att innehålla skarpa åtgärder som främjar svenskt lantbruks exportmöjligheter. Det är livsviktigt.

Jag tänker bli lite personlig. Alla barn som får en cancerdiagnos i Sverige får ett supersnöre. Barnet trär pärlor på supersnöret, som symboliserar olika händelser i sjukdomsförloppet. Det hjälper barn och föräldrar att komma igenom trauman i de olika faserna.

Det finns 39 olika pärlor, till exempel ambulanspärlan, födelsedagspärlan och pärlan för när man börjar tappa håret. Supersnöret blir något som barnen är riktigt stolta över och vill visa kamraterna när de kommer hem.

Men när livet hänger på en skör tråd är frågan om antibiotikaresistens otroligt viktig. Vårt svenska lantbruk är ett föredöme för resten av världen, och vi har en unik möjlighet och skyldighet att sprida vetskapen om hur

man håller livsmedelsproducerande djur friska och produktiva med en liten användning av antibiotika. Att använda den kompetensen utgör ett betydande bidrag för att minska det globala hotet från resistenta bakterier.

Herr ålderspresident! Jag önskar verkligen att våra svenska lant- och skogsbrukare ska få känna framtidstro. Det är en härlig känsla. Så, herr ålderspresident, jag undrar vad regeringen har för konkreta verktyg för att öka svensk livsmedelsexport.

Anf. 89 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Herr ålderspresident! Jag tackar för frågorna. Här finns frågor som jag inte hinner med, och en del frågor hänvisar jag till att de nyligen har tagits upp i andra debatter. I stället ska jag försöka summera, givet det som är grunden för vad som är så viktigt, nämligen att vi jobbar med att skapa de bästa förutsättningarna vi kan för branscher som är viktiga för Sverige och för jobb och tillväxt i hela landet. Jag tror att vi har en stor samsyn i frågan, men vi skiljer oss i vad vi tror är effektiva verktyg.

Jag tror att regel frågan är viktig, jag tror att det är jätteviktigt att vi jobbar med forskning och innovation och jag tror att vi behöver säkerställa att jordbruket får sin del av forskning och innovation. Vi behöver också fundera över hur vi utformar detta. Precis som nämndes i debatten tidigare är det fråga om branscher med låg lönsamhet. Det är inte så lätt att gå in med eget kapital för forskning och innovation. Här behöver vi fundera över hur samhället kan hjälpa till.

En konkret fråga som kom upp i den sista frågerundan är kopplad till det jag hade skrivit upp att jag ändå skulle säga. Frågan gäller exporten. Jag tror att vi måste säkerställa att hela kedjan hänger ihop. Om vi pratar om att öka lönsamheten och självförsörjningsgraden måste vi också klara att exportera mer. Här ser vi en positiv utveckling. Svensk export ökade förra året, 2018, med 3 procent, och för första gången passerades ett exportvärde på 50 miljarder kronor. Vi jobbar med att få till exportprotokoll med Kina och andra viktiga marknader, och Business Sweden har fått ett riktat ekonomiskt påslag och uppdrag att specifikt jobba med marknadsföring av svenska produkter. Det är viktigt och bra.

Sedan lyfte interpellanten upp AMR. Jag vill med emfas understryka hur viktig frågan är. Vi måste visa på att vi tillsammans med Danmark är bäst i världen i denna fråga. Svenska producenter borde få bättre betalt, och vi måste också jobba med att sprida den kunskap vi har. Där har vi en plan.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 18 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 5 december

2019/20:188 Yrkesförare och trafiksäkerhet

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:189 Miljökonsekvenser av mobila verkstäder
av *Thomas Morell* (SD)
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)
2019/20:190 En distansbaserad skatt på tunga lastbilar
av *Jens Holm* (V)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
2019/20:191 EU:s exportförbud för snus
av *David Josefsson* (M)
till statsrådet Hans Dahlgren (S)

Prot. 2019/20:46
6 december

§ 19 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 5 december

2019/20:540 Utflyttning av mönstring
av *Hanna Gunnarsson* (V)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)
2019/20:541 Betalningsrutiner på Försäkringskassan
av *Lars-Arne Staxäng* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)
2019/20:542 Ökad jakt på skarv
av *John Widegren* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)
2019/20:543 Andelstal för medlemmar i samfälligheter och vägsamfälligheter
av *Anders Åkesson* (C)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
2019/20:544 Trafikverkets införande av avgifter och en generell anmälningsplikt för virkesupplag
av *Anders Åkesson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

§ 20 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 5 december

2019/20:433 Säkerheten på flygplatser
av *Boriana Åberg* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)
2019/20:498 Naturvårdsverkets allvarliga misstag
av *Sten Bergheden* (M)
till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

Prot. 2019/20:46
6 december

§ 21 Kammaren åtskildes kl. 13.26.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 12 anf. 41 (delvis)
av andre vice talmannen därefter till och med § 17 anf. 82 (delvis) och
av tjänstgörande ålderspresidenten Tuve Skånberg därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

§ 1	Avsägelse.....	1
§ 2	Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 3	Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
§ 4	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 5	Anmälan om granskningsrapport	2
§ 6	Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 7	Svar på interpellation 2019/20:157 om tillträdesförbud.....	3
	Anf. 1 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	3
	Anf. 2 ANDREAS CARLSON (KD)	4
	Anf. 3 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	5
	Anf. 4 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	6
	Anf. 5 ANDREAS CARLSON (KD)	7
	Anf. 6 INGEMAR KIHLESTRÖM (KD).....	8
	Anf. 7 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	9
	Anf. 8 ANDREAS CARLSON (KD)	10
	Anf. 9 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	10
§ 8	Svar på interpellation 2019/20:145 om ungdomsbrottslighet och straffrabatt	11
	Anf. 10 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	11
	Anf. 11 ELLEN JUNTTI (M).....	12
	Anf. 12 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	13
	Anf. 13 ELLEN JUNTTI (M).....	14
	Anf. 14 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	14
	Anf. 15 ELLEN JUNTTI (M).....	15
	Anf. 16 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	16
§ 9	Svar på interpellation 2019/20:146 om tjänstemannastatus för all blåljuspersonal	17
	Anf. 17 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	17
	Anf. 18 ANN-SOFIE ALM (M).....	18
	Anf. 19 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	18
	Anf. 20 ANN-SOFIE ALM (M).....	19
	Anf. 21 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	20
	Anf. 22 ANN-SOFIE ALM (M).....	20
	Anf. 23 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	21

§ 10 Svar på interpellation 2019/20:149 om resursfördelningen till migrationsdomstolarna.....	21
Anf. 24 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	21
Anf. 25 ANN-SOFIE ALM (M)	22
Anf. 26 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	23
Anf. 27 ANN-SOFIE ALM (M)	24
Anf. 28 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	25
Anf. 29 ANN-SOFIE ALM (M)	25
Anf. 30 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S).....	26
§ 11 Svar på interpellation 2019/20:144 om utvärdering av elektronikskatten	27
Anf. 31 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	27
Anf. 32 LARRY SÖDER (KD).....	27
Anf. 33 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	28
Anf. 34 LARRY SÖDER (KD).....	29
Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	29
Anf. 36 LARRY SÖDER (KD).....	30
Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	30
§ 12 Svar på interpellation 2019/20:154 om biståndet till Afghanistan	31
Anf. 38 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	31
Anf. 39 LUDVIG ASPLING (SD).....	32
Anf. 40 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	33
Anf. 41 LUDVIG ASPLING (SD).....	33
Anf. 42 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	34
Anf. 43 LUDVIG ASPLING (SD).....	35
Anf. 44 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	36
§ 13 Svar på interpellation 2019/20:45 om striktare EU- direktiv för körkort för tunga fordon	36
Anf. 45 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	36
Anf. 46 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	37
Anf. 47 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	38
Anf. 48 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	39
Anf. 49 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	40
Anf. 50 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	40
Anf. 51 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	41
§ 14 Svar på interpellation 2019/20:172 om planeringen av infrastrukturinvesteringar	41
Anf. 52 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	41
Anf. 53 MAGNUS JACOBSSON (KD)	42
Anf. 54 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	42
Anf. 55 MAGNUS JACOBSSON (KD)	43

Anf. 56	Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	44
Anf. 57	MAGNUS JACOBSSON (KD)	45
Anf. 58	Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	45
§ 15	Svar på interpellation 2019/20:129 om rovdjurspolitiken	46
Anf. 59	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	46
Anf. 60	LARS BECKMAN (M)	47
Anf. 61	ALEXANDRA ANSTRELL (M)	48
Anf. 62	JOHN WIDEGREN (M)	49
Anf. 63	MALIN LARSSON (S)	50
Anf. 64	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	50
Anf. 65	LARS BECKMAN (M)	51
Anf. 66	ALEXANDRA ANSTRELL (M)	52
Anf. 67	JOHN WIDEGREN (M)	53
Anf. 68	MALIN LARSSON (S)	53
Anf. 69	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	54
Anf. 70	LARS BECKMAN (M)	54
Anf. 71	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	55
§ 16	Svar på interpellation 2019/20:139 om utfasning av	
	burar inom äggindustrin	56
Anf. 72	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	56
Anf. 73	ELIN SEGERLIND (V)	56
Anf. 74	JOHN WIDEGREN (M)	57
Anf. 75	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	58
Anf. 76	ELIN SEGERLIND (V)	59
Anf. 77	JOHN WIDEGREN (M)	60
Anf. 78	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	61
Anf. 79	ELIN SEGERLIND (V)	62
Anf. 80	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	62
§ 17	Svar på interpellation 2019/20:148 om måluppfyllnad i	
	livsmedelsstrategin	63
Anf. 81	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	63
Anf. 82	ANN-SOFIE ALM (M)	64
Anf. 83	JOHN WIDEGREN (M)	65
Anf. 84	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	66
Anf. 85	ANN-SOFIE ALM (M)	67
Anf. 86	JOHN WIDEGREN (M)	68
Anf. 87	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	68
Anf. 88	ANN-SOFIE ALM (M)	69
Anf. 89	Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	70
§ 18	Anmälan om interpellationer	70
§ 19	Anmälan om frågor för skriftliga svar	71
§ 20	Anmälan om skriftliga svar på frågor	71
§ 21	Kammaren åtskildes kl. 13.26	72